Agenda

Teitl y cyfarfod:	**Cyfarfod Cyhoeddus Bwrdd CNC**
Dyddiad y cyfarfod:	**Dydd Mercher 18 Tachwedd**
Amser y cyfarfod:	**10:10–13:45**

Amser	Eitem
Cyfarfod Cyhoeddus	
10:10 **(5 munud)**	**Eitem 1. Agor y Cyfarfod** • Croeso • Datgan Buddiannau • Egluro trefn y cyfarfod Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd **Crynodeb: NODI unrhyw ddatganiadau o fuddiannau**
Materion Rhagarweiniol	
10:15 **(5 munud)**	**Eitem 2. Adolygu Cofnodion a'r Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau** **2A. Adolygu Cofnodion Cyfarfod Cyhoeddus y Bwrdd ar 22 Medi** **2B. Adolygu'r Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau Cyhoeddus** Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd **Crynodeb: CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod blaenorol a'r Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau**

10:20
(10 munud)

Eitem 3. Gair am Ddiogelwch

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev (Cadeirydd)

Cyflwynydd: Rhys Jones, Aelod o'r Bwrdd

Crynodeb: I aelod o'r cyfarfod roi gair o gyngor neu atgoffa ynghylch iechyd, diogelwch neu les. Rhys Jones i drafod lles.

Golwg Gyffredinol

10:30
(20 munud)

Eitem 4. Diweddariad gan y Cadeirydd

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd

Crynodeb: NODI diweddariad y Cadeirydd i'r Bwrdd

10:50
(40 munud)

Eitem 5. Adroddiad gan y Prif Weithredwr

Noddwr a Chyflwynydd: Ceri Davies, Prif Weithredwr

Crynodeb: NODI'R sefyllfa bresennol a rhoi'r newyddion diweddaraf i'r Bwrdd ar weithgareddau allweddol

Cyfeirnod y Papur: 26-11-B07

Llywodraethu, Risg a Sicrwydd

11:30
(20 munud)

Eitem 6. Adroddiadau Diweddaru y Pwyllgorau a'r Fforymau

Noddwyr a Chyflwynwyr: Cadeiryddion Pwyllgorau

Cyfarfodydd Pwyllgor/Fforwm ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd:

- Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg – 25 Medi – **Cyf. papur: 26-11-B08**
- Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig – 29 Medi – **Cyf. papur: 26-11-B09**
- Pwyllgor Pobl – 8 Hydref – **Cyf. papur: 26-11-B10**
- Pwyllgor Cyflawni Strategol – 4 Tachwedd
- Pwyllgor Cynghori ar Dystiolaeth – 10 Tachwedd
- Fforwm Rheoli Tir Cymru – 21 Medi – **Cyf. papur: 26-11-B15**

Pwyllgorau/Fforymau nad yw hi'n bryd iddynt gyfarfod tan ar ôl cyfarfod y Bwrdd:

- Pwyllgor Cyllid
- Fforwm Rheoli Dŵr Cymru
- Fforwm Pysgodfeydd Cymru
- Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru

Crynodeb: NODI'R diweddariadau gan Bwyllgorau'r Bwrdd a Fforymau CNC.

Cynllunio Strategol

11:50
(20 munud)

Eitem 7. Dulliau o fynd i'r afael â gwastraff anghyfreithlon yng Nghymru

Noddwr: Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth
Cyflwynydd: Nadia DeLonghi, Pennaeth Rheoleiddio a Thrwyddedu; Michelle Griffiths, Rheolwr Gweithrediadau ar gyfer Canol De Cymru

Crynodeb: NODI'R sefyllfa bresennol o ran troseddau gwastraff a rôl CNC wrth ymdrin â throseddu a thorri trwyddedau. Mae nifer o ymyriadau'n cael eu cynllunio i gryfhau ein dull o ganfod a tharfu ar ddrwgweithredu, a gorfodi. Gofynnir i'r Bwrdd LYWIO'R camau gweithredu arfaethedig neu ystyried dewisiadau eraill.

Cyf. papur: 26-11-B11

12:10
(45 munud)

Cinio

Cyflawni ein Cynllun

12:55
(20 munud)

Eitem 8. Adroddiad Perfformiad Cyllid - Ch2

Noddwr: Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol
Cyflwynydd: Catherine Allan, Pennaeth Cyllid

Crynodeb: CYMERADWYO'R newid yn y rhagolwg diweddaraf o £322.6 i £323.1m. CRAFFU ar y perfformiad ariannol ar gyfer Ch2.

Cyfeirnod y Papur: 26-11-B12

13:15
(20 munud)

Eitem 9. Diweddariad Chwarterol Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes - Ch2

Noddwr: Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth
Cyflwynwyr: Arweinwyr Amcanion Llesiant; Sarah Williams, Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a PMO

Crynodeb: CYMERADWYO Adroddiad Perfformiad Ch2 Cynllun Busnes 2026/27.

Cyf. papur: 26-07-B16

Trafodaeth yn ôl Eithriad

13:35 **(5 munud)**	**Eitem 10. Adborth ar Gyfarfod Heddiw** Noddwr: Neil Sachdev, Cadeirydd **Crynodeb: Adolygiad o'r cyfarfod, yr hyn a wnaeth weithio a'r hyn y mae angen inni ei wneud yn wahanol.**
13:40 **(5 munud)**	**Eitem 11. UNRHYW FATER ARALL**
13:45	**Cloi'r Cyfarfod Cyhoeddus**

Cofnodion heb eu cadarnhau

Teitl y cyfarfod:	Cyfarfod Bwrdd CNC (Cyhoeddus)
Lleoliad:	Pafiliwn Rhyngwladol, Maes Sioe Frenhinol Cymru, Llanfair-ym-Muallt
Dyddiad y cyfarfod:	22 Medi 2026
Aelodau yn bresennol:	Neil Sachdev, Cadeirydd Ceri Davies, Prif Weithredwr Dr. Hushneara Begum Dr. Pete Fox Mair Gwynant Sarah Albon Dr. Rebecca Colley-Jones Yr Athro Calvin Jones Lesley Jones Yr Athro Rhys Jones Helen Pittaway Adam Taylor
Aelodau o'r Tîm Gweithredol yn bresennol:	Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth Dominic Driver, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Cenedlaethol Lyndsey Rawlinson, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Lle Louise White, Cyfarwyddwr Gweithredol Pobl, Cyfleusterau a'r Fflyd
Mynychwyr yn bresennol:	Phil Williams, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd (Pob eitem) Sarah Williams, Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a'r Swyddfa Rheoli Rhaglenni (PMO) (Pob eitem) Meinir Wigley, Pennaeth Cyfathrebu a Thrawsnewid Digidol (Pob eitem) Catherine Allan, Pennaeth Cyllid (eitem 7 yn unig) Mary Lewis, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol (eitem 8 yn unig)

	Yn ôl Huwel Manley, Pennaeth Gweithrediadau, De-orllewin Cymru (eitem 8 yn unig) Neil Parker, Arweinydd Tîm, Polisi a Strategaeth Bioamrywiaeth (eitem 8 yn unig) Matthew Park, Rheolwr, Stiwardiaeth Tir (eitem 8 yn unig)
Arsylwyr yn bresennol:	Ash Pearce, Arweinydd Tîm, Rhaglen Safleoedd Gwarchodedig (eitem 8 yn unig)
Ymddiheuriadau:	Mark McKenna
Ysgrifenyddiaeth:	Rhiannon Spencer, Arweinydd Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd a Dirprwy Ysgrifennydd y Bwrdd Sian Johnston, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd Lauren Hughes, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd Deb Lee, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd Andrea Bennett, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd
Datgan Buddiannau	Dim

Eitem 1. Agor y Cyfarfod

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd

1. Agorodd y Cadeirydd y cyfarfod ac estyn croeso i bawb. Ni ddatganwyd unrhyw fuddiannau newydd, a nodwyd yr ymddiheuriadau uchod.

Eitem 2. Adolygu Cofnodion a'r Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau

Eitem 2A. Adolygu'r Cofnodion o Gyfarfod Cyhoeddus y Bwrdd ar 29 Gorffennaf

2. Adolygwyd a chytunwyd ar gofnodion cyfarfod cyhoeddus y Bwrdd ar 29 Gorffennaf.

Eitem 2B. Adolygu'r Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau Cyhoeddus

3. Adolygwyd y Log Camau Gweithredu a Phenderfyniadau.

Eitem 3. Gair am Ddiogelwch

4. Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr eitem a myfyriodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth ar y tymheredd uchel a'r tanau gwyllt a gafwyd yn ystod yr haf. Tynnwyd sylw at y baich ar staff gweithredol a'r broses o ddysgu yn gysylltiedig â chanfyddiad y cyhoedd o gyfrifoldebau CNC. Roedd y masgiau presennol

a ddarperir i staff sy'n mynychu tanau yn destun adolygiad, gan fod angen uwchraddio i gyfarpar mwy effeithiol. Roedd angen ystyried rotas hefyd, yn enwedig o ran adnoddau staff arbenigol. Byddai angen ystyried lles staff mewn swyddfeydd hefyd gan mai ond un swyddfa oedd yn cynnwys system aerdymheru.

5. Tynnodd y Prif Weithredwr sylw at y ffaith bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn cyfrannu at adolygiad Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol o gynaliadwyedd gwasanaethau cyrff cyhoeddus i'r dyfodol, yng nghyd-destun y newid hinsawdd.

6. Dywedodd y Cadeirydd fod cysylltiad rhwng y gallu i wrthsefyll yr hinsawdd a diogelwch ynni, ac y gellid ystyried dulliau eraill o awyru, yn hytrach nag aerdymheru yn unig. Tynnwyd sylw at bwysigrwydd ystyried sut y byddai CNC a Chymru yn eu hadeiladu eu hunain ar gyfer y dyfodol, ac at y gwersi a ddysgwyd yn sgil digwyddiadau'r haf.

7. Yn dilyn cais gan y Cadeirydd, cytunodd yr Athro Rhys Jones i gyflwyno gair am ddiogelwch yn y cyfarfod nesaf ynghylch lles myfyrwyr newydd dan bwysau, gan fod elfennau tebyg rhwng hynny a'r pwysau ar gydweithwyr.

GWEITHREDU: Yr Athro Rhys Jones i gyflwyno'r Gair am Ddiogelwch yng Nghyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd ar les myfyrwyr newydd dan bwysau oherwydd y tebygrwydd rhwng hynny a'r pwysau posibl ar gydweithwyr CNC.

Eitem 4. Diweddariad gan y Cadeirydd

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd

8. Amlinellodd y Cadeirydd ddigwyddiadau yr oedd wedi bod iddynt, gan gynnwys yr Eisteddfod lle bu mewn cysylltiad ag aelodau o'r gymuned ffermio, swyddogion Llywodraeth Cymru (LlC) a rhanddeiliaid eraill. Roedd y Cadeirydd hefyd wedi cyfarfod ag aelodau unigol o Fwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru a gyda John Davies, Cadeirydd yr Adolygiad Annibynnol o'r Baich Biwrocrataidd ar Ffermydd Teuluol yng Nghymru. Nodwyd bod nifer o'r Cyfarwyddwyr Anweithredol yn aros am gadarnhad ynghylch estyn eu cyfnod swydd. Roedd cyfarfodydd Noddi rheolaidd LlC wedi parhau. Yn y cyfarfodydd i ddod, byddai Llythyr Cylch Gwaith Tymor y Llywodraeth yn cael ei drafod.

9. Roedd y digwyddiadau eraill a oedd ar ddod yn cynnwys cyfarfod ag Aelodau'r Senedd mewn digwyddiad yn y Senedd a digwyddiad i ddathlu Bwyd a Ffermio yng Nghymru gan Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr (NFU). Cydnabuwyd pwysigrwydd meithrin perthnasoedd â'r gymuned ffermio gan fod hwn yn sector pwysig i Gymru. Byddai adolygiad o berfformiad hefyd yn cael ei gynnal gyda'r Gweinidog dros Wydnwch Gwledig a Chynaliadwyedd, cyfarfod Diogelwch Cyrff Cyhoeddus a chyfarfod â Phrif Weithredwr Dŵr Cymru. Byddai'r Bwrdd yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf am y rhain yn y cyfarfod nesaf.

Eitem 5. Diweddariad gan y Prif Weithredwr

Noddwr a Chyflwynydd: Ceri Davies, Prif Weithredwr

10. Rhoddodd y Prif Weithredwr ddiweddariad ar Adroddiad y Prif Weithredwr a thynnu sylw at faterion allweddol. O ran tanau gwyllt y DU, roedd Cymru wedi dioddef effaith anghymesur dros gyfnod hir o amser, gyda 57% o'r tanau wedi'u cofnodi yng Nghymru. Effeithiwyd ar allu staff i gyflawni gwaith wedi'i gynllunio ymlaen llaw gan fod adnoddau

staff yn cael eu cyfeirio at y tanau. Byddai angen ystyried y mater mewn modd strategol gan mai pwrpas y gwaith a gynlluniwyd ymlaen llaw oedd lliniaru effeithiau'r newid hinsawdd.

11. Er bod rhywfaint o law diweddar wedi lleihau ychydig o'r pwysau ar yr amgylchedd naturiol, roedd Cymru yn dal i fod mewn cyfnod o sychder. Roedd hyn yn dystiolaeth o effaith wirioneddol y newid hinsawdd. Byddai'r Prif Weithredwr yn mynd i uwchgynhadledd ar danau gwyllt Cymru i drafod gwersi o ddigwyddiadau'r haf a'r newidiadau y byddai eu hangen, er mwyn i'r sector cyhoeddus allu cyflawni ei wahanol rolau yn y dyfodol. Byddai angen i CNC gyflwyno'r dystiolaeth a gasglwyd yn bwyllog er mwyn osgoi ymatebion atgyrch a allai achosi problemau yn y tymor hwy.

12. Tynnwyd sylw at yr heriau'n gysylltiedig â sylw negyddol yn y cyfryngau ynghylch y cit diffodd tân o'r awyr, ac atgoffwyd bod CNC yn cefnogi'r Gwasanaeth Tân ac Achub fel ymatebydd Categori Un. Yn hanesyddol roedd gan CNC y gallu i ddiffodd tân o'r awyr ar gyfer Ystâd Goetir Llywodraeth Cymru. Byddai CNC yn gweithio'n agos gyda LIC a'r Gwasanaeth Tân ac Achub i ymestyn y cwmpas i gynnwys Cymru gyfan. Byddai angen i hyn hefyd gael ei gwblhau yng nghyd-destun y DU, gan fod sgiliau yn brin yn y maes hwn.

13. Tynnodd Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Cenedlaethol sylw at Atodiad 1 yn Adroddiad y Prif Weithredwr ac at broffesiynoldeb cydweithwyr. Rhoddwyd diweddariad ar Risg Strategol Dau (SR02) - Bygythiadau Amgylcheddol Cynyddol, ac roedd digwyddiadau yn dystiolaeth o effeithiau'r newid hinsawdd. Nodwyd manteision cyffredinol y perthnasoedd gwaith o fewn system Fforymau Cydnerthedd Lleol Cymru, ond roedd gwaith i'w wneud o hyd yn y maes hwn.

14. Gofynnodd y Bwrdd a fyddai costau newid hinsawdd i Gymru yn cael eu mesur a'u catalogio i'w cyflwyno i LIC. Roedd digwyddiadau llifogydd, trasiedi a thanau gwyllt yn creu costau ar draws pob sector ac i dirfeddianwyr. Roedd gwaith wedi dechrau i gyfrifo costau ymateb CNC, y cyfleoedd a gollwyd a chostau gwaith a oedd wedi'i ohirio. Gallai CNC gynghori LIC a'r Awdurdodau Lleol i ddilyn esiampl CNC.

15. Yn dilyn ymholiad, esboniwyd y byddai'n cymryd sawl blwyddyn i waith ataliol o ran rheoli tir gael effaith sylweddol. Fodd bynnag, byddai cynlluniau wrth gefn ac amseroedd ymateb gwell yn allweddol yn y tymor byr. Byddai hyn yn rhan o'r ystyriaeth strategol. Yn gyffredinol, awgrymwyd bod pob digwyddiad estynedig yn costio tua £2-3m i CNC, gyda thri digwyddiad y flwyddyn. Byddai'r Bwrdd yn trafod hyn yn y dyfodol.

GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd i ychwanegu trafodaeth bellach ar gyfnodau hir o dywydd eithafol, ac effaith y newid hinsawdd, at Ragolwg y Bwrdd.

16. Roedd yr ymateb wedi gwella yn sgil cydweithio a gwaith partneriaeth dros y pum mlynedd blaenorol, ond awgrymwyd bod angen buddsoddiad pellach. Awgrymwyd hefyd y dylid dangos mewn adroddiadau yr enillion ar fuddsoddiad a sicrhawyd a'r costau y llwyddwyd i'w hosgoi drwy fesurau ataliol.

17. Nodwyd bod DC wedi adrodd ar gost tywydd 2018 i'r sector ffermio, gan amcangyfrif y ffigur £175m. Tynnwyd sylw hefyd at y cosbau llymach yn Ffrainc ac at yr ystyriaeth o ddifrif a roddir i danau gwyllt yn y wlad honno. Awgrymwyd y byddai atal yn anodd yn y

DU ac ystyried y sefyllfa gyfredol o ran deddfwriaeth ac y dylid canolbwyntio ar reoli tir wrth ymateb.

18. Tynnwyd sylw at effaith digwyddiadau parhaus ar gapasiti adnoddau a lles. Roedd angen adolygiad o'r modelau ymateb presennol, gan gynnwys ystyried y pwysau cronnus a oedd ar yr un cydweithwyr wrth iddynt ymateb i lawer o wahanol fathau o ddigwyddiadau. Cytunodd y Bwrdd i adolygu Model Capasiti ac Adnoddau CNC i asesu a oedd yn parhau i fod yn gynaliadwy yn wyneb digwyddiadau trychinebus, ac i archwilio dulliau eraill, gan gynnwys y potensial i drefnu capasiti wrth gefn, yn Niwrnod Strategaeth nesaf y Bwrdd.

GWEITHREDU: Byddai trafodaeth ar Fodel Capasiti ac Adnoddau CNC yn cael ei hychwanegu at yr agenda ar gyfer Diwrnod Strategol nesaf y Bwrdd.

19. Amlygwyd atebion sy'n seiliedig ar natur fel dull ataliol. Cafwyd ffocws ar gefnogi cymunedau'r ucheldir i wella'r trefniadau ar gyfer storio dŵr, dal carbon, bioamrywiaeth a chynhyrchu bwyd yn gynaliadwy, gan leihau effeithiau hinsawdd a llifogydd ymhellach i lawr yr afon.

20. Diolchodd y Bwrdd i bob cydweithiwr a gymerodd ran yn yr ymateb i ddigwyddiadau a gofyn am ddiweddariad ar baratoadau am lifogydd y gaeaf, gan gynnwys lles cydweithwyr, ac adolygiad o'r gwersi a ddysgwyd o'r ymateb i'r tanau gwyllt. Byddai'n bwysig deall cost digwyddiadau yn llawn, gan gynnwys eu cost economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol, a'u cost o ran lles, cynhyrchiant ac enw da.

GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd i ychwanegu adolygiad o'r gwersi a ddysgwyd yn sgil y tanau gwyllt at Ragolwg y Bwrdd.

21. Rhoddodd y Prif Weithredwr grynodeb o brif ddigwyddiadau'r haf, gan gynnwys Sioe Frenhinol Cymru a'r Eisteddfod, lle cafwyd sgyrsiau â rheolwyr tir a sefydliadau ffermio allweddol er mwyn meithrin perthnasoedd proffesiynol da. Cytunwyd ar feysydd allweddol i weithio arnynt gydag Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr (NFU) ac Undeb Amaethwyr Cymru. Roedd y Prif Weithredwr hefyd wedi cyfarfod â sefydliadau rheoleiddio ac aml-wasanaeth, a chyfeiriodd yn benodol at Asesydd Interim Diogelu'r Amgylchedd, yr oedd CNC wedi cyfrannu at amrywiaeth o'i adroddiadau. Roedd gan CNC berthynas gadarnhaol ag Archwilio Cymru hefyd. Amlinellwyd y gwaith diweddar gyda chyd-reoleiddwyr yn gysylltiedig ag ynni niwclear.

22. Croesawyd nifer y canmoliaethau gan y Bwrdd a gofynnwyd am fanylion pellach ynghylch y meysydd lle cafwyd canmoliaeth i'w cynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol, Roedd y manylion hyn yn rhan o Ganllaw Misol y Rheolwyr a gellid eu darparu i'r Bwrdd yn y dyfodol.

GWEITHREDU: Swyddfa'r Prif Weithredwr i gynnwys y meysydd lle cafwyd canmoliaeth yn Adroddiadau nesaf y Prif Weithredwr.

23. Esboniodd y Prif Weithredwr fod CNC yn gweithio'n dda gyda chwaer-sefydliadau i lesteirio gweithgarwch gwastraff anghyfreithlon, gan sicrhau nad oedd yn symud y broblem i fannau eraill. Roedd achosion sylfaenol, newidiadau deddfwriaethol a llif economaidd yn cael eu hadolygu, gan gynnwys gwahanol fathau o dactegau i lesteirio'r gweithgarwch. Roedd troseddau gwastraff yn faes ffocws gan fod yr heriau'n sylweddol

ac yn gysylltiedig â throseddu cyfundrefnol, yn enwedig o fewn ardaloedd Gogledd-ddwyrain a De-ddwyrain Cymru. Roedd tasglu aml-asiantaeth wedi'i sefydlu i nodi'r problemau yn y Gogledd-ddwyrain, ac roedd timau wedi cael eu had-drefnu o fewn CNC. Roedd dull o weithredu ar draws y sefydliad yn cael ei adolygu, ac roedd gwersi i'w dysgu gan sefydliadau eraill y gellid eu mabwysiadu.

24. Awgrymodd y Bwrdd y dylid lobïo dros gosbau trymach i atal troseddu ledled y DU. Roedd CNC yn gweithio'n strategol gydag Awdurdod Cyllid Cymru i sicrhau bod cyfraith treth yn cael ei defnyddio; byddai CNC hefyd yn cysylltu ag Awdurdodau Lleol.

25. Deallwyd bod gwaith ar y gweill i nodi pwy oedd defnyddwyr y gwasanaethau gwastraff anghyfreithlon. Roedd angen trafodaeth strategol ynghylch a oedd angen diweddaru deddfwriaeth ac a oedd gan sefydliadau ddigon o bwerau i ddelio â'r materion yn effeithiol. Roedd angen addysgu busnesau hefyd i adolygu eu cadwynau cyflenwi. Cadarnhawyd bod CNC wedi defnyddio deddfwriaeth enillion troseddau.

26. Croesawodd y Bwrdd y diweddariad ar Ganolfan Ymwelwyr Ffordd Goedwig Cwmcarn a dywedwyd ei fod nesáu at ddod i gytundeb a fyddai'n cael ei lofnodi yn y dyfodol agos.

27. Cyflwynwyd y cynnig i gael un corff amgylcheddol yn yr Alban i sylw'r Bwrdd. Roedd CNC wedi rhoi adborth ar yr agweddau cadarnhaol a'r gwersi a ddysgwyd yn sgil cyfuno. Diolchodd y Cadeirydd i'r tîm am ymgysylltu'n dda â chyrff cyhoeddus Llywodraeth yr Alban a nododd fod y cynnig yn seiliedig ar ganlyniadau amgylcheddol da yn hytrach nag arbed costau.

28. Amlinellodd y Cadeirydd rôl CNC o ran ynni niwclear. Roedd angen i CNC roi cyngor priodol i LIC er mwyn osgoi unrhyw ganlyniadau anfwriadol. Ni ddylai atal twf, ond roedd ganddo ddyletswydd i atal difrod i'r amgylchedd drwy sicrhau bod penderfyniadau'n briodol ar gyfer yr ardaloedd yr oeddent wedi'u cynnig ar eu cyfer.

Eitem 6. Adroddiad Diweddaru'r Pwyllgorau

Noddwyr a Chyflwynwyr: Cadeiryddion Pwyllgorau

Pwyllgor Cyllid (PC) – 8 Medi

29. Nododd Cadeirydd y PC nad oedd unrhyw ddiweddariad pellach.

Y Pwyllgor Cyflawni Strategol (PCS) -

30. Rhoddodd Cadeirydd y PCS drosolwg o'r ymateb i'r Canghellor ac esbonio sut y byddai CNC yn cefnogi cyflawni Rhaglen Niwclear y DU, gyda chais penodol am fewnbwn ar lefel y Bwrdd. Trafododd y Bwrdd yr ymateb a chymeradwyo'r ateb.

PENDERFYNIAD: Cymeradwyodd y Bwrdd yr ymateb i'r Canghellor yn gofyn am sicrwydd ynghylch sut y byddai CNC yn cefnogi cyflawni Rhaglen Niwclear y DU.

Eitem 7. Adroddiad Perfformiad Cyllid

Noddwr: Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol
Cyflwynydd: Catherine Allan, Pennaeth Cyllid

31. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol CaGC yr Adroddiad Perfformiad Cyllid, a chyflwynodd y Pennaeth Cyllid y sefyllfa ariannol. Gofynnwyd am gymeradwyaeth y Bwrdd i newid y rhagolwg diweddaraf o £322.4 miliwn i £322.6 miliwn, gan gadarnhau bod y newid wedi cael ei ystyried gan y Tîm Gweithredol (TG) a'r PC.

32. Tynnwyd sylw at y rhagolygon gwerthiant Incwm Pren fel risg allweddol oherwydd bod gweithredwr wedi mynd yn fethdalwr, ac oherwydd gostyngiad mewn gwerthiant yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn. O ran camau lliniaru, roedd fflach-werthiant i fod i ddigwydd ddiwedd mis Medi, cyn yr e-werthiant a oedd wedi'i drefnu ar gyfer mis Hydref. Ar ôl hynny byddai'r sefyllfa'n gliriach. Roedd y gweithredwr yr effeithiwyd arno yn cynrychioli tua £2.6 miliwn o'r diffyg posibl, tra bo LIC wedi cadw isafswm o £33 miliwn ar gyfer y sefyllfa incwm.

33. Tynnwyd sylw hefyd at wariant cyfalaf fel risg allweddol yn sgil Strategaeth Adeiladau Gogledd Cymru. Roedd dau opsiwn dan ystyriaeth, ac roedd disgwyl i gyfarfodydd gael eu cynnal tua diwedd mis Medi. Roedd yr effaith ar y gyllideb yn dibynnu'n rhannol ar a fyddai'r brydles a ddewisir o fewn adeilad LIC ai peidio. Roedd CNC hefyd yn adolygu buddsoddiad mewn seilwaith trwyddedu a chynllunio yn erbyn ei Gynllun Aml-flwyddyn.

34. Tynnwyd sylw at y cynlluniau wrth gefn, gyda chynnydd mewn gor-raglennu a fyddai'n rhoi CNC mewn sefyllfa ariannol well ar gyfer canol blwyddyn, lle gellid tynnu gwariant yn ôl, pe bai angen, yn hytrach na gadael tanwariant. Byddai eglurhad pellach yn cael ei roi yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd. Cytunodd y Bwrdd i gymeradwyo'r newid i'r rhagolwg diweddaraf o £322.4 miliwn i £322.6 miliwn.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Bwrdd i gymeradwyo'r newid i'r rhagolwg diweddaraf o £322.4 miliwn i £322.6 miliwn.

35. Trafododd y Bwrdd y pwysau parhaus ar gyllid cyhoeddus a chytuno y byddai'r sefydliad yn parhau i archwilio sut i ddod yn fwy effeithiol ac effeithlon, gan gynnwys lleihau biwrocratiaeth ddiangen. Gallai fod yn fuddiol cael rhaglen i ddiffinio CNC y dyfodol a fyddai'n ddiwastraff ac effeithlon gan barhau ar yr un pryd i ddiogelu'r amgylchedd a gwasanaethu cwsmeriaid.

Eitem 8. Cyflwyniad Natur WBO1

Noddwr: Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth
Cyflwynwyr: Mary Lewis, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol; Huwel Manley, Pennaeth Gweithrediadau, De-orllewin Cymru; Neil Parker, Arweinydd Tîm, Polisi a Strategaeth Bioamrywiaeth; Matthew Park, Rheolwr, Stiwardiaeth Tir

36. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth yr eitem a'r cyflwynwyr, gan dynnu sylw at bwysigrwydd natur ac Amcan Lles 1 (WBO1) – Byd natur wrthi'n gwella - Ffocws ar Warchod Natur. Ffocws y tîm oedd gwarchod natur, adfer natur a gweithio i greu ecosystemau gwydn a gwarchod cynefinoedd.

37. Cyflwynodd y Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol drosolwg o gyflawniad WBO1, a oedd yn cynnwys cynnydd wrth adfer 4,000 hectar o fawndir. Roedd gwaith adfer pellach wedi'i gynllunio a byddai cyngor yn cael ei roi ar amrywiaeth o geisiadau, gan gynnwys cynllunio a thrwyddedu mewn perthynas â'i effaith ar natur.

38. Esboniodd yr Arweinydd Tîm Polisi a Strategaeth Bioamrywiaeth fod Cymru yn cyfrannu at y Fframwaith Bioamrywiaeth Byd-eang, 30erbyn30 – sef gwarchod 30% o dir, môr a dŵr croyw erbyn 2030. Roedd yr ymrwymiad wedi'i gynnal drwy Strategaeth a Chynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Cenedlaethol y DU ac yng ngwaith cynllunio corfforaethol CNC, gyda CNC yn canolbwyntio ar gamau gweithredu o fewn ei ddyletswyddau cyfreithiol a'i gyfrifoldebau gweithredol.

39. Yn seiliedig ar dystiolaeth gyfredol, canllawiau statudol, a mecanweithiau sydd ar gael, amcangyfrifodd CNC y gallai gwaith ar Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), ac i gydnabod ardaloedd cymwys ar y Tir Yn Ein Gofal, gyfrannu tua 8,000 i 8,500 hectar erbyn 2030. Pwysleisiodd y tîm fod maint yr amgylchedd morol a warchodir eisoes wedi mynd heibio 30% o edrych ar y ffigurau. Fodd bynnag, oherwydd bylchau mewn gwydnwch ecolegol mae'n bosib na ellid trin ardaloedd gwarchodedig presennol fel tasg wedi'i chwblhau.

40. Roedd y tîm yn gwahaniaethu rhwng cyfrif ardaloedd gwarchodedig yn ffurfiol a dangos eu bod yn cael eu rheoli'n effeithiol er budd natur. Roedd yn ofynnol i CNC gasglu tystiolaeth ac adrodd drwy ddangosyddion bioamrywiaeth Cydbwyllgor Cadwraeth Natur y DU. Fodd bynnag, roedd systemau presennol yn well am gofnodi prosiectau unigol na mesur canlyniadau ar raddfa genedlaethol. Nodwyd Cynlluniau Rheoli Safleoedd Dynodedig y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (CFfC) fel mecanwaith allweddol ar gyfer gwella rheolaeth effeithiol, er bod disgwyl i lygredd aer, tanau gwyllt, a phwysau eraill allanol gyfyngu ar y canlyniadau.

41. Roedd angen i CNC gael tystiolaeth well ynghylch ble roedd rhaglenni fel y Rhaglen Rhwydweithiau Natur a gwaith mwyngloddiau metel yn gwella ardaloedd nad oeddent wedi'u gwarchod o'r blaen. Dylid defnyddio cynllunio gofodol i fyny'r afon i nodi ble byddai dynodi, adfer a chamau partneriaeth yn creu'r effaith fwyaf, gan leihau beichiau rheoleiddio a chyflawni diweddarach.

42. Amlinellodd y Rheolwr Stiwardiaeth Tir ddull CNC o ddefnyddio Rhwydweithiau Ardaloedd Cadwraeth (CANs) ar draws Ystâd Goetir Llywodraeth Cymru. Gyda 5,000 i 6,000 hectar o goetir hynafol wedi'i gynnig i'w gydnabod tra bo'r Ystâd ehangach yn cael ei thrin fel llwybr tymor hwy tuag at well cyflwr ecolegol. Roedd y tîm i gyflwyno dehongliad diwygiedig i LIC, a byddai'r penderfyniad i dderbyn hwnnw neu beidio yn dibynnu'n rhannol ar ystyriaeth o ddigonolrwydd trefniadau monitro presennol CNC, gan gynnwys gwaith monitro a gyflawnir o dan Safon Sicrwydd Coetiroedd y DU. Disgrifiwyd yr ardaloedd sy'n weddill o'r Ystâd tua 48,000 hectar o dan CANs fel safleoedd llwybr y gellid eu gwella drwy broses busnes arferol dros sawl degawd.

43. Esboniodd Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru gynlluniau i gynyddu hysbysiadau SoDdGA, cryfhau ymgysylltiad â thirfeddianwyr, Rhwydweithiau Ecolegol Cadarn (RENs) ac ehangu fel bod safleoedd gwarchodedig unigol yn cyfrannu at adfer natur. Pwysleisiodd y tîm fod ymgysylltu'n gynnar ac yn glir â thirfeddianwyr yn hollbwysig wrth ddynodi; dangosai ceisiadau CFfC diweddar fod rhai ymgeiswyr heb fod yn ymwybodol bod hysbysiad wedi'i gyflwyno i ardaloedd afonol. Roedd y tîm Gweithrediadau yn gweithio gyda pherchnogion cyn rhoi hysbysiad ffurfiol lle bo modd.

44. Dangosai chwe phrosiect tir REN sut roedd gweithio mewn partneriaeth â chyrff y sector cyhoeddus, byrddau gwasanaeth, ymddiriedolaethau a thirfeddianwyr preifat

wedi galluogi mapio seilwaith bioamrywiaeth hanfodol a blaenoriaethu ardaloedd i'w gwella. Gallai'r CFfC gefnogi tirfeddianwyr cymwys, tra gellid bod angen cyllid arall gan LlC ar gyfer eraill.

45. Cwestiynodd y Bwrdd a fyddai'r meini prawf llym ar gyfer Naturfa a dynodi yn atal cyfranogiad neu'n creu safleoedd datgysylltiedig. Esboniodd y tîm fod Naturfa yn adlewyrchu fframwaith rheoli cadwraeth effeithiol byd-eang, ac na allai CNC felly newid y meini prawf sylfaenol ar ei gyfer. Fodd bynnag, gallai CNC weithio gyda LlC i wneud y categori llwybr yn fwy croesawgar i safleoedd a oedd yn gwella ac yn gwneud cyfraniadau hirdymor, yn hytrach na mynnu eu bod yn cyrraedd y trothwy uchaf ar unwaith. Ochr yn ochr â'r categori llwybr, gallai defnyddio cyfuniad o ddynodiadau, rhwydweithiau ecolegol a chynllunio ar raddfa'r dirwedd wneud y ddarpariaeth yn fwy cynhwysol ac effeithiol.

46. Holodd y Bwrdd a fyddai canolbwyntio ar safleoedd sydd eisoes yn bodloni safon uchel yn arafu'r cynnydd tuag at 30 erbyn 30 ac yn digalonni tirfeddianwyr a oedd yn fodlon gwella natur. Cynigiwyd caniatáu i safleoedd i ymuno drwy gynlluniau gwella a defnyddio map rhwydwaith Cymru gyfan i flaenoriaethu ardaloedd cysylltiedig, yn hytrach na safleoedd unigol ynysig.

47. Trafododd y Bwrdd fod bwlch mawr o ran cyflawni ar raddfa tirwedd benodol, ac y gallai gwneud hynny dalu ar ei ganfed. Roedd CNC yn archwilio sut y gallai tirweddau dynodedig, tirfeddianwyr mawr, a fforymau LlC gefnogi gweithredu cysylltiedig ar draws ardaloedd mwy, yn hytrach na dibynnu ar ddynodiadau ar wahân fesul safle yn unig. Cytunodd y Bwrdd na ddylid defnyddio unrhyw fecanwaith unigol i ddisodli'r gweddill. Roedd SoDdGAau yn parhau i fod yn ganolog er mwyn diogelu nodweddion ecolegol pwysig, tra dylai dynodiadau hyblyg ac ymwybodol o'r hinsawdd, Naturfa neu ei olynydd, RENs, cynlluniau ariannu, a negeseuon cyhoeddus hygyrch weithio gyda'i gilydd. Nododd y Bwrdd a'r Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Cenedlaethol ei bod hi'n amhriodol, oherwydd newid hinsawdd, diffinio llwyddiant ar sail adfer i gyflwr hanesyddol penodol yn unig. Dylai dynodiad warchod prosesau ecolegol sylfaenol a chefnogi rheolaeth addasadwy, gan gynnwys cynefinoedd a rhywogaethau sy'n ymateb i amodau hinsawdd sy'n newid.

48. Trafododd y Bwrdd effaith y tanau gwyllt diweddar a'r angen am ddull o reoli sy'n edrych i'r dyfodol, gan fod y newid hinsawdd yn newid cynefinoedd a defnydd tir. Adroddodd y tîm fod Cymru ymhlith yr ardaloedd yr effeithiwyd arnynt waethaf - effeithiwyd ar 15,500 o hectarau, ac yng Nghymru y cafwyd y tân unigol mwyaf yn y DU. Cadarnhaodd y tîm fod asesiad llawn o'r difrod i safleoedd dynodedig yn dal i fod ar y gweill.

49. Awgrymodd y Bwrdd fod angen symud y tu hwnt i adroddiadau technegol ar hectarau a gweithgarwch drwy egluro pam mae adfer natur yn bwysig o safbwynt diogeledd bwyd, diogelwch cenedlaethol, iechyd a'r economi, drwy ddangos yr effaith fesuradwy a alluogwyd gan CNC ledled Cymru. Holodd y Bwrdd hefyd am yr iaith a ddefnyddir yn gysylltiedig â 30 erbyn 30 a Naturfa ac awgrymodd y dylid defnyddio iaith a oedd yn fwy cynhwysol er mwyn helpu'r cyhoedd i ddeall drwy ganolbwyntio ar natur, cynefinoedd a rhywogaethau yn hytrach na hectarau a nifer y safleoedd. Nododd y Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol gyfle i fframio natur fel seilwaith hanfodol yn hytrach nag ychwanegiad dewisol neu gyfyngiad ar ddatblygiad.

50. Nododd y Bwrdd na allai CNC newid y safbwynt cenedlaethol ar ei ben ei hun, felly roedd yn rhaid iddo greu amodau a oedd yn galluogi tirfeddianwyr, y llywodraeth, sefydliadau anllywodraethol (NGOs), a chymunedau i wneud mwy o waith adfer natur. Awgrymodd y Bwrdd y dylai'r tîm ddychwelyd gyda disgrifiad cliriach o'r modd y gallai helpu i gau'r bwlch sy'n weddill tuag at uchelgais 2030, gan gynnwys y gefnogaeth, y newidiadau o ran polisi, yr adnoddau, neu'r camau gweithredu mewn partneriaeth sydd eu hangen gan y Bwrdd a rhanddeiliaid eraill. Diolchodd y Bwrdd i'r tîm am eu gwaith a gofyn am ffocws ar effaith yn hytrach na gweithgarwch er mwyn ymgysylltu ymhellach â'r cyhoedd a thirfeddianwyr.

Eitem 10. Adborth ar gyfarfod heddiw

51. Trafododd y Bwrdd a ellid addasu cyfarfodydd yn y dyfodol i fod yn gyfarfodydd mwy cyhoeddus, gan fyrhau'r sesiwn breifat.

Eitem 11. Unrhyw Fater Arall

52. Nid oedd unrhyw faterion eraill.

Diwedd y Cyfarfod

Cofnodion Camau Gweithredu a Phenderfyniadau'r Cyfarfodydd Bwrdd Cyhoeddus

	Log Gweithredu - Cyfarfodydd y Bwrdd									
Rhif Cam Gweithredu	Categori Cyfarfod	Dyddiad Cyfarfod	Rhif Eitem	Rhif Paragraff	Noddwr y Papur	Cam gweithredu	Perchennog	Erbyn	Statws	adau/Diweddariadau
25	Cyhoeddus	22/09/2026	3	7	Neil Sachdev, Cadeirydd	CAM GWEITHREDU: Yr Athro Rhys Jones i gyflwyno'r Gair am Ddiogelwch yng Nghyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd ar lesiant myfyrwyr newydd dan bwysau oherwydd yr elfennau tebyg rhwng hynny a'r pwysau posibl ar gydweithwyr CNC.	Rhys Jones, Aelod o'r Bwrdd	18/11/2026	Parhaus	E-bost wedi'i anfon at Rhys a'i ychwanegu at yr agenda. Cam gweithredu i'w farcio fel un wedi'i gwblhau ar ôl cyfarfod y Bwrdd
26	Cyhoeddus	22/09/2026	5	15	Ceri Davies, Prif Swyddog Gweithredol	CAM GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd i ychwanegu trafodaeth bellach ar gyfnodau hir o dywydd eithafol, ac effaith ar newid hinsawdd, at Ragolwg y Bwrdd.	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd	24/09/2026	Cwblhawyd	Mae cofnod wedi'i ychwanegu at gyfarfod Bwrdd mis Ionawr i baratoi at dywydd eithafol dros gyfnod y gaeaf.
27	Cyhoeddus	22/09/2026	5	18	Ceri Davies, Prif Swyddog Gweithredol	CAM GWEITHREDU: Byddai trafodaeth ar Fodel Capasiti ac Adnoddau CNC yn cael ei hychwanegu at yr agenda ar gyfer Diwrnod Strategol nesaf y Bwrdd.	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd	19/11/2026	Cwblhawyd	

28	Cyhoeddus	22/09/2026	5	20	Ceri Davies, Prif Swyddog Gweithredol	CAM GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd i ychwanegu adolygiad o'r gwersi a ddysgwyd yn sgil y tanau gwyllt at Ragolwg y Bwrdd.	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd	18/11/2026	Cwblhawyd	Mae nodyn wedi'i ychwanegu at y Rhagolwg.
29	Cyhoeddus	22/09/2026	5	22	Ceri Davies, Prif Swyddog Gweithredol	CAM GWEITHREDU: Swyddfa'r Prif Weithredwr i gynnwys y meysydd lle cafwyd canmoliaeth yn adroddiadau nesaf y Prif Weithredwr.	Swyddfa Prif Swyddog Gweithredol	18/11/2026	Parhaus	Ymateb: Bydd yn anelu at gynnwys yr wybodaeth o adroddiad y Bwrdd ym mis Tachwedd ymlaen

Log Penderfyniadau - Cyfarfodydd y Bwrdd

Rhif y Penderfyniad	Categori Cyfarfod	Dyddiad Cyfarfod	Rhif Eitem	Rhif Paragraff	Noddwr y Papur	Penderfyniad
59	Cyhoeddus	22/09/2026	6	30	Pete Fox, Aelod o'r Bwrdd	Cymeradwyodd y Bwrdd yr ymateb i'r Canghellor yn gofyn am sicrwydd ynghylch sut y byddai CNC yn cefnogi cyflawni Rhaglen Niwclear y DU.
60	Cyhoeddus	22/09/2026	7	34	Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Cytunodd y Bwrdd i gymeradwyo'r newid yn y rhagolwg diweddaraf o £322.4 miliwn i £322.6 miliwn.

Papur Bwrdd CNC

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Adroddiad y Prif Weithredwr (Sesiwn Gyhoeddus)
Cyfeirnod y papur:	26-11-B07
Cyflwynwyd y papur gan:	Ceri Davies, Prif Weithredwr
Diben	Gwybodaeth a thrafodaeth
Crynodeb	Mae'r papur yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r bwrdd am faterion cyfredol.

Cyflwyniad

1. Ers cyfarfod y bwrdd ym mis Medi, rydym wedi cael sawl sesiwn werthfawr a ddaeth â'n tîm arwain ehangach ynghyd. Yn ystod yr adegau prysuraf, mae'n hanfodol ein bod yn parhau i siarad â'n gilydd, gan gryfhau ein harweinyddiaeth ar y cyd a chanolbwyntio ar ein hamcanion strategol. Ym mis Medi, cynhaliom gynhadledd i uwch-arweinwyr yn Aberystwyth ar gyfer ein timau gweithredol, arwain a rheoli. Roedd hwn yn ddiwrnod da iawn, a chlywyd gan Nick Halfhide, Prif Weithredwr NatureScot, a Llyr Gruffydd AS, Gweinidog dros Wydnwch Gwledig a Chynaliadwyedd. Fy niolch i'r ddau am eu cefnogaeth a'u cyfraniad. Ym mis Hydref, daeth y timau gweithredol ac arwain ynghyd eto ar gyfer digwyddiad datblygu cydweithredol deuddydd a hwyluswyd gan JAM Consulting. Hefyd ym mis Medi, cynhaliom ein cynhadledd arweinyddiaeth gyntaf i arweinwyr tîm. Roedd llu yn bresennol a chawsom adborth ardderchog. Rydym wedi ymrwymo i gynnal y cynadleddau arweinyddiaeth hyn yn flynyddol.

2. Ddiwedd mis Medi, es i i gyfarfod adolygu rheolaidd y cadeirydd gyda'n gweinidog. Roedd hwn yn gyfarfod cadarnhaol a oedd yn canolbwyntio ar berfformiad a blaenoriaethau CNC, y trafodaethau cyllideb a oedd yn mynd rhagddynt o fewn Llywodraeth Cymru, a materion fel yr ymgyrch i recriwtio prif weithredwr. Rydym yn ddiolchgar i'r gweinidog am gytuno i ddod i'n cyfarfod bwrdd ym mis Tachwedd.

3. Ar ddechrau mis Hydref, bûm yn bresennol ar ymweliad EUB Tywysog Cymru ag Ynysgynwraidd. Adroddwyd yn helaeth ar hyn yn y cyfryngau; roedd y pwyslais ar effaith llifogydd difrifol yn y pentref, yn Sir Fynwy a'r dalgylch ehangach dros y blynyddoedd diwethaf, a'r gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd i liniaru'r perygl o lifogydd. Rydym, wrth gwrs, yn chwarae rhan arwyddocaol yn y gwaith hwnnw, ac

roedd gan Dywysog Cymru ddiddordeb ym mhrofiad trigolion a'r gymuned ehangach, a'r opsiynau ar gyfer atebion ar raddfa'r dalgylch.

4. Yn ystod mis Hydref, cefais fy ngalwad chwarterol gyda Roch Cheroux, Prif Weithredwr Dŵr Cymru, a sgwrs â Chris Walters, prif weithredwr dros dro Ofwat. Bûm hefyd yn bresennol mewn cyfarfod o Grŵp Arwain ar y Cyd y Rheoleiddwyr Dŵr (WRJLG), sef y tro cyntaf i CNC gymryd rhan yn y fforwm hwn, sy'n dwyn ynghyd gynrychiolwyr o Defra a Llywodraeth Cymru gyda phrif weithredwyr Asiantaeth yr Amgylchedd, Ofwat a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed. Mae'r grŵp yn arwain y gwaith i baratoi ar gyfer sefydlu un rheoleiddiwr dŵr integredig yn Lloegr a rheoleiddiwr economaidd newydd yng Nghymru. Bydd yn canolbwyntio ar alinio arferion rheoleiddio presennol pan fo modd, cyflawni'r blaenoriaethau a nodir gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, a pharatoi sefydliadau ar gyfer dull sylweddol wahanol wrth i ni fynd i mewn i Adolygiad Prisiau 29 (PR29). Bydd angen newid diwylliannol ac ymddygiadol ar draws y diwydiant hyd yn oed cyn cyflwyno'r newidiadau deddfwriaethol disgwyliedig; mae'r grŵp yn gweithio tuag at ddisgwyliadau clir a rennir, negeseuon cyfathrebu cyson, a chyfleoedd ar gyfer cydweithio i gefnogi'r broses bontio.

5. Cefais gyfarfod pellach ag Uchelgais Gogledd Cymru, ochr yn ochr â chydweithwyr yn Llywodraeth Cymru, i drafod prosiectau buddsoddi a datblygu yn y Gogledd. Mae ein perthynas strategol â thîm Uchelgais Gogledd Cymru yn datblygu, ochr yn ochr â rhannu mwy o wybodaeth rhyngom, ac mae eisoes yn ysgogi adborth cadarnhaol gan fusnesau. Byddwn yn parhau i weithio'n agos ac yn adeiladol gyda nhw ar faterion yn ymwneud â chynllunio, trwyddedu a rheoleiddio.

6. Roedd cyfarfodydd eraill â rhanddeiliaid yn cynnwys Lhosa Daly, Cyfarwyddwr Cymru yn Ymddiriedolaeth Genedlaethol Cymru; Juliet Vickery, Prif Weithredwr Ymddiriedolaeth Adareg Prydain; Philip Duffy, Prif Weithredwr Asiantaeth yr Amgylchedd; a Catherine Mealing-Jones, Archwilydd Cyffredinol newydd Cymru. Cefais fy ngalwad chwarterol hefyd gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, Derek Walker, pan drafodwyd gwydnwch hinsawdd a pharatoadau Cymru ar gyfer tywydd eithafol, yn dilyn tywydd poeth, tanau gwyllt a sychder misoedd yr haf.

7. Ochr yn ochr â'r cadeirydd, es i i'r Fforwm Arweinwyr Cyhoeddus ym mis Hydref. Traddododd y Prif Weinidog y brif araith, gan ganolbwyntio ar Y Rhaglen Lywodraethu a gyhoeddwyd yn ddiweddar. Rydym hefyd wedi cael ein cyfarfod pwyllgor noddi rheolaidd, ac Uwchgynhadledd Newid Hinsawdd a Gwydnwch gyntaf Cymru, dan gadeiryddiaeth y Prif Weinidog gyda thri aelod cabinet yn bresennol. Y thema oedd gwydnwch yn wyneb hinsawdd sy'n newid gan ddefnyddio ein profiad o lifogydd a thanau gwyllt y llynedd. Daeth yr uwchgynhadledd â phartneriaid o bob cwr o Gymru ynghyd i ystyried effaith gynyddol tanau gwyllt a'r camau gweithredu y mae angen eu cymryd i gryfhau gwydnwch a pharatoadau cenedlaethol. Roedd pynciau'r agenda'n cynnwys achosion sylfaenol ac uniongyrchol tanau gwyllt, yr ymateb diffodd tân, a chydlynu ehangach ar gyfer argyfyngau.

8. Roedd trafodaethau yn yr uwchgynhadledd yn adlewyrchu'r gweithgarwch tanau gwyllt sylweddol a brofwyd eleni, gyda mwy na 15,000 hectar wedi'u heffeithio, ac yn tynnu sylw at y gydnabyddiaeth gynyddol o danau gwyllt fel her allweddol i'r hinsawdd a'r amgylchedd. Rhoddodd gyfle i rannu ein gwaith ar atal, lliniaru a rheoli risg tanau gwyllt, gan gynnwys ein rhaglen drwy'r Grŵp Goruchwylio Strategol Tanau Gwyllt a'n cyfranogiad ym Mwrdd Tanau Gwyllt Cymru, sy'n ymdrechu i godi ymwybyddiaeth a chreu Cymru "sy'n gall o ran tanau gwyllt". Atgyfnerthodd yr

uwchgynhadledd bwysigrwydd dull cenedlaethol cydlynol o leihau risg tanau gwyllt, cryfhau parodrwydd, a chefnogi'r gwaith o reoli tir dros yr hirdymor ac addasu i'r hinsawdd. Nodir rhagor o fanylion am y negeseuon allweddol a'r canlyniadau â blaenoriaeth ymhellach isod.

9. Mewn cysylltiad â'n gwaith rheoleiddio niwclear yn Wylfa, cyfarfûm â Paul Dicks, Cyfarwyddwr Rheoleiddio yn y Swyddfa Reoleiddio Niwclear. Roedd ein trafodaeth yn ymdrin â'r model rheoleiddiwr arweiniol, ymgysylltu â phartneriaid niwclear, a Phrosiect Gwyndod, y prosiect pŵer niwclear adweithydd modiwlaidd bach newydd ar Ynys Môn. Mae Gwyndod yn cael ei ddefnyddio fel rhaglen waith "arwain a dysgu" i ddatblygu'r dull rheoleiddiwr arweiniol yng nghyd-destun safle adweithydd adeiladu newydd. Mae gennym dîm prosiect ar waith, sy'n caniatáu inni fwrw ymlaen â'r gwaith paratoadol, ac rydym yn parhau i weithio gyda'r Grŵp Rheoleiddiwr Niwclear Arweiniol ochr yn ochr â phartneriaid allweddol.

10. Roeddwn i wrth fy modd yn llofnodi Siarter y Gymraeg yn y Gwaith (Siarter Twf) yn ystod mis Hydref. Mae'r ddogfen bwysig hon, a ddatblygwyd gan TUC Cymru, yn ein galluogi i gydweithio â chydweithwyr a'n hundebau llafur cydnabyddedig i greu gweithle dwyieithog cynhwysol a chynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle. Rydym ni wir am i CNC fod yn amgylchedd croesawgar a chynhwysol i bawb sy'n defnyddio'r Gymraeg, gan gynnwys ein cwsmeriaid a'n partneriaid. Mae'r esiampl a osodwyd yng nghyfarfodydd ein bwrdd, sydd bellach yn gynyddol ddwyieithog, yn cael ei chroesawu ac yn bwysig yn hyn o beth.

11. Wythnos gyntaf mis Tachwedd, cynhaliwyd ein Cynhadledd Dystiolaeth. Mae'r digwyddiad blynyddol hwn yn ategu ein gwaith fel sefydliad sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac yn tynnu sylw at y prosiectau a'r canlyniadau y mae data a thystiolaeth yn gwneud gwahaniaeth mor fawr iddynt. Y thema eleni oedd "trawsnewid tystiolaeth yn gamau gweithredu" ac roedd yr agenda'n cynnwys prif anerchiad gan yr Athro Peter Madden o Brifysgol Caerdydd, a siaradodd am ddefnyddio tystiolaeth i gefnogi pontio teg i ddyfodol adfywiol. Roeddwn i'n falch o agor y gynhadledd, gwrando ar gyflwyniadau, a chlywed cydweithwyr yn siarad gydag angerdd ac ymrwymiad am eu gwaith. Bu trafodaeth panel yn ystyried yr hyn sy'n troi tystiolaeth dda yn benderfyniadau da, a lansiwyd ein Fframwaith Tystiolaeth pedair blynedd newydd gan ein Pennaeth Gwybodaeth a Thystiolaeth, Michael Gerardo. Diolch i bawb a drefnodd y gynhadledd, a gyfrannodd ati, ac a aeth i'r diwrnod difyr hwn.

12. Cynhaliodd y Tîm Gweithredol sesiwn weithredol ar y cyd ag Ystad y Goron ar ddechrau mis Tachwedd. Fe wnaethon ni rannu ein blaenoriaethau strategol, ein blaenoriaethau cyfredol, a'r risgiau a'r cyfleoedd sy'n dod i'r amlwg, a thrafod meysydd posibl ar gyfer cydweithio. Mae hyn yn adeiladu ar ymgysylltu tebyg â'r timau gweithredol yn Ymddiriedolaeth Genedlaethol Cymru a Dŵr Cymru dros y deuddeg mis diwethaf, lle rydym wedi meithrin cydberthnasau cryfach â rhanddeiliaid ac wedi dysgu oddi wrth ein gilydd. Rydym yn gwerthfawrogi'r cydweithrediad agored a chefnogol hwn gyda'n partneriaid yn fawr.

13. Ym mis Tachwedd, es i i Symposiwm Arwain, digwyddiad arwyddocaol arall gan Lywodraeth Cymru a ddaeth ag arweinwyr cyrff cyhoeddus ledled Cymru ynghyd i lansio'r ysgol lywodraethiant genedlaethol newydd i Gymru. Bwriad hon yw rhoi pwyslais cenedlaethol newydd i arweinyddiaeth, dysgu a gallu yn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Ymhlith y siaradwyr gwadd oedd ymgynghorydd rheoli'r Athro Dave Snowden, a'r arbenigwr a hyfforddwr arweinyddiaeth Diana Osagie.

Diweddariadau Strategol

Uwchgynhadledd Newid Hinsawdd a Gwydnwch Cymru – Negeseuon a Chanlyniadau Allweddol

14. Amlygodd y cyflwyniad i'r uwchgynhadledd fod cynnau tanau gwyllt yng Nghymru yn cael ei ysgogi cymaint gan ffactorau cymdeithasol â rhai amgylcheddol. Er bod newid hinsawdd ac arferion rheoli tir yn chwarae rhan bwysig, mae llosgi adloniant bwriadol a'r rhyngwyneb agos rhwng trefi a chefn gwlad, yn enwedig yng Nghymoedd y De, yn parhau i fod yn ffactorau allweddol sy'n cyfrannu at ddigwyddiadau tanau gwyllt. Pwysleisiwyd bod rheoli ucheldiroedd, glaswelltiroedd, coedwigoedd a rhostiroedd mewn ffordd gynaliadwy yn hanfodol, ond y bydd llwyddiant hirdymor hefyd yn dibynnu ar ddylanwadu ar ymddygiadau trwy ymgysylltu â'r gymuned, addysg, a gweithio mewn partneriaeth.

15. Myfyriodd y drafodaeth hefyd ar gyflawniadau rhaglen Llethrau Iach (2018 i 2023), a ddaeth â deg sefydliad ynghyd i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol tanau gwyllt. Er bod cynnydd wedi'i wneud, cydnabuwyd bod angen gweithredu cydweithredol pellach i gyflawni argymhellion adroddiad *Doeth am Dân Cymru*, sy'n canolbwyntio ar ymgorffori gwydnwch rhag tanau gwyllt mewn rheoli tir a pholisi, sicrhau cyllid cynaliadwy, datblygu hyfforddiant a chanllawiau achrededig, cryfhau arweinyddiaeth strategol ar draws asiantaethau, a defnyddio dulliau sy'n seiliedig ar dystiolaeth i arwain gweithgareddau atal ac ymateb. Gyda'i gilydd, nod y camau hyn yw creu tirweddau a chymunedau mwy gwydn ledled Cymru a lleihau'r risg o danau gwyllt yn y dyfodol.

16. Yn dilyn yr uwchgynhadledd, cyhoeddodd y gweinidog ddatganiad yn nodi nifer o flaenoriaethau:

    - Gwaith amlasiantaeth i ategu Bwrdd Tanau Gwyllt Cymru wedi'i gryfhau i ddod â'r holl bartneriaid ynghyd ar lefel genedlaethol i baratoi ar gyfer tymor tanau gwyllt y flwyddyn nesaf, gan gwmpasu strategaethau ymyrryd yn gynnar, rheoli risg, cyfathrebu â'r cyhoedd a chydlynu amlasiantaeth.
    - Dull newydd ledled Cymru o fonitro risgiau gwydnwch yn y gwanwyn a'r haf er mwyn sicrhau bod gan adrannau'r llywodraeth a'r gymuned o ymatebwyr ddarlun risg cyfunol ac wedi'i ffocysu ar gyfer blaenoriaethu cynllunio a darparu adnoddau.
    - Adolygiad cyflym o dystiolaeth i ddeall rôl mesurau rheoli tir yn well wrth ategu ymdrechion i fod yn wydn rhag tanau gwyllt ac adolygiad ar wahân o'r Rheolau Llosgi Grug a Glaswellt.
    - Dod ag arbenigedd rhyngwladol i'r fei i ategu gwasanaethau tân ac achub Cymru gyda hyfforddiant a pharatoi.
    - Cofrestr strwythuredig ledled Cymru ar gyfer ffermwyr a pherchnogion tir i nodi eu parodrwydd i ddarparu cerbydau, offer a gwybodaeth leol i helpu gydag ymateb diffodd tân.
    - Adolygiad o dystiolaeth ac opsiynau gyda'r gwasanaethau tân ac achub ar wella gweithdrefnau monitro iechyd a dihalogi.
    - Archwilio camau ataliol pellach i leihau risg, gan gynnwys ymdrechion newydd ym maes ymgysylltu â'r cyhoedd i dynnu sylw at risgiau a sut y gallwn eu lleihau.

- Parhau i weithio gyda Llywodraeth y DU a gweinyddiaethau datganoledig eraill i ddarparu ateb cynhwysfawr ledled y wlad i'r diffyg presennol mewn asedau diffodd tân o'r awyr yn y DU.

17. Rydym eisoes yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru ar lawer o'r blaenoriaethau hyn ac, fel cadeirydd presennol Bwrdd Tanau Gwyllt Cymru, rydym yn trafod y camau nesaf o ran y bartneriaeth honno.

Trwyddedu a Rheoli Maethynnau

18. Rydym yn parhau i weld nifer cynyddol o gynigion datblygu ar gyfer dofednod, yn enwedig o fewn dalgylchoedd afon sensitif. Yr hyn rydym yn canolbwyntio arno o hyd yw sicrhau bod mesurau rheoli maethynnau, ansawdd dŵr a safleoedd gwarchodedig yn cael eu hystyried yn briodol wrth ddarparu cyngor amserol i awdurdodau cynllunio.

19. Daw'r cynnydd mewn cynigion yng nghyd-destun y 12 cais dofednod o Bowys a alwyd i mewn gan Weinidogion Cymru ym mis Tachwedd 2025, a allai gyda'i gilydd ddarparu lle i fwy na 700,000 o adar ac sy'n parhau i fod heb eu penderfynu gan yr awdurdodau cynllunio ar ôl bron i dair blynedd o dan gyfarwyddiadau daliannol. Mae effeithiau amgylcheddol cronnus, yn enwedig mewn perthynas â rheoli maethynnau ac effeithiau ar ddalgylchoedd afon gwarchodedig, yn parhau i fod yn ystyriaeth allweddol.

20. Mae rheoli maethynnau hefyd yn bryder mewn perthynas â datblygiad tai Fferm Bers Isaf yn Wrecsam, lle mae angen ystyried effeithiau maethynnau ar afon Dyfrdwy ymhellach. Mae ein gwaith yma yn helpu i sefydlu fframwaith cliriach ar gyfer gwneud penderfyniadau ynghylch cynllunio yn y dyfodol yn y dalgylch. Yn achos GP Biotec, gwrthodwyd apêl gynllunio yn ymwneud ag adeilad derbyn gwastraff arfaethedig yn Nhalgarth ym Mhowys, gan gadarnhau y dylid ystyried y datblygiad fel “datblygiad gwastraff” yn hytrach na phrosiect arallgyfeirio fferm. Mae'r penderfyniad hwn yn rhoi mwy o eglurder ar y gofynion o ran cynllunio ar gyfer y prosiect wrth fynd ymlaen, ac ar gyfer y diffiniad o ddatblygiad mawr.

Datblygiadau Seilwaith yn y Gogledd

21. Rydym yn parhau i roi cyngor mewn perthynas â gorsaf bŵer Cei Connah, sef cynnig ar gyfer seilwaith o arwyddocâd cenedlaethol. Rydym wedi ymateb i gais statudol i gael rhagor o wybodaeth gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Diogeledd Ynni a Sero Net ar effeithiau amgylcheddol a diogelu cynefinoedd. Mae'r penderfyniad terfynol wedi'i drefnu ar gyfer 9 Rhagfyr ar hyn o bryd.

22. Rydym yn parhau i fod mewn cysylltiad agos â Knauf a'u hasiant ar ystyriaethau amgylcheddol, yn enwedig ansawdd aer a safleoedd gwarchodedig, er mwyn helpu i lywio mesurau lliniaru sy'n ofynnol ar gyfer y penderfyniad cynllunio ar eu safle gweithgynhyrchu newydd arfaethedig yn Shotton. O ran Kronospan, rydym wedi lansio ymgynghoriad cyhoeddus ar newidiadau trwydded arfaethedig ar gyfer cyfleuster gweithgynhyrchu newydd. Mae'r broses yn dangos ein rôl wrth gydbwyso datblygu economaidd â diogelu cymunedau a'r amgylchedd.

23. Mae gweithgarwch dal a storio carbon ym Mae Lerpwl yn brosiect seilwaith carbon isel mawr sy'n cysylltu cyfleusterau dal carbon diwydiannol yng Ngogledd-orllewin Lloegr a Gogledd-ddwyrain Cymru â storio carbon deuocsid ar y môr o dan Fae

Lerpwl. Mae'n ddatblygiad cymhleth, cyntaf o'i fath sy'n cynnwys sawl rheoleiddiwr ac amrywiaeth o drwyddedau amgylcheddol. Mae llawer o brosiectau allweddol eraill yn gysylltiedig â'r prosiect hwn ac yn ddibynnol arno. Mae ein timau wedi gweithio'n rhagweithiol gyda'r datblygwr a rheoleiddwyr partner i egluro cyfrifoldebau o ran rheoleiddio, rhoi cyngor amserol, ac ymateb yn gyflym i faterion sy'n dod i'r amlwg. Mae hyn wedi helpu i roi mwy o sicrwydd i'r datblygwr ynghylch llwybr y gymeradwyaeth ac wedi galluogi cyflawni cerrig milltir allweddol y prosiect yn ôl y rhaglen.

Cynigion Ynni Adnewyddadwy

24. Rydym yn parhau i gynghori ar gynigion ynni adnewyddadwy mawr ledled Cymru. Mae enghreifftiau'n cynnwys Parc Ynni Rhiwlas, lle ataliodd yr arolygydd cynllunio'r archwiliad, gan ofyn am ragor o wybodaeth amgylcheddol gan y ceisydd. Dyma'r ail gais ynni adnewyddadwy i gael ei oedi, sy'n dangos pwysigrwydd cyflwyno ceisiadau o ansawdd da, darparu tystiolaeth gadarn, a datrys problemau'n gynnar. Ar gyfer Parc Ynni Calon y Gwynt, fe wnaethom nodi risgiau amgylcheddol allweddol yn y cyfnod cyn gwneud y cais, gan alluogi mynd i'r afael â materion cyn cyflwyno'r cais. Ar gyfer Esgair Cwmowen, fe wnaethom ddarparu cyngor a alluogodd y prosiect i fynd yn ei flaen wrth sicrhau y cafodd ystyriaethau amgylcheddol eu hystyried yn llawn.

Diweddariadau Gweithredol

Adolygiadau o Berfformiad Blynyddol y Cwmnïau Dŵr

25. Fe wnaethom ni gynnal ein hadolygiadau blynyddol o berfformiad y cwmnïau dŵr yng Nghymru yn ystod mis Medi, gan gyfarfod â thimau gweithredol Hafren Dyfrdwy a Dŵr Cymru. Mae'r cyfarfodydd hyn yn digwydd bob blwyddyn ym mis Medi, ac maent yn gyfle i CNC, Asiantaeth yr Amgylchedd (sef y rheoleiddiwr ar gyfer gweithrediadau Dŵr Cymru yn Lloegr), Ofwat a Llywodraeth Cymru drafod perfformiad y flwyddyn flaenorol â phob cwmni. Mae Asiantaeth yr Amgylchedd ac Ofwat yn cynnal cyfarfodydd tebyg â chwmnïau dŵr Lloegr tua'r un pryd.

26. Mae data perfformiad drafft 2025 eisoes wedi'i rannu â'r bwrdd; cyhoeddwyd yr adroddiadau terfynol ddiwedd mis Hydref. Mae'n gadarnhaol gweld bod Hafren Dyfrdwy wedi cynnal eu lefel uchel o berfformiad yn gyffredinol eleni; rydym yn hyderus yn hynt y cynnydd a wneir ac y dylid cynnal y safon uchel hon. Mae'r sefyllfa gyda Dŵr Cymru yn fwy heriol, oherwydd bod eu perfformiad ar y cyfan wedi parhau i fod yn wael yn 2025. Roedd eu prif weithredwr yn agored iawn ynglŷn â'r heriau maen nhw'n eu hwynebu; mae wedi gofyn i'w dîm gynhyrchu cynlluniau gwella perfformiad ar gyfer yr hyn y gellir ei gyflawni yn y tymor byr, wrth gynllunio ymlaen llaw ar yr un pryd ar gyfer y 30 mlynedd nesaf hyd at 2055. Rydym yn disgwyl dysgu mwy am y cynlluniau hyn a sut y gallwn eu cefnogi cyn bo hir.

27. Ym mis Hydref hefyd, cyhoeddwyd yr Adroddiad Mewnwelediadau ar y Cyd, yr asesiad cyfun cyntaf o berfformiad y cwmnïau dŵr ledled Cymru a Lloegr a gynhyrchwyd gan CNC, Asiantaeth yr Amgylchedd, Ofwat a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud ar draws rheoleiddwyr er mwyn sicrhau cysondeb o ran negeseuon a hyrwyddo dull rheoleiddio cydlynol.

28. Rydym yn parhau i chwarae rhan flaenllaw mewn rheoleiddio cydweithredol ledled Cymru a Lloegr wrth i baratoadau ddechrau ar gyfer yr adolygiad prisiau dŵr nesaf (PR29). Yn dilyn cytundeb gan Grŵp Arwain ar y Cyd y Rheoleiddwyr Dŵr, gan gynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru, cyhoeddwyd datganiad ar y cyd ddechrau mis Tachwedd yn nodi rhaglen waith gyffredin y rheoleiddwyr, gan arwyddo dull cydweithredol cryfach a lansio'r broses ar gyfer PR29 yn ffurfiol. Nododd Gweinidogion Cymru flaenoriaethau Cymru ar gyfer PR29 ddiwedd mis Hydref.

Gorchymyn Sychder Afon Hafren

29. Ym mis Awst, gwnaeth Asiantaeth yr Amgylchedd ac CNC gais ar y cyd am orchymyn sychder i helpu i amddiffyn cyflenwadau dŵr yn nalgylch afon Hafren. Dyma'r tro cyntaf i gais gael ei wneud mewn 37 mlynedd, gan dynnu sylw at y pwysau a roddir ar adnoddau dŵr yn ystod y gwanwyn a'r haf, a dibyniaeth nifer o gwmnïau dŵr ar afon Hafren.

30. Mae'r ffaith bod rhywfaint o law wedi dychwelyd i'r ardal wedi golygu bod lefelau cronfa ddŵr Llyn Clywedog wedi dechrau gwella ac maent bellach uwchlaw'r trothwy ar gyfer gorchymyn sychder. Mae'r llif cynyddol yn afon Hafren hefyd yn golygu nad oes angen gollyngiadau rheoledig o'r gronfa ddŵr i gynnal llifoedd ar hyn o bryd ac mae'n annhebygol y bydd eu hangen dros y gaeaf. O ganlyniad, rydym yn ceisio tynnu'r cais am orchymyn sychder yn ôl, ac mae hysbysiad i'r perwyl hwn yn cael ei ddrafftio ar hyn o bryd ar gyfer Defra a Llywodraeth Cymru.

31. Mae'r profiad a gafwyd yr haf hwn, gan gynnwys y gweithio trawsffiniol cysylltiedig ag Asiantaeth yr Amgylchedd ar y mater hwn, wedi ein helpu i baratoi ar gyfer hafau poeth y dyfodol.

Briallu'r Dŵr

32. Yn dilyn nodi presenoldeb briallu'r dŵr (*Ludwigia grandiflora*), rhywogaeth estron oresgynnol iawn, ar ran isaf afon Elái uwchben Bae Caerdydd, rydym wedi gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru, Awdurdod Harbwr Caerdydd ac Asiantaeth yr Amgylchedd i reoli'r digwyddiad. Mae arolygon helaeth o gychod ym Mae Caerdydd a rhannau isaf afon Elái ac afon Taf, wedi'u cefnogi gan arolygon mapio, wedi cadarnhau'r prif bla yn rhan isaf afon Elái islaw Pont Lecwydd, gyda digwyddiadau ynysig ychwanegol wedi'u nodi yn rhan isaf afon Taf.

33. Dechreuodd rhaglen driniaeth gydlynol ddiwedd mis Medi, dan arweiniad Asiantaeth yr Amgylchedd o dan drwydded a defnyddio'r chwynladdwr Triclopyr. Yn ystod gweithrediadau trin, nodwyd bod y planhigyn yn bresennol mewn ardal fwy nag a gofnodwyd ac a driniwyd yn wreiddiol. Cafodd yr holl blanhigion a nodwyd eu trin o fewn chwe awr, a chadarnhaodd archwiliadau dilynol y diwrnod canlynol arwyddion o wywo, gan ddangos bod y driniaeth wedi bod yn effeithiol.

34. Cyn y gweithgarwch trin, ymgymerwyd â gwaith paratoadol dan arweiniad CNC a oedd yn cynnwys sicrhau caniatâd, awdurdodiadau rheoleiddiol ac asesiadau amgylcheddol i alluogi gweithgareddau trin. Roedd yr ymateb yn gofyn am ailflaenoriaethu ein hadnoddau gweithredol yn gyflym a chydweithio agos rhwng ein timau. Er i gyfathrebiadau gael eu paratoi, ni chafwyd unrhyw ymholiadau gan y cyhoedd na'r cyfryngau.

35. Mae'r risg uniongyrchol o ymlediad pellach wedi'i lleihau'n sylweddol ond bydd angen rheolaeth barhaus. Bydd Awdurdod Harbwr Caerdydd yn parhau i gynnal gwaith monitro drwy gydol y gaeaf, gydag arolwg pellach wedi'i gynllunio ar gyfer y gwanwyn y flwyddyn nesaf. Disgwylir y bydd angen triniaeth ychwanegol dros y pedair blynedd nesaf, ac mae cynllun rheoli tymor hwy yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

Tracio Gwastraff yn Ddigidol

36. Daeth tracio gwastraff yn ddigidol yn orfodol ar gyfer safleoedd derbyn gwastraff yng Nghymru a Lloegr o 1 Hydref, gan nodi cam sylweddol tuag at wella tryloywder gwastraff a'r gallu i'w olrhain. Er bod y broses weithredu wedi dechrau, mae heriau'n parhau, gan gynnwys parodrwydd y diwydiant, cost y feddalwedd y mae ei hangen i integreiddio â'r system, a'r diffyg mynediad presennol gan reoleiddwyr at ddata a gyflwynwyd. Rydym yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru, Defra a phartneriaid yn y diwydiant i fynd i'r afael â'r materion hyn ac i ategu'r broses o weithredu'r system newydd yn llwyddiannus. Disgwylir y bydd ehangu'r system yn y dyfodol yn gofyn am ddatblygiad polisi a thechnegol pellach.

Diweddariadau Mewnol

Cynhadledd Dystiolaeth

37. Cynhaliwyd chweched Gynhadledd Dystiolaeth CNC yn rhithwir ar 5 Tachwedd o dan y thema "trawsnewid tystiolaeth yn gamau gweithredu". Roedd y gynhadledd yn cynnwys cyfraniadau gan y darlledwr, y cyfathrebwr gwyddoniaeth a'r ymgyrchydd cefn gwlad Mary-Ann Ochota, ymchwilwyr a gydnabyddir yn rhyngwladol, a chynghorwyr y Cenhedloedd Unedig ar gynaliadwyedd a'i agweddau economaidd-gymdeithasol, newid hinsawdd, gwneud penderfyniadau, y dyfodol, arloesedd a moeseg polisi amgylcheddol (Peter Madden, Patrick Devine-Wright, Luci Attala ac Andy Stirling). Wrth i ni lansio ein dull strategol newydd o ymdrin â thystiolaeth, croesawon ni Helen Doran, Prif Arbenigwr Effaith yn Natural England (NE), a ddatblygodd Fframwaith Tystiolaeth NE, gallu'r dyfodol, a'i feysydd o ddiddordeb ymchwil cyhoeddedig.

38. Cyflwynodd cydweithwyr o CNC a Llywodraeth Cymru ystod amrywiol ac arloesol o astudiaethau achos, o ddefnyddio coleri lloeren ar eifr ar gyfer pori cadwraeth i amddiffyn bryoffytau prin, i elfennau ymddygiadol ymateb i lifogydd. Roedd y digwyddiad yn gyfle gwerthfawr i rannu dysgu, herio dulliau cyfredol, ac archwilio sut y gellir defnyddio tystiolaeth yn fwy effeithiol i fynd i'r afael â'r heriau amgylcheddol cymhleth sy'n wynebu Cymru. Gadawodd y rheini a oedd yn bresennol gydag ymrwymiad cyffredin i gasglu, dadansoddi a defnyddio'r dystiolaeth gywir yn y lle cywir i gyflawni ein hamcanion llesiant a rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy.

Rhaglen Trawsnewid Gwasanaeth Cwsmeriaid

39. Fel rhan o ymrwymiad Llywodraeth Cymru i symleiddio'r broses trwyddedu morol yn dilyn yr Archwiliad Dwfn Ynni Adnewyddadwy, gall cwsmeriaid bellach gyflwyno pob cais am drwydded forol ar-lein trwy ein Platfform Cwsmeriaid. Mae'r trawsnewidiad hwn yn darparu proses ymgeisio symlach, gyflymach a mwy hygyrch, gan roi un llwybr digidol i gwsmeriaid wneud cais, olrhain cynnydd, a rhyngweithio â'r

gwasanaeth trwyddedu. Mae'n lleihau dibyniaeth ar brosesau papur a llaw, yn gwella tryloywder, ac yn creu profiad mwy effeithlon a hawdd ei ddefnyddio i geiswyr.

40. Gan mai dyma'r gwasanaeth cyntaf i gael ei ddarparu drwy'r Rhaglen Trawsnewid Gwasanaeth Cwsmeriaid, mae hyn hefyd yn garreg filltir arwyddocaol wrth foderneiddio ein darpariaeth gwasanaeth. Bydd y dull, y galluoedd a'r buddion a sefydlir drwy'r gwasanaeth hwn yn paratoi'r ffordd ar gyfer rhoi mwy o wasanaethau yn y dyfodol ar y platfform, gan alluogi cwsmeriaid ar draws ystod ehangach o wasanaethau i brofi'r un gwelliannau o ran hygyrchedd, effeithlonrwydd a phrofiad cwsmeriaid.

Parodrwydd ar gyfer y gaeaf

41. Fel sefydliad, rydym yn gyffredinol wedi paratoi'n dda ar gyfer y gaeaf, gyda chynlluniau, hyfforddiant, offer a threfniadau ymateb ar waith ar draws y sefydliad. Y prif bryder yw nid a allwn ymateb i ddigwyddiadau, ond a allwn gynnal ein hymateb yn ystod cyfnod hir o dywydd garw neu ddigwyddiadau lluosog.

42. Mae'r rhagolygon tymhorol diweddaraf yn dangos siawns uwch na'r arfer o aeaf llawer gwlypach. Mae'r tebygolrwydd o amodau gwlypach na'r arfer wedi cynyddu o tua 20% i 40%, a gall patrymau tywydd ehangach hefyd ddod â risg uwch o stormydd a glaw trwm. Er mwyn paratoi, mae'r gwaith o gynllunio ar gyfer y gaeaf wedi cael ei adolygu ar draws timau gweithredol a chymorth, ac mae hyfforddiant staff, rotâu dyletswydd, trefniadau uwchgyfeirio a chynlluniau ymateb i ddigwyddiadau wedi cael eu diweddaru. Mae cerbydau, offer ac adnoddau ymateb i lifogydd yn barod i'w defnyddio i raddau helaeth. Bydd cyfarfodydd goruchwylio ac ymbaratoi rheolaidd ar gyfer arweinwyr yn mynd rhagddynt drwy gydol y gaeaf tra bod ein timau cyfathrebu wedi cryfhau gwybodaeth gyhoeddus, ymgysylltu â'r cyfryngau a gweithgareddau parodrwydd rhanddeiliaid.

43. Y risg fwyaf arwyddocaol yw gallu a gwydnwch staff. Mae sawl tîm yn dibynnu ar nifer gymharol fach o staff a gwirfoddolwyr profiadol, tra bod swyddi gwag, absenoldeb oherwydd salwch a'r angen i gefnogi swyddogion sydd newydd eu hyfforddi yn ychwanegu at y pwysau. Mae pryderon y gallai cyfnod hir o lifogydd neu dywydd garw arwain at flinder a lleihau gwydnwch sefydliadol dros amser. Felly, mae diogelu llesiant staff a sicrhau trefniadau gwaith cynaliadwy yn flaenoriaethau allweddol.

44. Rydym yn deall ble mae ein risgiau seilwaith allweddol ac mae gennym gynlluniau ar waith i'w rheoli. Mae nifer o asedau o berygl llifogydd yn parhau i fod islaw eu cyflwr gofynnol, er bod y rhain yn cael eu monitro a'u rheoli. Mae sylw'n cael ei roi i rai problemau lleol hysbys ac asedau agored i niwed, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i gynnal systemau telemetreg hanfodol a rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â thechnoleg hŷn nes bod systemau newydd yn gwbl weithredol. Mae gan systemau TGCh drefniadau cymorth dros y gaeaf ar waith a gallant flaenoriaethu cymorth i dimau gweithredol. Ar y cyfan, mae timau'n hyderus bod risgiau'n cael eu deall a bod camau lliniaru ar waith.

45. Er bod y gallu ymateb yn gryf, gall cynnal gwaith adfer pwysig ar ôl digwyddiadau, fel asesiadau difrod, casglu data ac adolygiadau dysgu, fod yn heriol. Mae angen cymorth parhaus gan arweinwyr er mwyn sicrhau bod y gwaith hwn yn cael blaenoriaeth ddigonol unwaith y bydd pwysau gweithredol uniongyrchol wedi lleihau.

Rydym yn sefydlu trefniadau adfer bellach i gychwyn os oes rhaid i ni fynd ati i adfer yn dilyn digwyddiadau llifogydd sylweddol.

Prosiect Adfer Cors Crymlyn

46. Enillodd Prosiect Adfer Cors Crymlyn wobr arbennig fawr ei bri'r cadeirydd yng Ngwobrau Sefydliad y Peirianwyr Sifil (ICE) Cymru am ei arddangosiad eithriadol o ragoriaeth beirianyddol gan ddefnyddio ateb ar sail natur. Llwyddodd y fenter, sydd wedi'i chyflwyno drwy ein prosiect Corsydd Crynedig LIFE a'r contractwr peirianneg sifil EcoVigour, i adfer cydbwysedd hydrolegol ffen iseldir mwyaf Cymru, a ystyriwyd ers tro yn rhy wlyb oherwydd colli swyddogaeth camlas hanesyddol a arferai gynnal cydbwysedd hydrolegol y safle. Bu'n rhaid i dîm y safle glirio'r gamlas gan ddefnyddio peiriannau amffibiaidd arbenigol trwm ar fawn crynedig ansefydlog iawn a llawn dŵr.

47. Mae Cors Crymlyn yn wlyptir o bwys byd-eang sy'n darparu cynefin hanfodol i rywogaethau prin, fel corryn rafft y ffen. Mae tirweddau mawndir yn gyffredinol yn storio cyfeintiau sylweddol o garbon, yn helpu i reoleiddio lefelau dŵr, ac yn darparu cynefinoedd pwysig i fywyd gwyllt. Mae cynnal yr amodau hydrolegol cywir yn hanfodol os ydyn nhw am barhau i gyflawni'r buddion hyn. Mae'r wobr yn dathlu sut mae'r gwaith i adfer Cors Crymlyn yn mynd i'r afael ag adfer natur a gwydnwch hinsawdd yn llwyddiannus.

Cyfathrebu

Cyfathrebu Corfforaethol

48. Yn ystod y cyfnod hwn, rheolodd y tîm Cyfathrebu a Materion Allanol raglen sylweddol o negeseuon cyfathrebu rhagweithiol ochr yn ochr â nifer o faterion rheoleiddiol, amgylcheddol ac enw da o broffil uchel. Roedd y gweithgarwch allweddol yn cynnwys negeseuon cyfathrebu yn ymwneud â safle tirlenwi Withyhedge, dyddodion gwastraff yng Nghoed-poeth, parodrwydd ar gyfer cyfnodau o sychder a llifogydd, penderfyniadau rheoleiddio, gweithgarwch gorfodi, a pharatoadau ar gyfer yr adroddiadau sector dŵr sydd ar ddod. Fe wnaethom ni hefyd gefnogi negeseuon cyfathrebu ynghylch penderfyniad y Gweinidog dros Effeithiolrwydd Llywodraeth a'r Cyfansoddiad i ymgymryd â mwy o weithgarwch ymgysylltu ar Barc Cenedlaethol Glyndŵr arfaethedig, a pharhau i weithio gyda phartneriaid ar baratoi ar gyfer tanau gwyllt.

49. Hyrwyddodd y tîm amrywiaeth o straeon cadarnhaol yn tynnu sylw at waith CNC, gan gynnwys camau gorfodi llwyddiannus yn dilyn difrod i Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) y Berwyn a chydnabyddiaeth genedlaethol i brosiect Corsydd Crynedig LIFE, a gafodd wobr y cadeirydd gan Sefydliad y Peirianwyr Sifil. Fe wnaethom ni hefyd gefnogi negeseuon cyfathrebu mewn ymateb i ddatblygiadau gwleidyddol a pholisi ehangach, megis yr estyniad i drefniadau gwasgaru slyri a'r ddadl gyhoeddus ynghylch rheoleiddio amgylcheddol. Yn fewnol, fe wnaethom gefnogi negeseuon cyfathrebu ynghylch y broses ar gyfer recriwtio prif weithredwr.

Cyfathrebu ac Ymgysylltu Mewnol

50. Cefnogodd y tîm y gwaith o gyfleu canlyniadau arolwg Ein Llais, gan gydnabod y themâu cadarnhaol yn yr adborth wrth ddangos ymrwymiad i wella pan fo angen. Mae'r gwaith hwn yn cyd-fynd â gweithgarwch sefydliadol ehangach i wella profiad cydweithwyr, llesiant ac arweinyddiaeth. Rydym hefyd wedi helpu i hyrwyddo'r Gynhadledd Dystiolaeth, a gynhaliwyd ym mis Tachwedd, gan gynnwys cyfres o straeon cydweithwyr sy'n dangos sut mae tystiolaeth yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau a chyflawni ar draws CNC.

Materion Allanol

51. Mae ymgysylltu â rhanddeiliaid yn parhau i fod yn rhywbeth hollbwysig rydym yn canolbwyntio arno. Daeth digwyddiad pellach "'Sgyrsiau ag CNC'", a gynhaliwyd ar ôl cyfarfod y bwrdd ym mis Medi yn Llanfair-ym-Muallt, â rhanddeiliaid, aelodau'r bwrdd a chydweithwyr ynghyd i drafod materion lleol, gwrando ar bryderon, a chryfhau cydberthnasau. Mae adborth yn cael ei adolygu i lywio digwyddiadau yn y dyfodol.

52. Cefnogodd y tîm hefyd weithgarwch ymgysylltu ag uwch-arweinwyr mewn amrywiaeth o ddigwyddiadau rhanddeiliaid, fel Empower Cymru a digwyddiad rhanddeiliaid Amcan Llesiant 2, gyda mwy o weithgarwch ymgysylltu wedi'i gynllunio trwy Dyfodol Ynni Cymru. Gan weithio'n agos gyda chydweithwyr ar draws CNC, fe wnaethom gefnogi'r broses o gyflwyno cyfres o weminarau ar yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol, ymgysylltu â rhanddeiliaid ar gyfer yr Adroddiad Mewnwelediadau Rheoleiddwyr ar y Cyd, a gweithgarwch ymgysylltu sy'n gysylltiedig ag ystod o ymgynghoriadau a rhaglenni.

53. Mae cyngor a chymorth wedi'u darparu ar draws sawl prosiect arwyddocaol i helpu i sicrhau bod gweithgarwch ymgysylltu yn parhau i fod yn gymesur ac yn effeithiol a'i fod yn cyd-fynd ag amcanion y sefydliad. Mae'r rhain yn cynnwys cefnogi gweithgarwch ymgysylltu â rhanddeiliaid sy'n ymwneud â'r ymgynghoriad cyn ymgeisio ar adweithydd modiwlaidd bach Trawsfynydd, ailgyflwyno ffioedd mynediad i dir, a'r ymgynghoriad ar ddip defaid.

Adeiladu Gwydnwch rhag Newid Hinsawdd

54. Mae gwydnwch hinsawdd wedi bod yn ffocws mawr yn ystod y cyfnod hwn wrth i Gymru drawsnewid o haf eithriadol o sych i dymor perygl llifogydd yr hydref a'r gaeaf. Cynhyrchodd yr ymgyrch flynyddol #BarodAmLifogydd sylw eang yn y cyfryngau a chynnydd sylweddol mewn camau gan y cyhoedd. Roedd gweithgarwch cynllunio helaeth ymlaen llaw yn cynnwys briffiau rhagweithiol i'r cyfryngau, nifer o papurau briffio gan y Fforwm Gwydnwch Lleol, a chydlynu llefarwyr a chyfleoedd yn y cyfryngau, gan helpu i sicrhau sylw eang yn y newyddion yn ystod yr wythnos. Daeth yr ymgyrch hefyd â lleisiau o'r gymuned i'r stori, gan ddangos sut y gall cynlluniau a pharatoadau lleol i liniaru llifogydd helpu pobl i gymryd camau ymarferol yn hytrach na dibynnu'n llwyr ar amddiffynfeydd rhag llifogydd. Cynyddodd nifer y cofrestriadau ar gyfer rhybuddion llifogydd yn sylweddol yn ystod tridiau cyntaf yr ymgyrch o'i gymharu â'r wythnos flaenorol.

55. Fe wnaethon ni hefyd gefnogi rheoli materion yn ymwneud â sychder, gan gynnwys paratoi ar gyfer gorchymyn sychder posibl ar gyfer afon Hafren a negeseuon cyfathrebu wrth i amodau wella mewn rhai ardaloedd. Fe wnaethon ni barhau i gefnogi'r ymgyrch effeithlonrwydd dŵr amlasiantaeth a hyrwyddo lansiad y Grant

Adfer Mawndiroedd, gan dynnu sylw at rôl atebion ar sail natur mewn mesurau gwydnwch hinsawdd.

Lleihau Llygredd

56. Mae adnoddau sylweddol wedi'u neilltuo i baratoadau ar gyfer cyhoeddi'r Adroddiad Mewnwelediadau ar y Cyd ar berfformiad y cwmnïau dŵr ac adroddiadau cysylltiedig CNC. Rheolodd y tîm hefyd ddiddordeb helaeth yn y cyfryngau a chan randdeiliaid yn ymwneud â pherfformiad a mesurau rheoleiddio'r cwmnïau dŵr.

57. Roedd angen cymorth sylweddol ar ffurf negeseuon cyfathrebu ar gyfer yr amrywiad i drwydded safle tirlenwi Withyhedge oherwydd lefel y pryder cyhoeddus. Canolbwyntiodd y negeseuon cyfathrebu ar egluro rôl reoleiddio CNC, y penderfyniad trwyddedu, a'r gweithgarwch ymchwilio sy'n mynd rhagddo. Fe wnaethom ni hefyd gefnogi ymgynghoriad ar amrywiad trwydded arfaethedig Kronospan a negeseuon cyfathrebu ynghylch estyniad dros dro'r cyfnod gwasgaru slyri yn dilyn tywydd sych eithriadol. Mae'r gwaith hwn yn cynorthwyo dealltwriaeth o rôl reoleiddio CNC ac yn cefnogi ymgysylltiad effeithiol â rhanddeiliaid a'r gymuned ynghylch materion amgylcheddol cymhleth.

Cefnogi Adferiad Byd Natur

58. Parhaodd adfer natur i ddarparu cyfleoedd i ddangos effaith a gwaith partneriaeth CNC. Roedd cyfathrebiadau ynghylch cyhoeddi'r asesiad diweddaraf o stoc eogiaid yn cydbwyso pryder ynghylch stociau sy'n dirywio ag enghreifftiau o waith adfer parhaus, gan gynnwys gwelliannau i gynefinoedd afonydd a phrosiectau llwybrau pysgod. Fe wnaethom ni hefyd sicrhau sylw cryf ar gyfer mentrau adfer rhywogaethau, gan gynnwys parhad y prosiect Mamaliaid Hudolus a darganfod y gwyfyn glaswellt y gors prin yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Cors Geirch.

Crynodeb o Gwynion, Canmoliaeth a Gohebiaeth

59. Ym mis Awst a mis Medi, gweithiodd y Tîm Gohebiaeth Canolog ar 111 o eitemau o ohebiaeth, cynnydd amlwg o'i gymharu â'r ddau fis blaenorol, pan oedd yn 84, gyda mis Medi yn fis prysuraf erioed i ni. Atebwyd 99% o ohebiaeth a ddaeth i law o fewn y cytundeb lefel gwasanaeth, yn erbyn targed o 90%. Cafwyd yr ohebiaeth gan ystod eang o bobl a sefydliadau, gan gynnwys Llywodraeth Cymru ac aelodau unigol o'r Senedd, cynrychiolwyr gwleidyddol etholedig eraill, rhanddeiliaid, aelodau'r cyhoedd, awdurdodau lleol a chyrff llywodraeth eraill, cynghorau cymuned, busnesau, a grwpiau gweithredu. Y prif bynciau oedd Kronospan, y tanau gwyllt, ansawdd dŵr afon Tywi, Chwarel Ffynnon Taf, y ganolfan ddata arfaethedig ar y Fenai, pryderon ynghylch gwastraff yng Nghoed-poeth, a'r Mwynglawdd.

60. Mae 54 o geisiadau mynediad at wybodaeth newydd wedi dod i law ers ein diweddariad diwethaf, gyda 75 o ymatebion wedi'u cwblhau wedi'u hanfon allan yn ystod mis Awst a mis Medi. Ymatebwyd i 93% o'r rheini o fewn ein cytundeb lefel gwasanaeth o 20 diwrnod gwaith, yn erbyn targed o 90%. Y prif bynciau ar gyfer ceisiadau mynediad at wybodaeth dros y cyfnod oedd llygredd afonydd ac ansawdd dŵr, safle tirlenwi'r Hafod, tanau gwyllt, Kronospan, a thir halogedig hanesyddol.

61. Yn dilyn y toriad data yn ymwneud â data a rannwyd yn allanol yn 2021, cawsom gais gan asiant AI a oedd yn gweithredu ar ei ran ei hun yn ôl pob golwg, nid ar ran

unrhyw sefydliad na chleient. Fe wnaethom ni ei gyfeirio at Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth i gael cyfarwyddyd. Roedd gan y swyddfa ddiddordeb mawr yn y mater, ac nid yw'n ymddangos eu bod wedi cael gwybod am unrhyw geisiadau tebyg blaenorol. Fe wnaethant gynghori: *"Yn seiliedig ar y geiriad penodol, rydym yn ystyried nad yw hyn wedi'i wneud gan 'berson' ac felly nid yw'n gais dilys y mae angen i chi ymateb iddo."*

62. Ers ein diweddariad diwethaf, rydym wedi cael 14 achos o ganmoliaeth ar gyfer y sefydliad neu aelodau penodol o staff.

Tim	Manylion y Ganmoliaeth
Rheoli Tir – Gogledd-orllewin	Canmoliaeth i staff CNC a helpodd i gydlynu cymorth i aelod o'r cyhoedd oedd mewn trallod yn Niwbwrch
Canolfan i Gwsmeriaid	Canmoliaeth i staff CNC am wasanaeth rhagorol i gwsmeriaid
Rheoli Tir – De-ddwyrain	Canmoliaeth i staff CNC am gynorthwyo yn Llansanffraid Gwynllŵg
Rheoli Tir – Canolbarth a De	Canmoliaeth i staff CNC am fynd y tu hwnt i'r gofyn drwy roi cyfarwyddiadau a chyngor clir ynglŷn â thaith gerdded Rhaeadr y Bedol
Rheoli Tir – Gogledd-orllewin	Canmoliaeth i staff CNC am eu cymorth eithriadol i aelod o deulu aelod o staff yn ystod argyfwng yn y nos
Tîm Peirianneg Integredig Rhanbarthau Draenio Mewnol – De-ddwyrain	Canmoliaeth i'r tîm Gweithrediadau yng Nghasnewydd am waith clirio llystyfiant dros ben ar ffosydd draenio
Rheoli Tir – Gogledd-orllewin	Canmoliaeth i staff CNC am waith patrolio yng nghoedwig Gwydir yr haf hwn
Tîm Gorfodi a Throseddau	Canmoliaeth i staff CNC yn dilyn ymweliad safle â Cosmeston mewn perthynas â gorfodi yn y sector Pysgodfeydd
Gweithrediadau – De-orllewin a De Canolog	Canmoliaeth i staff CNC am eu gwaith cydweithredol ar gais am eithriad ymchwil a datblygu
Rheoli Tir – Gogledd-orllewin	Canmoliaeth i staff CNC am eu gwaith rhagorol yn ystod y tywydd poeth diweddar
Gweithrediadau Coedwig – Gogledd	Canmoliaeth i staff CNC am eu cymorth i ddod o hyd i gi coll yng Nghoedwig Beddgelert
Datblygu a Risg Llifogydd – Gogledd	Canmoliaeth i aelod o staff CNC am ei ddull proffesiynol a phragmatig wrth gyhoeddi penderfyniad ar drwydded
Timau Asedau, Gweithlu Integredig a Pheirianneg Integredig – De-ddwyrain	Canmoliaeth i staff CNC am eu gwaith parhaus a'u cymorth i Grŵp Llifogydd
Cwynion a Rheoli Tir – De-ddwyrain	Canmoliaeth i staff CNC mewn perthynas ag ymateb i gais am wasanaeth yn ymwneud â cham trosglwyddo i geffylau yn Cefn Pwll Du, Machen

63. Fe wnaethon ni agor 82 o gwynion ym mis Awst a mis Medi, cynnydd sylweddol eto o'i gymharu â'r ddau fis blaenorol. Fodd bynnag, roedd 43 o'r rhain yn gwynion yn ymwneud â'r Gymraeg ynghylch enwi Coed Braich Melyn. Yn dilyn cyfarfod â Chomisiynydd y Gymraeg, mae'r mater penodol hwn yn cael ei gyfeirio at eu Panel Enwau Lleoedd Lleol, a fydd yn cyfarfod ym mis Ionawr i benderfynu beth ddylai'r enw fod.

64. Ymatebwyd i 95% o'r cwynion a ddaeth i law o fewn ein cytundeb lefel gwasanaeth o 20 diwrnod gwaith, yn erbyn targed o 90%. Cafodd 82 o gwynion eu cau yn ystod y cyfnod, unwaith eto ein mis prysuraf erioed, gyda 56 wedi'u cadarnhau (gan gynnwys y 43 am Goed Braich Melyn) a 26 heb eu cadarnhau. Y prif bynciau eraill ar gyfer cwynion ym mis Awst a mis Medi oedd ymateb i danau gwyllt, ansawdd dŵr a Kronospan. Yn ogystal, daeth dau hysbysiad penderfynu gan yr ombwdsmon i law; eu penderfyniad oedd peidio ag ymchwilio i'r naill fater na'r llall a godwyd.

65. Cymeradwywyd Adroddiad Blynyddol Cwynion a Chanmoliaeth 2025/26 yng Ngrŵp Busnes y Gwasanaethau Corfforaethol ym mis Hydref, ochr yn ochr ag adroddiad cryno a ffeithluniau gysylltiedig. Dros y misoedd nesaf, byddwn yn ymgysylltu â thimau rheoli ar draws y sefydliad i gyflwyno'r wybodaeth gan gwsmeriaid sydd yn yr adroddiad, gyda'r bwriad o helpu i lywio'r broses o wneud penderfyniadau ac ysgogi gwelliant parhaus mewn gwasanaethau.

Rhagolwg

- Dydd Mercher 25 Tachwedd – Pwyllgor Cyllid
- Dydd Iau 26 Tachwedd – Hyfforddiant ar atebolrwydd cyhoeddus ar gyfer aelodau'r bwrdd
- Dydd Gwener 27 Tachwedd – Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
- Dydd Mercher 9 Rhagfyr – Galw am ddiweddariadau gan y bwrdd
- Dydd Iau 10 Rhagfyr – Pwyllgor y Bobl
- Dydd Iau 21 Ionawr – Cyfarfod mis Ionawr y bwrdd
- Dydd Mercher 3 Chwefror – Pwyllgor Cyllid
- Dydd Mercher 17 Chwefror – Galwad am ddiweddariadau gan y bwrdd

Papur Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Diweddariad y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC) i'r Bwrdd
Cyfeirnod y papur:	26-11-B08
Noddwyd y papur gan:	Mair Gwynant, Cadeirydd ARAC
Paratowyd y papur gan:	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd
Cyflwynwyd y papur gan:	Mair Gwynant, Cadeirydd ARAC
Diben y papur	Er gwybodaeth
Crynodeb	I roi diweddariad llafar i'r Bwrdd ynghylch cyfarfod ARAC ar 25 Medi 2026.

Cefndir

1. Mae'r diweddariad hwn i'r Bwrdd yn ymwneud â chyfarfod ARAC ar 25 Medi 2026.

Diweddariad

Eglurhad o'r sefyllfa bresennol gan y Prif Weithredwr

2. Amlinellodd y Prif Weithredwr yr heriau parhaus y mae CNC yn eu hwynebu, gan gynnwys pwysau ar adnoddau a throseddau gwastraff yn y Gogledd-ddwyrain. Bu ARAC yn trafod troseddau gwastraff, gan gynnwys negeseuon cyfathrebu ar sut yr oedd CNC yn mynd i'r afael â nhw o fewn ei gylch gwaith, a sut i sicrhau yr eid i'r afael â'r achos gwreiddiol er mwyn osgoi symud y mater i wahanol rannau o'r Deyrnas Unedig. Trafodwyd rheoli risg a chymhwyso'r fframwaith rheolaeth fewnol hefyd, a heriodd ARAC a oedd y rhain wedi eu hymgorffori ar draws y sefydliad cyfan. Eglurwyd bod hwn yn faes ffocws, ac y byddai'n cael ei drafod yn nigwyddiad arfaethedig y Tîm Gweithredol a'r Tîm Arweinyddiaeth. Bu ARAC hefyd yn trafod y risgiau i enw da, sy'n deillio o ganfyddiad anghywir y cyhoedd o rôl a chyfrifoldebau CNC mewn perthynas â digwyddiadau diweddar.

Goruchwyliaeth ARAC o fframwaith a sicrwydd rheoli risg

3. Bu ARAC yn trafod yr adroddiadau PowerBI o'r Gofrestr Risg Strategol a'r cofrestrau risg sy'n cyfrannu at hyn. Roedd ategu cyflawnrwydd ac ansawdd y data risgiau o fewn y sefydliad yn rhywbeth y mae'r tîm risgiau yn canolbwyntio arno, a byddai'n parhau i ganolbwyntio arno. Byddai sgoriau risg hefyd yn cael eu hadolygu i sicrhau nad oeddent yn rhoi ymdeimlad ffug o sicrwydd.

4. Roedd y Tîm Gweithredol hefyd yn adolygu risgiau ar y cyd i nodi themâu cyffredin, lleihau dyblygu, a chryfhau goruchwyliaeth ar draws y sefydliad. Roedd archwiliadau manwl rheolaidd o risgiau strategol wedi eu trefnu ar gyfer y Tîm Gweithredol, gyda dau wedi eu cwblhau ers cyfarfod diwethaf ARAC. Trafodwyd y Cofnod Risgiau a Materion Sefydliadol (ORIL) hefyd.

Archwilio Cymru

5. Roedd Archwilydd Cyffredinol newydd i Gymru wedi cael ei phenodi, Catherine Mealing-Jones. Roedd Archwilio Cymru a'r tîm Cyllid wedi adolygu materion a oedd wedi codi yn ystod archwiliad 2025–2026, ac roeddent bellach yn ystyried y camau i'w cymryd ar gyfer gwelliannau i archwiliad y flwyddyn nesaf. Byddai cynllunio ar gyfer archwiliad 2026–2027 yn dechrau ar ddiwedd y flwyddyn.

Archwilio Mewnol

6. Roedd adroddiadau Archwilio Mewnol y chwarter blaenorol wedi darparu barn cymedrol a sylweddol, a nodwyd y negeseuon allweddol o'r rhain. Rhoddwyd sicrwydd y byddai'r Tîm Gweithredol yn ystyried y safbwynt cyfannol yn eu trafodaethau ar adroddiadau archwilio yn y dyfodol, a byddai hyn yn cael ei adlewyrchu yn adroddiad Arweinydd Gweithredol ARAC i ARAC. Roedd camau'r rheolwyr hefyd yn destun craffu yng nghyfarfodydd y Tîm Gweithredol, gyda her briodol. Dywedodd y Pennaeth Archwilio Mewnol ei bod wedi ei chalonogi bod camau gweithredu hwyr yn lleihau, ond nodwyd ganddi bod y tîm Archwilio Mewnol yn parhau i ganolbwyntio ar gamau gweithredu fel nad oedd rhagor yn mynd yn hwyr.

7. Darparwyd trosolwg o ychwanegiadau at gynllun treigl Archwilio Mewnol, a chymeradwywyd y rhain gan ARAC. Tynnwyd sylw at y dangosyddion perfformiad allweddol, ac hysbyswyd ARAC eu bod yn cael eu hadolygu.

Llywodraethiant ARAC

8. Byddai rhagolwg 12 mis yn cael ei gyflwyno i gyfarfod nesaf ARAC, a chroesawodd ARAC fformat newydd y cyfarfod.

Papur Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Diweddariad y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig (PrAC) i'r Bwrdd
Cyfeirnod y papur:	26-11-B09
Noddwyd y papur gan:	Adam Taylor, Cadeirydd PrAC
Paratowyd y papur gan:	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd
Cyflwynwyd y papur gan:	Adam Taylor, Cadeirydd PrAC
Diben y papur	Er gwybodaeth
Crynodeb	Mae'r crynodeb hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ynghylch cyfarfod PrAC a gynhaliwyd ar 29 Medi 2026.

Cefndir

1. Mae'r diweddariad hwn i'r Bwrdd mewn perthynas â chyfarfod PrAC ar 29 Medi 2026. Gall aelodau'r Bwrdd gyrchu holl ddogfennaeth cyfarfodydd y pwyllgor drwy'r porth Diligent.

Monitro'r gwaith o asesu cyflwr safleoedd dynodedig

2. Darparwyd diweddariad ar y Rhaglen Monitro Cyflwr. Byddai hyn yn canolbwyntio ar wella'r ddarpariaeth o fonitro o'r dechrau i'r diwedd, gyda systemau gwell, effeithlonrwydd, a gwireddu cyfleoedd i wella gwybodaeth ac asesiadau cyflwr safleoedd o ddiddordeb gwyddonol arbennig. Amlinellwyd datrysiadau hirdymor ac interim i alluogi mewnbwn effeithlon o ddata ar-lein, a gwella monitro cydweithredol.

3. Trafodwyd y dulliau a'r ymagweddau newydd ac arloesol at fonitro. Adroddwyd bod cydweithwyr yn y De-ddwyrain wedi cwblhau asesiadau bwrdd gwaith o bob un o'r 88 o safleoedd o ddiddordeb gwyddonol arbennig daearol yn yr ardal, gan ddefnyddio'r dull asesu cyflym newydd. Croesawodd PrAC yr allbynnau, gan ddeall gwerth cydweithio, ac y byddai cefnogi darpariaeth sy'n seiliedig ar leoedd yn bwysig.

Fframwaith perfformiad ar gyfer amcan llesiant 1 (WBO1) – Natur

4. Cyflwynwyd trosolwg i'r pwyllgor o'r fframwaith perfformiad yn canolbwyntio ar amcan llesiant 1. Dangosodd hyn linell weledigaeth glir o'r cynllun sefydliadol i'r broses gyflawni, gan gynnwys y ddau ganlyniad natur a pherfformiad.

5. Roedd y pwyllgor yn deall bod rhai metrigau yn fwy aeddfed nag eraill. Holwyd am amserlen y fframwaith, a chydnabuwyd y byddai angen rhai addasiadau bach ar ôl i'r llythyr cylch gwaith newydd ddod i law. Gwnaeth y pwyllgor awgrymiadau ar y naratif, i gynnwys canrannau hefyd er mwyn dangos cynnydd, ac i wella'r ffordd y dangosir effeithiau ar brosiectau penodol. Awgrymwyd hefyd y gallai'r fframwaith geisio cyngor ar sut i atal niwed amgylcheddol, megis osgoi datblygu ar orlifdiroedd, safleoedd â gwerth natur uchel, a choridorau ecolegol.

Rhagolwg

6. Bu'r pwyllgor yn adolygu'r rhagolwg, a gwnaed awgrymiadau ar gyfer eitemau agenda posibl yn y dyfodol, pe na bai angen cyfarfodydd at ddibenion hysbysu, a phynciau posibl i'w symud ymlaen i'r Pwyllgor Cyflawni Strategol (SDC).

Papur Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Diweddariad gan y Pwyllgor Pobl
Cyfeirnod y papur:	26-11-B10
Noddwyd y papur gan:	Mark McKenna, Cadeirydd y Pwyllgor Pobl
Paratowyd y papur gan:	Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd
Cyflwynwyd y papur gan:	Mark McKenna, Cadeirydd y Pwyllgor Pobl
Diben y papur	Er gwybodaeth
Crynodeb	I roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd ynghylch cyfarfod y Pwyllgor Pobl a gynhaliwyd ar 8 Hydref 2026.

Cefndir

1. Mae'r diweddariad hwn i'r Bwrdd yn ymwneud â chyfarfod y Pwyllgor Pobl ar 8 Hydref. Gall aelodau'r Bwrdd gyrchu holl bapurau a chofnodion y pwyllgor drwy'r porth Diligent.

Adroddiad Llesiant, Iechyd a Diogelwch Ch1 ac Adroddiad Dysgu a Datblygu a Rheoli Arweinyddiaeth Ch1

2. Cyflwynwyd Adroddiad Llesiant, Iechyd a Diogelwch Ch1 (Atodiad 1) ac Adroddiad Dysgu a Datblygu a Datblygu Rheoli Arweinyddiaeth Ch1 i'r Pwyllgor Pobl. Trafodwyd yr adroddiadau, gwnaed ymholiadau ynghylch adroddiadau am ddamweiniau trwch blewyn ar gerbydau trydan ac anafiadau a adroddwyd o dan gategori 'gwag', gydag eglurhad a sicrwydd yn cael eu darparu.

3. Trafodwyd fformat adroddiadau'r dyfodol. Awgrymodd y Pwyllgor Pobl fod crynodeb gweledol dangosfwrdd yn cael ei ffafrio, ond roedd yr aelodau yn deall bod angen cydbwysedd i sicrhau bod gan y pwyllgor y lefel briodol o ddata i roi sicrwydd, ac i gymeradwyo cyn cymeradwyaeth y bwrdd.

Cymeradwyodd y Pwyllgor Pobl Adroddiad Llesiant, Iechyd a Diogelwch Ch1, ac argymhellodd gymeradwyaeth y bwrdd.

Y Cynllun Pobl Strategol

4. Cyflwynwyd y Cynllun Pobl Strategol i'r Pwyllgor Pobl, a nodwyd ei fod yn cyd-fynd â'r Cynllun Corfforaethol ar ei newydd wedd. Sicrhawyd y byddai canlyniadau Arolwg Ein Llais yn cael eu hymgorffori yn y blaenoriaethau. Bu'r Pwyllgor Pobl yn trafod y cynllun, ei gyffredinolrwydd posibl, a'r anawsterau o ran ei weithredu. Cynigiwyd argymhellion i'w cynnwys, a chytunodd y Pwyllgor Pobl â'r blaenoriaethau a amlinellwyd. Byddai'r cynllun yn dychwelyd i'r Pwyllgor Pobl i'w gymeradwyo yng nghyfarfod mis Rhagfyr.

Y Cynllun Cydraddoldeb Strategol

5. Roedd adborth blaenorol a ddarparwyd gan y Pwyllgor Pobl ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol wedi ei ymgorffori a'i gyflwyno ochr yn ochr â'r ffeithlun Gweithlu Cynhwysiant. Amlinellwyd fformat fersiynau'r dyfodol, a bu'r Pwyllgor Pobl yn trafod y naratif, y mesurau, a'r pwyslais ar ganlyniadau.

6. Nodwyd y Cynllun Cydraddoldeb Strategol uchelgeisiol gan y Pwyllgor Pobl, gan nodi hefyd y byddai angen dosbarthu cyfrifoldeb am ei gyflawni ar draws y sefydliad, gyda'r posibilrwydd o geisio cymorth arbenigol allanol a chydweithrediad â chyrff cyhoeddus eraill Cymru. Gellid addasu cyflymder y broses gyflawni yn ôl yr adnoddau sydd ar gael. Argymhellodd y Pwyllgor Pobl gyhoeddi'r uchelgais a'r mecanweithiau nawr oherwydd bod angen ymyrryd ar unwaith; gellid ailedrych ar yr amserlenni.

Cymeradwyodd y Pwyllgor Pobl y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn amodol ar yr argymhellion ar y naratif, y ffeithlun, a'r gwaith mireinio blaenoriaethu a nodwyd.

Busnes cyffredinol y pwyllgor

7. Adolygwyd y rhagolwg. Wrth fyfyrio ar sut aeth y cyfarfod, crynhodd Cadeirydd y Pwyllgor Pobl fod yr agenda strategol a'r amser trafod wedi cael eu gwerthfawrogi, a bod Ein Llais wedi bod yn gyswllt drwyddo draw.

8. Cafodd dyddiad cyfarfod mis Medi 2027 ei glustnodi i'w gynnal wyneb yn wyneb oddi ar y safle.

Rhestr o atodiadau

Atodiad 1 – Adroddiad Llesiant, Iechyd a Diogelwch Ch1

Wellbeing Health and Safety Q1 2026/2027

Highlights

Headlines from Q1 2026/27 include: -

Active Monitoring performance has recovered substantially over the past 12 months and remains close to target, although further effort is required to achieve consistent performance across all directorates.

Hazard reporting - Hazard reporting continues to show a positive upward trend, increasing from 21 reports in Q3 2025/26 to 36 reports in Q1 2026/27, indicating increased workforce engagement in identifying and reporting risks.

Serious incident reviews (SIR) -There were no serious incident reviews commissioned

RIDDOR-reportable incidents – No RIDDORs occurred during Q1. One Lost time injury (LTI) was reported during Q1.

Occupational Health referrals were received from across the organisation, although the majority originated from Operations: Place and Service, indicating continued utilisation of the service within operational teams.

Several wellbeing initiatives were delivered.

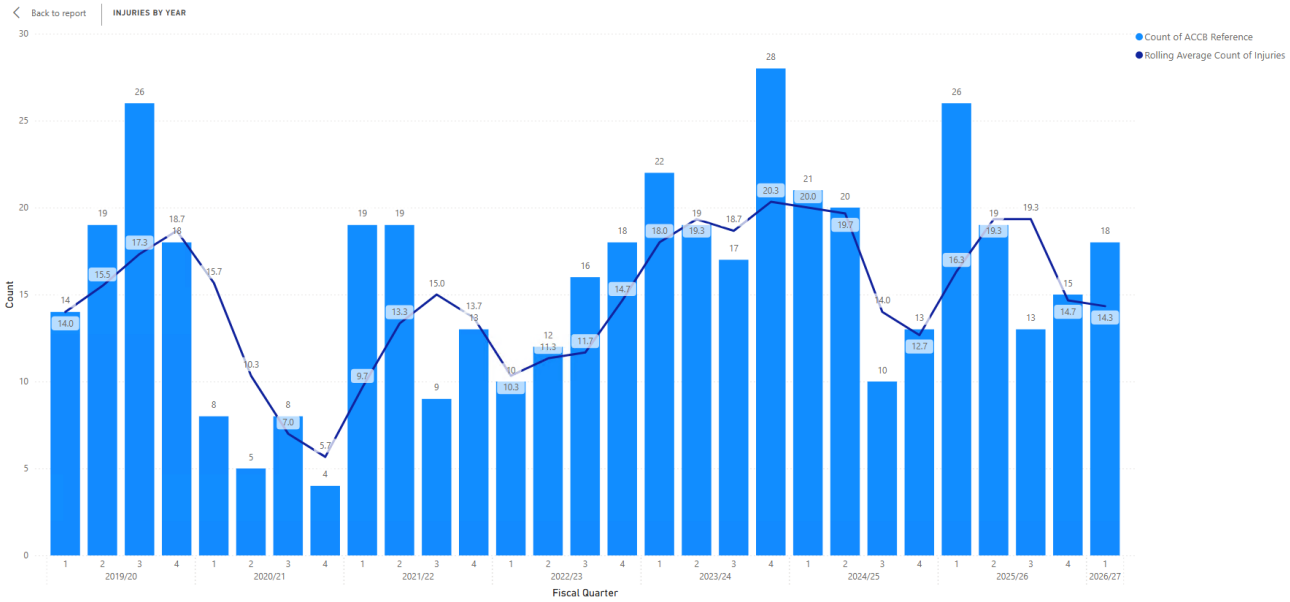
Incidents in NRW

There were 183 incidents reported in NRW in Q1 26-27.

See Appendix 1 for statistics table.

Injuries

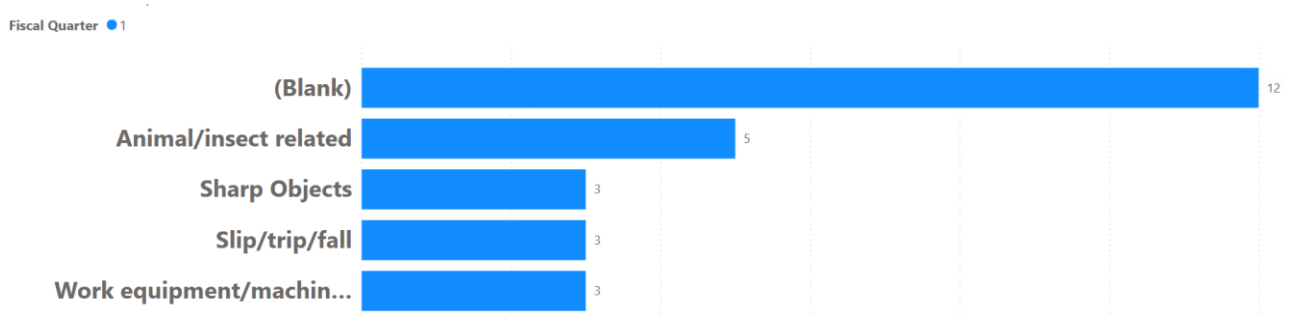
- Injury reporting

While injury numbers have risen over the last three quarters, the continued reduction in the rolling average suggests an overall improving trend. The recent increase may be indicative of enhanced reporting and greater reporting confidence rather than a worsening of safety performance.

A breakdown of reports by directorate can be found in Appendix 2.

- Cause of Injuries

This is the top 5 causes of injuries.

Animal and or insect related is the top reported cause of injury during Q1 26-27. There are a high number of undefined causes. During Q2, there is additional resource being allocated to working with the business to closing out incidents appropriately to reduce this and enable more effective analysis.

Fatalities

There was one member of the public fatalities in Q1 26/27. This was a member of the public fatality in the waterfalls country.

Historic fatality numbers can be found in Appendix 3.

RIDDOR reports

There was no RIDDOR reportable staff injuries in Q1.

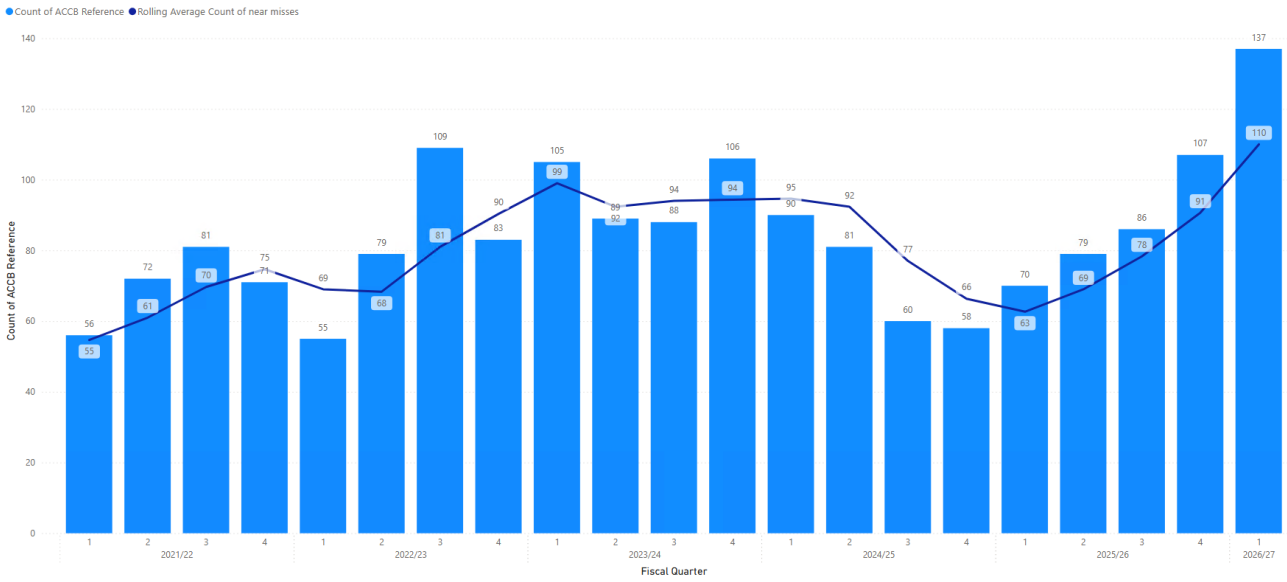
Lost Time Injuries

There was one lost time injury to colleagues during Q1.

- A member of staff suffered a cut to the leg when cutting tree protectors.

Near Misses

Near Miss Reporting

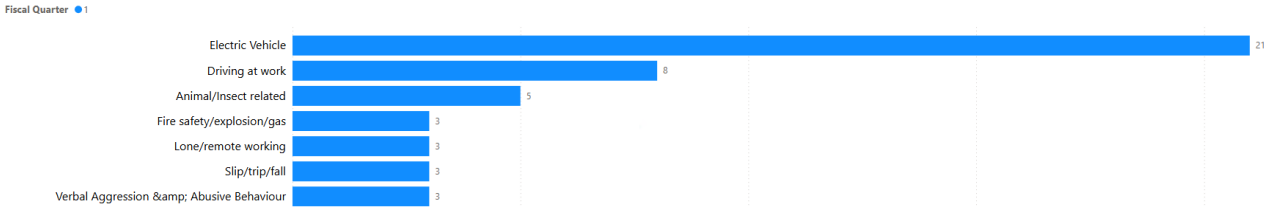
Near miss reporting has continued to increase over the last three quarters, rising from 86 reports in Q3 2025/26 to 137 reports in Q1 2026/27. The rolling average has increased from 78 to 110 over the same period, indicating a sustained improvement in reporting

levels rather than a short-term fluctuation. The record number of near miss reports submitted in Q1 2026/27 suggests growing workforce engagement with hazard identification and reporting, providing greater opportunities to address risks proactively before incidents occur.

To further support proactive engagement, licences for all operations colleagues have been rolled out.

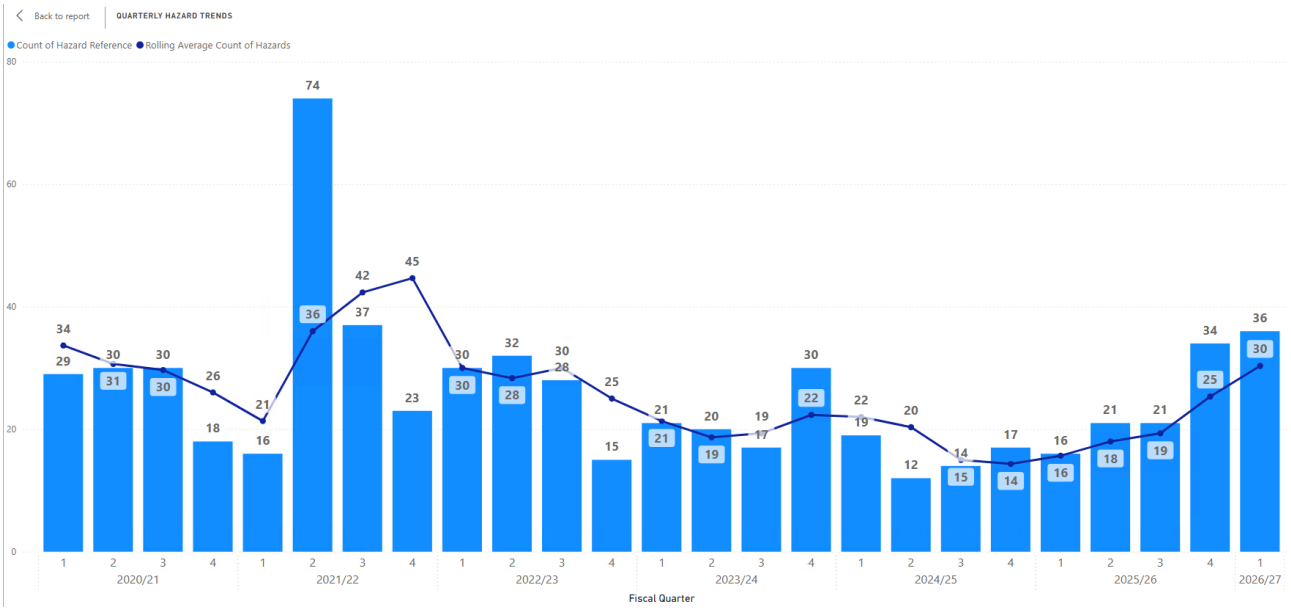
There have been 63 colleague related near misses reported in Q1 26/27 (Appendix 4).

Cause of Near Misses

Electric vehicle followed by driving at work were the highest cause of near misses to employees over Q1 26-27. The driving at work had three incidents that were actually EV related as well. There has been an emphasis on driving at work from both Fleet and WH&S which will have focused the staff attention and therefore contributed to the reporting. Fleet are supplied with a report of all near misses that relate to EV on a regular basis.

Hazard Reporting

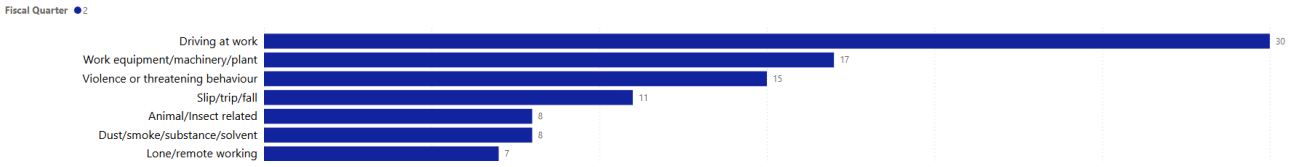

Hazard reporting has continued to improve over the last three quarters, increasing from 21 reports in Q3 2025/26 to 36 reports in Q1 2026/27. The rolling average has also risen steadily from 19 to 30, demonstrating a sustained improvement in reporting levels. This trend is encouraging and may reflect increased awareness, engagement and confidence among colleagues to identify and report hazards, supporting a proactive approach to risk management and incident prevention.

Forward Look into Quarter 2

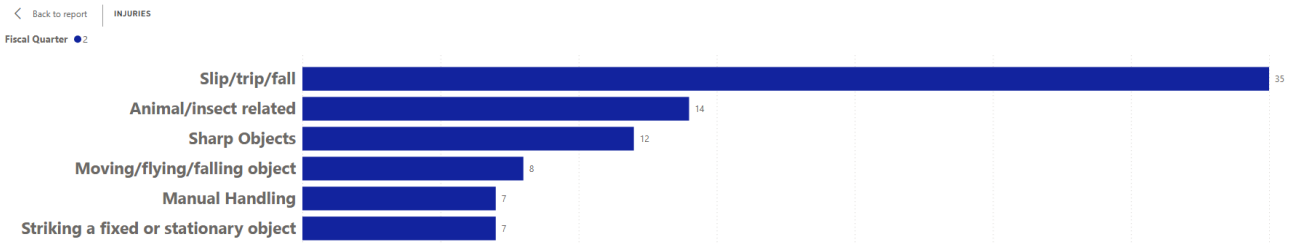
By looking backwards at Q2 in previous years, it is possible to see if there have been any trends and look to put initiatives in place to support staff in advance.

Near Misses Q2

Historically driving at work, work equipment and violence and threatening behaviour have been high causes of near misses in Q2. WH&S will be sharing a toolbox talk driving at work and the violence at work policy and procedure has just been launched. Revamped training on lone and or remote working will also be cascaded during Q2 to reinvigorate the control measures available to support situations where there could be violence and or threatening behaviour.

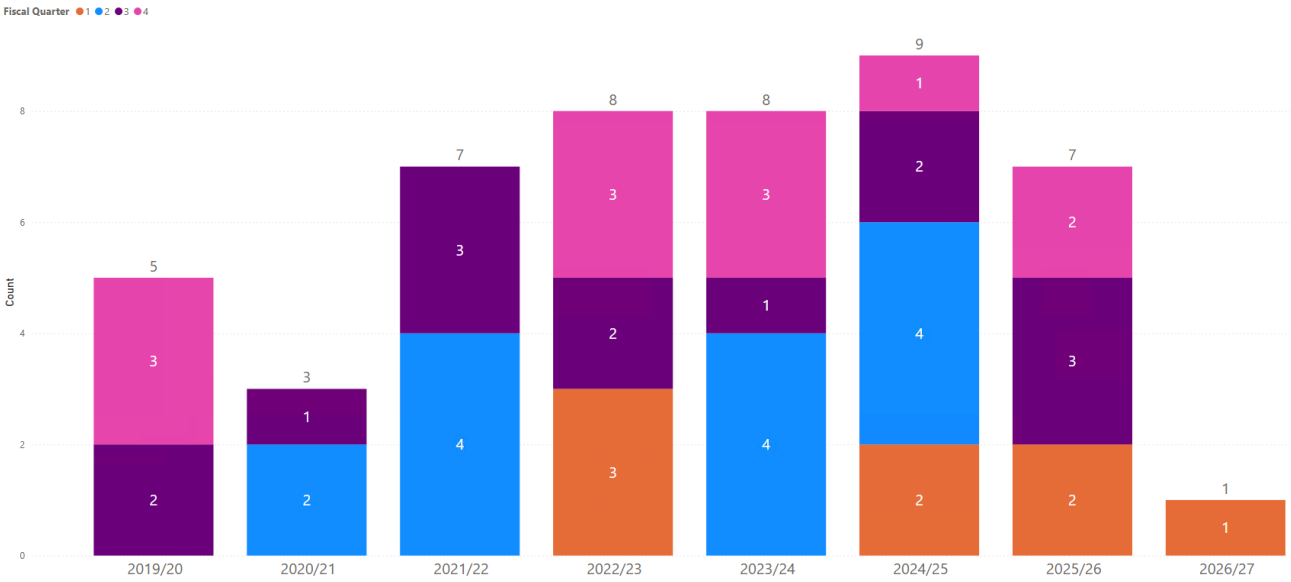
Injuries Q2

Historically, slips, trips, falls have been the most common cause of injuries during Q2. A toolbox talk will be shared in Managers Monthly as a reminder of steps that can be taken to reduce the likelihood of slips, trips and falls. The tick TBT will also be reshared as animal / insect related is also a high cause of injury.

Serious Incident Reviews

During Q1, there was one Serious Incident Reviews (SIR) commissioned.

The SIR commissioned was:

- Waterfalls 12 – a MoP fatality in the waterfalls country

SIR Status

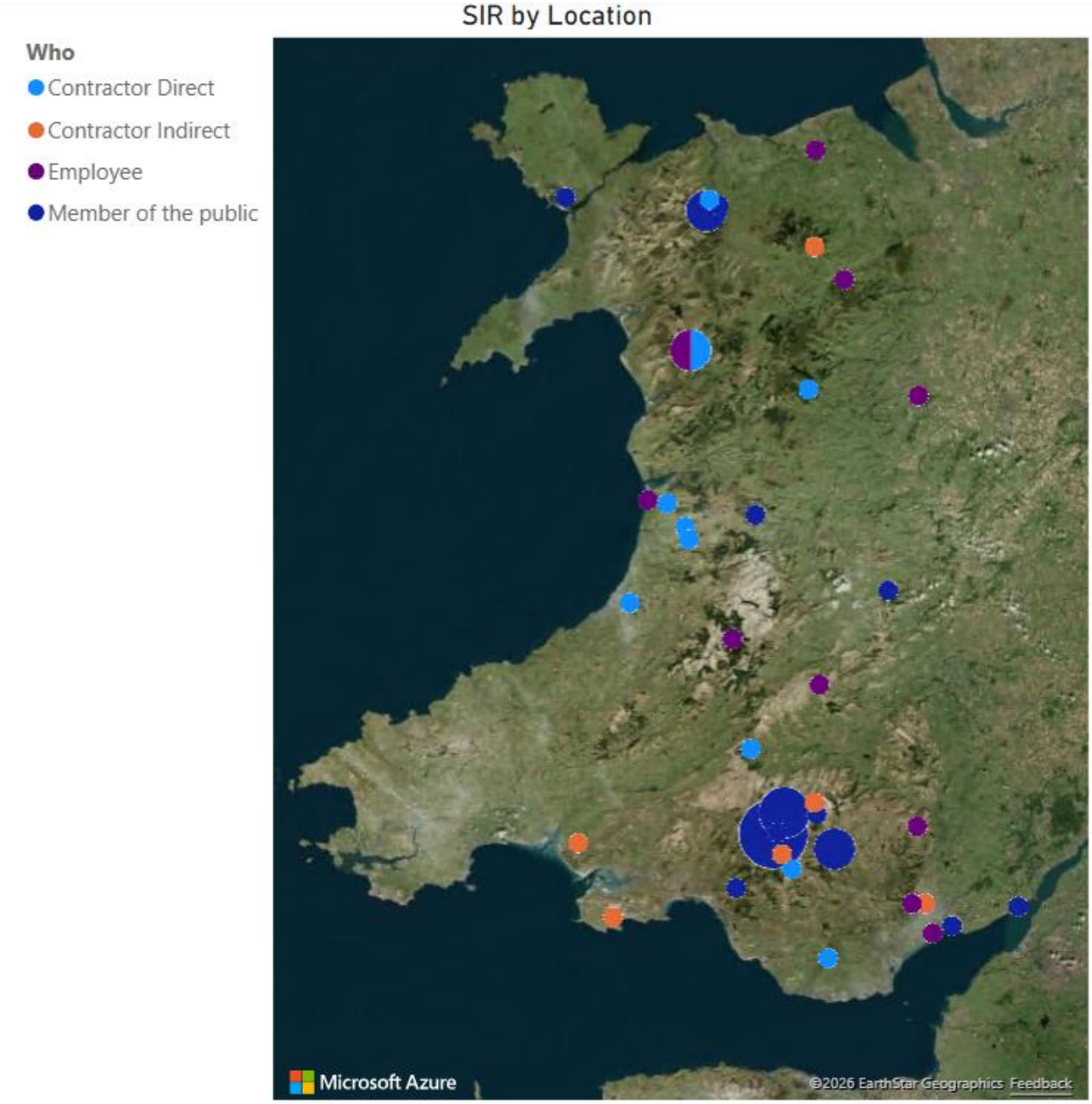
ACCB Reference	Date Commissioned	Status	SIR Name	SIR Type	LT Sponsor	Brief Description
ACCB1092/A12	19 October 2021	Paused	Coed Taff Forest - 3rd contractor	Fatality	Gavin Bown	Contractor Chainsaw Fatality
ACCB1092/A21	13 October 2025	Paused	Motorbike fatality 2 - MoP	Fatality	Gavin Bown	MOP fatality after colliding with a tree
ACCB1092/A22	12 February 2026	Paused	Waterfalls Country 9 MoP Serious Injury	Injury	Gavin Bown	Mop fell from closed footpath causing serious injuries
ACCB1092/A46	23 July 2026	Paused	Geirionydd 1 - MoP	Fatality	Dylan Williams	MoP fatality - drowning
ACCB1092/A53	09 June 2025	Paused	Motorbike fatality - MoP	Fatality	Gavin Bown	MOP fatality after colliding with a tree whilst on a motorbike experience - Permissions - Yamaha
ACCB1092/A66	26 November 2025	Paused	Corwen Forest Block - Employee	Injury	Elsie Grace	Employee lost footing and fell
ACCB1092/A67	31 March 2026	Paused	Waterfalls 10 - MoP	Fatality	Gavin Bown	MoP fatality - drowning
ACCB1092/A68	29 June 2026	Paused	Waterfalls 12 - MOP	Fatality	Gavin Bown	MoP fatality - drowning
ACCB1092/A69	10 July 2024	Paused	Waterfalls Country 8 - MoP	Incident	Gavin Bown	MOP fatality from closed footpath
ACCB1092/A72	23 July 2026	Paused	Geirionydd 2 - MoP	Fatality	Dylan Williams	MoP Fatality - drowning
ACCB1092/A20	31 March 2025	Open - With Action Owners	Hafod Fawr SSSI - Contractor	Hazard	Gavin Bown	Glysophate herbicide sprayed in field without notification
ACCB1092/A1	07 November 2019	Complete - Actions in progress	Failure of lifting equipment - employee	Dangerous Occurrence	Martin Cox	Boom became detached on one side. The worked immediately stopped works and removed the machine from site to prevent any environmental issues
ACCB1092/A18	24 June 2024	Complete - Actions in progress	Car collision - Employee	Injury	Gavin Bown	3rd party vehicle collision with NRW vehicle
ACCB1092/A23	30 September 2024	Complete - Actions in progress	Pen Y Cymoedd windfarm - 3rd Party Contractor	Incident		Contractor crossed underground cables
ACCB1092/A30	28 October 2025	Complete - Actions in progress	Peterstone Excavator	Incident	Steve Morgan	Excavator Bogged
ACCB1092/A31	04 September 2024	Complete - Actions in progress	Car Roll - Employee	Incident	Steve Morgan	NRW vehicle collision with 3rd Party

All open actions are being chased through ET members as agreed in the WH&S committee meeting.

All paused incidents that are paused pending coroner review are regularly checked with legal.

If you require further details on Open SIRs details available on request.

Serious Incident Review Locations

The cluster of Member of public (purple) SIRs in South Wales is predominately made up of Waterfalls incidents.

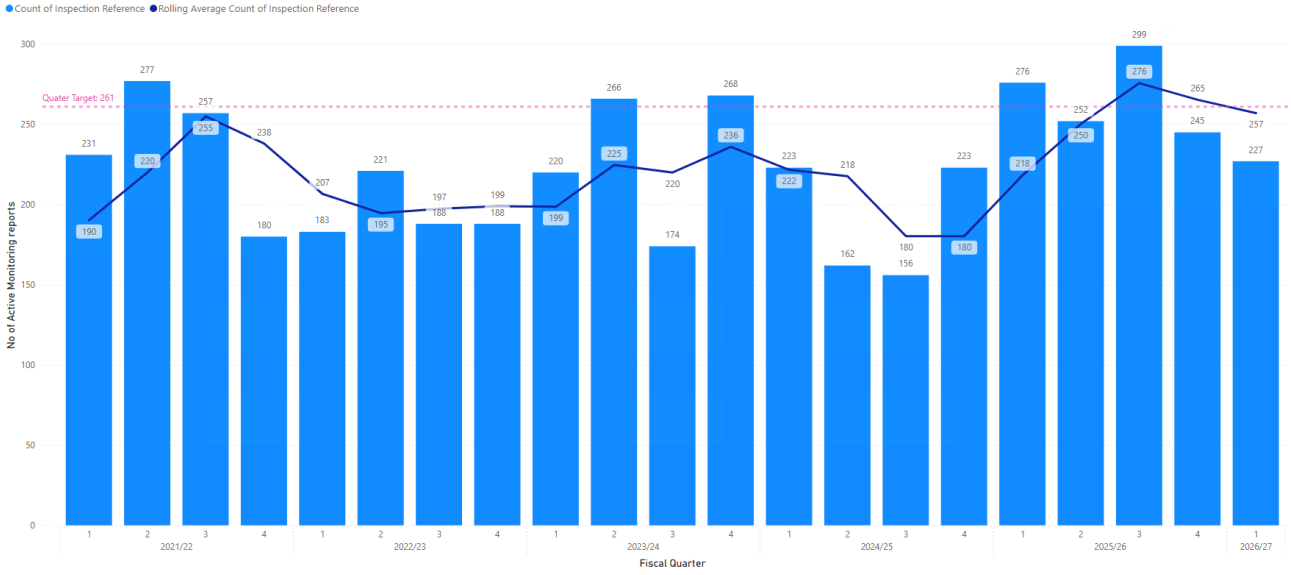
SIR Open Actions

All open actions are being chased through ET members as agreed in the WH&S committee meeting.

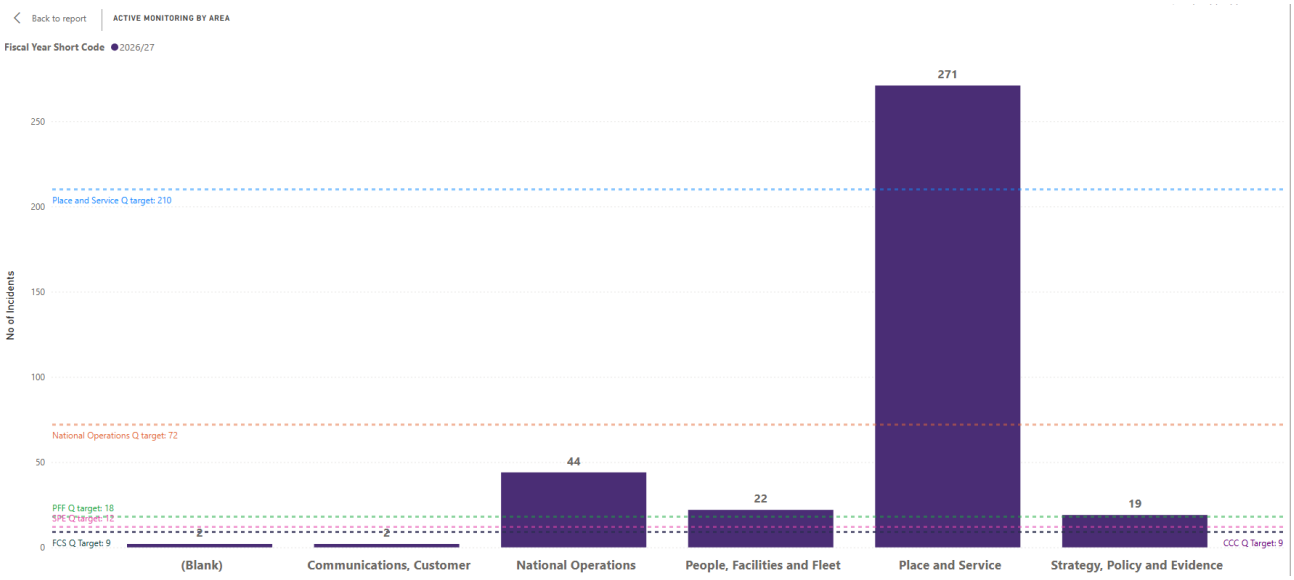
There are forty three actions open following SIR reviews. There are twenty three actions that are overdue. There is one further action due in Q2.

The full list of SIR actions can be found in Appendix 5.

Active Monitoring

After a sustained decline during 2024/25, Active Monitoring reporting recovered strongly throughout 2025/26. The three-quarter rolling average peaked at 276 reports in Q3 2025/26, exceeding the quarterly target of 261. Although activity reduced in Q4 2025/26 and the latest rolling average has fallen slightly to 257, performance remains significantly higher than the levels seen during 2024/25 and close to target.

Performance data indicates that several directorates are not currently meeting their active monitoring targets. A renewed emphasis on active monitoring is therefore required. To assist teams, drop-in support sessions will be offered, and training materials covering the purpose, benefits, and expectations of active monitoring will be recorded and published on the LMS.

NNR Audits

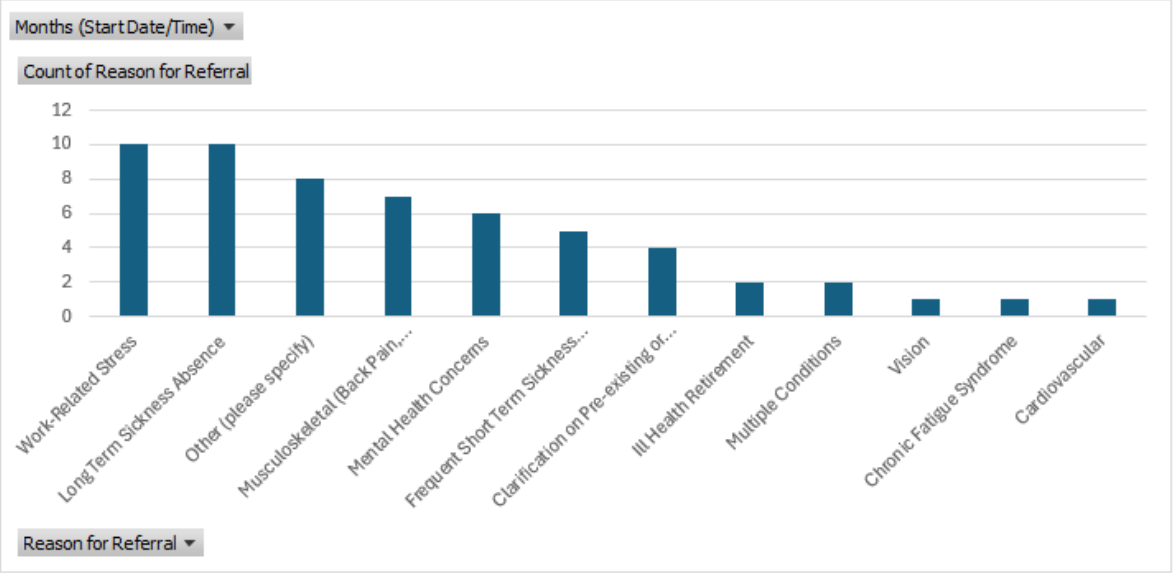
During Q1 26/27 two audits were conducted, combined audit of Y Berwyn and Cors Fochno NNR's. There were no WH&S non-conformities arising from the audits.

NRW occupational health statistics

Reason for referral

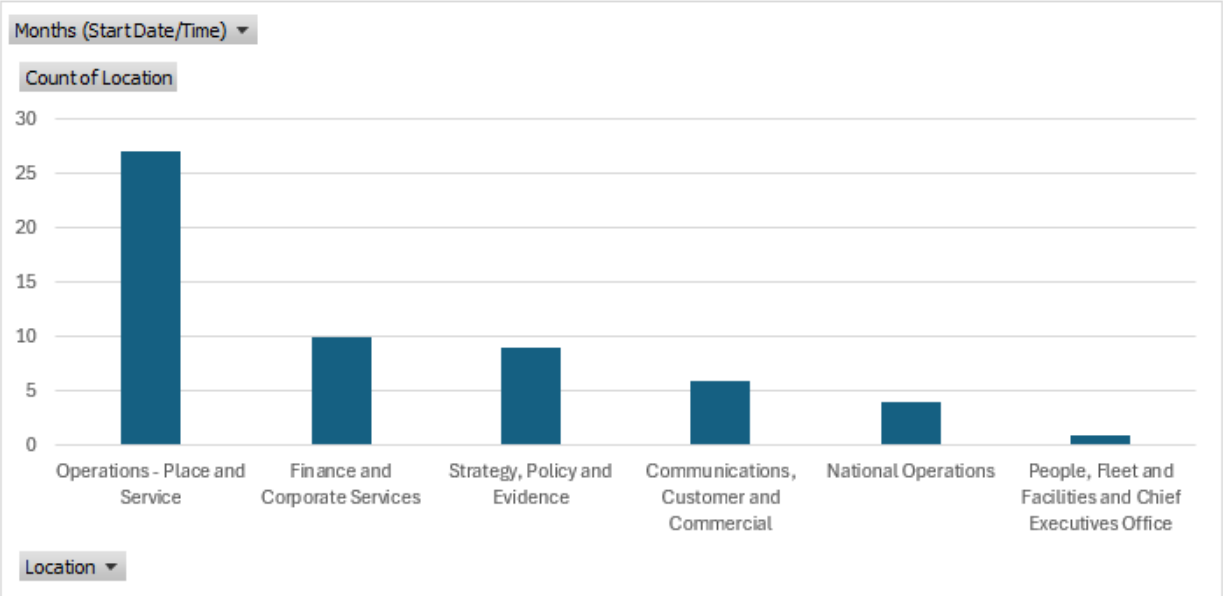
The most common reasons for Occupational Health referrals during the Q1 were work-related stress and long-term sickness absence, with both accounting for 10 referrals each. This was followed by other health-related concerns (8 referrals), musculoskeletal conditions (7 referrals), and mental health concerns (6 referrals).

The data continues to highlight the importance of early intervention, supportive management conversations and timely access to occupational health advice and support.

Referral by Directorate

The majority of Occupational Health referrals originated from Operations – Place and Service, with smaller numbers received from all other business areas. Referrals were recorded across the organisation, demonstrating utilisation of the Occupational Health service within a range of teams and functions.

NRW Employee Assistance Programme (EAP) statistics Q1

There is a delay on June's data due to the transition to a new platform that supports the EAP provider on 1 June. The data below covers April and May.

Accessing 24/7 helpline

Every new caller to our 24/7 EAP helpline receives a clinically led telephone triage. This includes an initial risk assessment and access to in-the-moment emotional support when needed.

Where appropriate, individuals are booked in for a full clinical assessment with a qualified counsellor, covering their presenting concerns and any risks. If a client presents with elevated risk, the EAP respond promptly with tailored care planning and case management, ensuring safety and continuity of support.

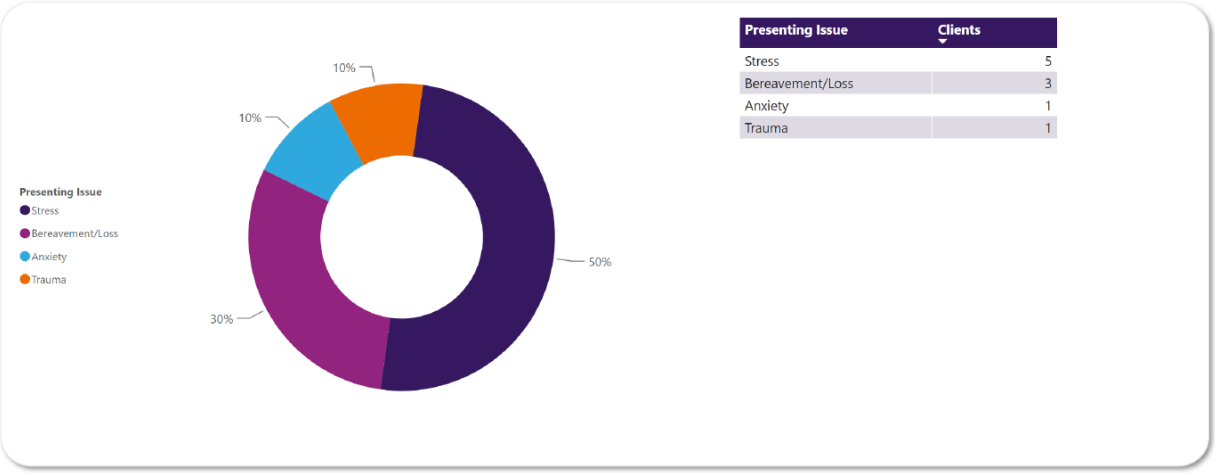
The below graph shows the number of calls received by the EAP and the number of new staff who have been triaged.

Presenting issues

The graph below summarises the new key issues reported by colleagues during their clinical assessments.

New Clients 01 Apr 2026 - 31 May 2026: 10

Presenting Issue	Clients
Stress	5
Bereavement/Loss	3
Anxiety	1
Trauma	1

Wellbeing initiatives and developments

- In May a review of incidents reported on AssessNET identified cases where laptops were being used in fleet vehicles while charging. A reminder was issued to staff that vehicles do not provide a suitable DSE workstation due to restricted space, poor posture and insufficient ergonomic support, increasing the risk of musculoskeletal injuries.
- During mental health awareness week in May, we promoted this year's theme of "Action" by encouraging colleagues to take small practical actions to support their wellbeing. This included taking proper breaks, checking in with colleagues, and making use of the wellbeing hour. Information on available wellbeing support was also re-promoted.
- During Foster Care Fortnight, we raised awareness of our Fostering Friendly policy and signposted colleagues to additional information and support available through the Fostering Network.
- We continue to support our Mental Health First Aiders (MHFA) through quarterly check ins. Emerging themes and feedback are shared with the Leadership and Executive Team member to help inform ongoing wellbeing priorities and support arrangements.

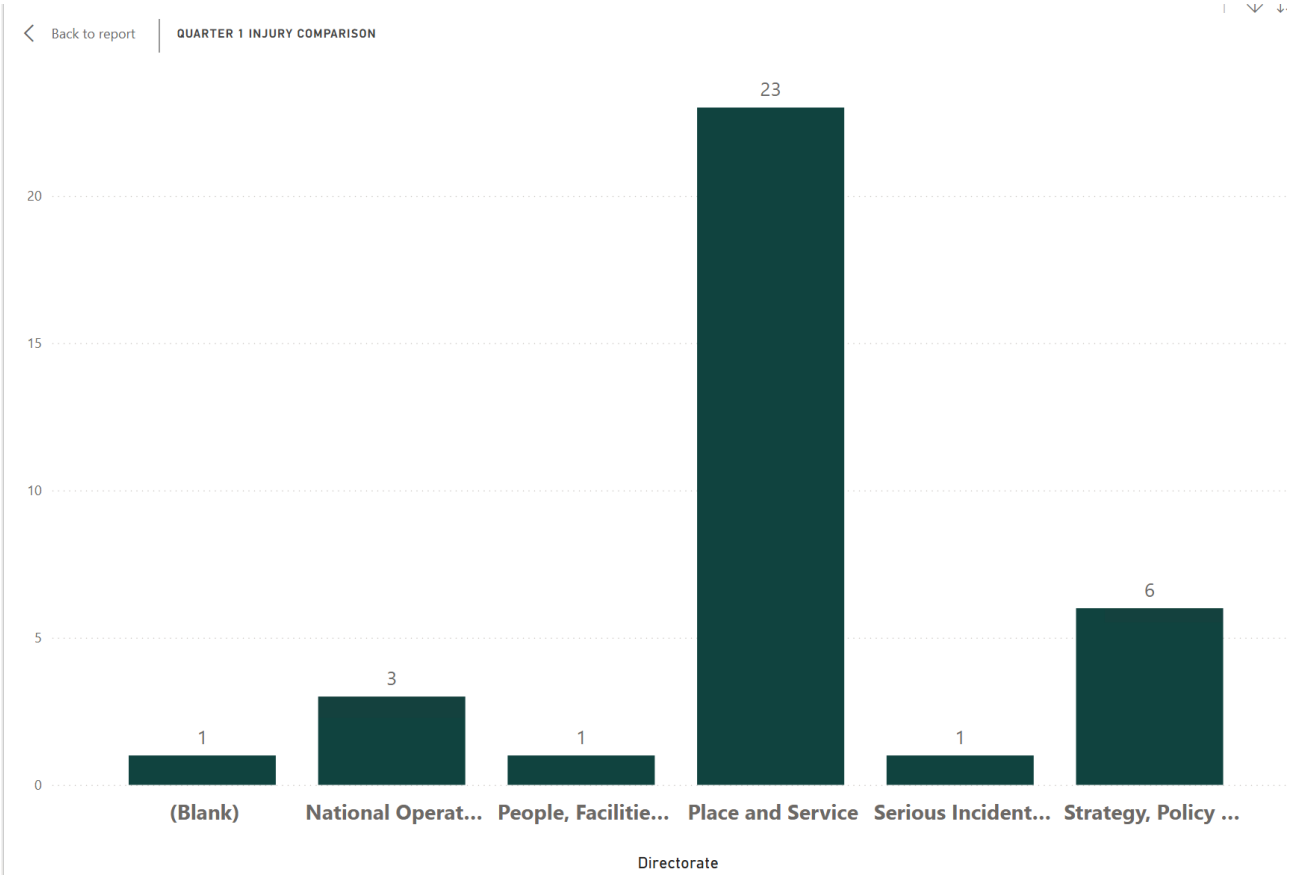
Appendix 1 – Incident statistics

	Q1 26/27	Q1 25/26	25/26	24/25	23/24	22/23	21/22
RIDDOR – staff	0	2	5	2	5	3	7
Lost time injuries – staff	1	2	5	5	6	3	3
Injuries, no lost time – staff	18	21	53	52	65	43	51
Near miss – staff	63	36	162	178	186	175	156
Serious incident reviews	1	2	7	8	8	9	7
Injuries - contractors	1	1	4	5	9	8*	3*
Injuries – public	2	6	26	26	46	38	38
Near miss – contractors	16	22	67	67	70	68	62
Near miss – public	14	10	37	37	31	33	30
Property Damage	9	14	47	47	48	53	36
Hazards Reported	36	15	66	66	89	199	166

* Includes 1 RIDDOR Reportable injury to a contractor. This will have been reported to HSE by the contractor but has been included in our statistics to ensure a suitable investigation/review takes place.

Return to main document

Appendix 2 – Injury statistics

Return to main document

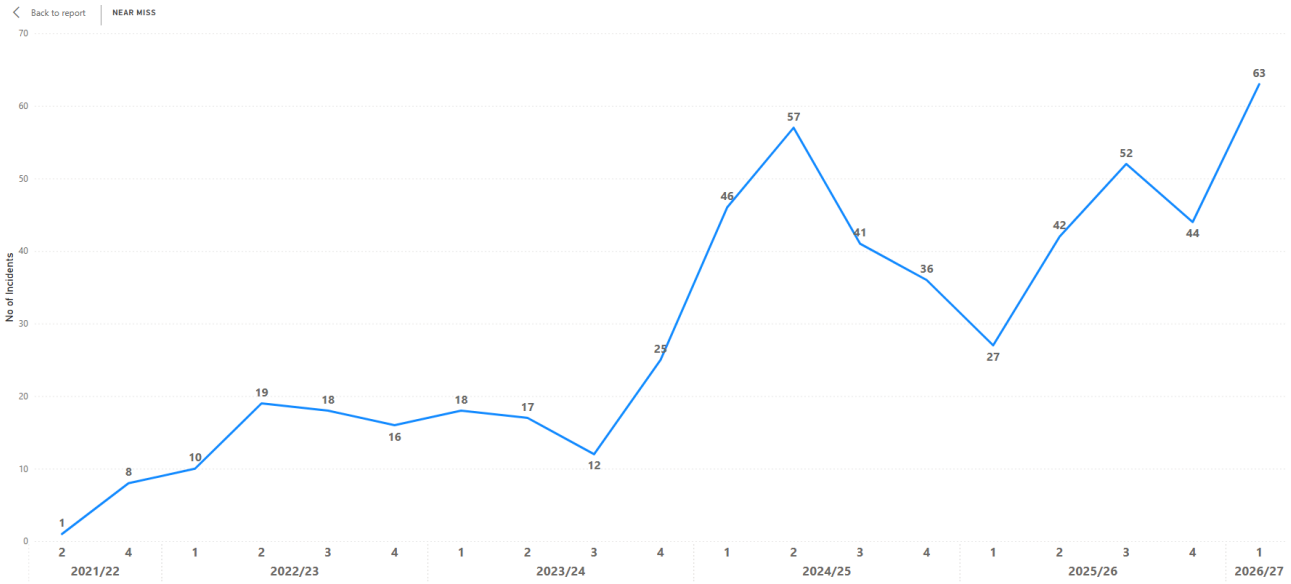
Appendix 3 – Historic Fatality Statistics

	Q1 26-27	25-26	24-25	23-24	22-23	21-22	20-21	19-20	18-19	17-18	16-17
NRW Staff	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Contractors	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
MOP	1	4	5	2	5	8	0	0	1	2	4

The reported fatalities could have taken place on NRW estate or were reported to NRW as we were seen at the time of report to have a vested interest.

Return to main document

Appendix 4 – Near Miss Statistics

Return to main document

Appendix 5 - SIR Actions

Record Reference	Action Required	Issued To	Issued date	Due Date	Agreed Extension	Notes
ACCB1092/ A1	NRW policy to be developed for plant disposal and replacement.	Andrew Jones	29/07/2020	16/12/2024	31/12/2026	Policies being rewritten across fleet, this will be part of these policies. Aim is to complete by end of December
ACCB1092/ A18	Fleet and L&D to work together to create a module on learning management system for all drivers with key driving information. This will need to be made mandatory for all staff driving NRW vehicles on a yearly basis.	James Poyser	13/02/2025	30/09/2025	31/03/2026	Ongoing AJ to provide updated timescales. Coms and Engagement plan has started with timescales over the next 3 months including roadshows at Llandarcy and Monmouth to share driving information. LMS has been drafted and will be launched end of September 2026.
ACCB1096/ A4	complete actions from further considerations report assigned against ACCB1092/A18	James Poyser	13/02/2025	31/03/2026		Will be closed when action 5199560 as the last outstanding action is closed.

ACCB1097/ A7	Timber Sales Manager to prepare some communications to remind all timber customers of their responsibility: 1. to appoint a competent person(s) to undertake the role of Forestry Works Manager (FWM) 2. that in fully discharging the FWM role, NRW's expectation (supported by FISA Managing Health and Safety in Forestry) is that timber purchaser FWM's arrange and lead the pre-commencement with their contractor, inviting NRW as Landowner to be present, rather than the other way around 3. to ensure that they have their own pre-commencement forms on which their FWM's can record the pre-commencement meeting, a copy of which should be provided to NRW in exchange for a copy of our own pre-commencement form	StJohn Ashworth	14/08/2025	29/08/2025		
ACCB1092/ A30	Action 6 - Details on de-bogging process for NRW owned plant will be added to Fleet intranet pages	Andrew R Jones	02/06/2026	30/06/2026	30/09/2026	Fleet have only just gained approval for updates on intranet page. Agreed extension until end of September 2026.
ACCB1092/ A30	Action 6 - De - bogging arrangements for NRW plant to be added to MMG	Andrew R Jones	02/06/2026	30/06/2026	30/09/2026	Fleet have only just gained approval for updates on intranet page – MM will be completed at the same time. Agreed extension until end of September 2026

ACCB1092/ A30	Action 3 - Amend technical Sign off process within MyNRW to ensure line manager of the person hiring the plant is now responsible for Technical Sign Off.	Andrew R Jones	02/06/2026	30/06/2026		
ACCB1092/ A30	Action 6 - Review de-bogging contract considering hiring of plant.	Andrew R Jones	02/06/2026	31/07/2026	30/09/2026	Initial conversation has taken place with United plant. Agreed extension pending final sign off
ACCB1092/ A30	Action 3 - Provide options paper to Finance Business board with Plant Hire Insurance with a view to getting an options signed off.	Andrew R Jones	02/06/2026	31/07/2026		
ACCB1092/ A30	Action 4 – IWF Team Leaders and WHS to review risk assessment to ensure the inclusion of risk of bogging machinery	D.Letellier M.Jones (assigned to two people)	02/06/2026	31/07/2026		
ACCB1092/ A30	Action 9 - Review to ensure daily checks are taking place on machinery. Each IWF TL & each L&A Manager to undertake active monitoring to ensure use	G.Evans G.Jones G.Thomas S.Mountford E.Rossington J.Dooley N.Davies R.Handley I.Williams J.Barnes S.Pearson D.Williams	02/06/2026	31/07/2026		
ACCB1092/ A30	Action 3 - Review PUWER proforma for suitability to mitigate risk in terms of third party plant hire	C.Morgan	02/06/2026	30/09/2026		
ACCB1092/ A30	Action 1 - Review CPP / PCI process to identify where design for creation of stable platforms in wet conditions should sit.	D.Letellier M.Jones W.Davies	02/06/2026	31/12/2026		

ACCB1092/ A30	Action 8 – Review banksman training to ascertain if it is fit for purpose, including what machinery is used for the training.	D.Letellier C.Leith J.Dooley R.Lane	02/06/2026	31/12/2026		
ACCB1092/ A30	Action 10 – Work with Learning and Development to develop de-bogging training for all excavator operators that is appropriate.	C.Leith R.Lane E.Rossington N.Davies	02/06/2026	31/12/2026		

Return to main document

Papur Bwrdd CNC

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Diweddariad ar Fforwm Rheoli Tir Cymru
Cyfeirnod y papur:	26-11-B15
Noddwyd y papur gan:	Yr Athro Rhys Jones, Cadeirydd Fforwm Rheoli Tir Cymru
Paratowyd y papur gan:	Nichola Taylor, Cynghorydd Arbenigol: Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy
Cyflwynwyd y papur gan:	Yr Athro Rhys Jones, Cadeirydd Fforwm Rheoli Tir Cymru
Diben y papur	Er gwybodaeth

Fforwm Rheoli Tir Cymru

Mae cyfarfodydd Fforwm Rheoli Tir Cymru yn cael eu cynnal bedair gwaith y flwyddyn, ac maen nhw'n rhoi cyfle i Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC), ynghyd â sefydliadau eraill sy'n aelodau o'r fforwm, rannu gwybodaeth, nodi diddordebau cyffredin a chydweithio mewn ffordd gydweithredol ar faterion yn ymwneud â rheoli tir mewn ffordd strategol.

Diweddariad

Cyfarfod 6 Gorffennaf

1. Cynhaliwyd cyfarfod Fforwm Rheoli Tir Cymru ddydd Llun 6 Gorffennaf ac roedd yn bennaf yn gyfarfod â'r thema llygredd. Roedd y cyfarfod yn cynnwys y trafodaethau a'r cyflwyniadau canlynol:

    - **Cyflawni cydymffurfedd â rheoliadau rheoli llygredd amaethyddol.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru yr wybodaeth ddiweddaraf am gydymffurfedd rheoliadau rheoli llygredd amaethyddol, gan gynnwys canfyddiadau o arolygiadau a gynhaliwyd ledled Cymru. Bu cynnydd bach mewn cydymffurfedd. Roedd y trafodaethau'n cynnwys seilwaith storio silwair a slyri a her seilwaith amaethyddol hŷn.

    - **Dalgylch i'r tap: Partneriaeth afon Dyfrdwy ar waith.** Darparodd United Utilities yr wybodaeth ddiweddaraf am brosiect partneriaeth Rhaglen Amgylcheddol Genedlaethol ar afloywder ar afon Dyfrdwy. Mae Partneriaeth Dyfrdwy yn gweld y pedwar cwmni dŵr sy'n dynwyr dŵr ar yr afon, sef Dŵr Cymru, Hafren Dyfrdwy, Severn Trent ac United Utilities, yn dod at ei gilydd i fynd i'r afael â'r broblem maent yn ei rannu. Nod y fenter yw lleihau'r gwaddod sy'n mynd i mewn i'r Dyfrdwy, a all effeithio ar drin dŵr yfed, ecoleg yr afon a phoblogaethau pysgod gwarchodedig.

Roedd y themâu allweddol yn cynnwys defnyddio data monitro a rennir, mapio risg gan ddefnyddio lloeren, ymyriadau wedi'u targedu gyda rheolwyr tir, a chynllun grant ffermydd arfaethedig i gefnogi mesurau.

- **Cod dŵr daear: dip defaid.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru sgwrs ar y problemau'n ymwneud â diasinon a lansio'r cyfnod ymgynghori ar gyfer adnewyddu Cod dŵr daear: dip defaid. Canolbwyntiodd y drafodaeth ar bwysigrwydd parhaus dip defaid sy'n defnyddio diasinon ar gyfer rheoli'r clafr, o ystyried ymwrthedd cynyddol i driniaethau a dewisiadau amgen cyfyngedig, ochr yn ochr â'r angen i leihau risgiau i ddŵr daear a dyfroedd wyneb. Codwyd pryderon ynghylch llwybrau gwaredu ar gyfer gweddillion dip defaid a goblygiadau cost posibl. Anogwyd rhanddeiliaid i gymryd rhan yn y broses ymgynghori er mwyn sicrhau gweithredu ymarferol a chymesur.

- **Yr wybodaeth ddiweddaraf am brosiect Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA).** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru yr wybodaeth ddiweddaraf am brosiect maethynnau yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig afonol a morol, gan gynnwys datblygu cynllun adfer maethynnau dalgylch fel rhan o ddull integredig. Trafododd yr aelodau'r dull integredig sy'n cael ei ddatblygu i gynorthwyo adferiad amgylcheddol a datblygu cynaliadwy drwy nodi mesurau lleihau maethynnau, llwybrau adfer a chapasiti datblygu yn y dyfodol. Nod y gwaith yw rhoi mwy o sicrwydd i awdurdodau cynllunio a datblygwyr wrth sicrhau cynnydd tuag at dargedau lleihau maethynnau a chyflwr gwell safleoedd gwarchodedig. Nodwyd bod cydweithio ar draws Cyfoeth Naturiol Cymru, Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol a rhanddeiliaid yn hanfodol ar gyfer cyflawni.

- **Cyflwyno 30x30 gyda'n gilydd: dull Cyfoeth Naturiol Cymru o adfer natur yng Nghymru.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru gyflwyniad ar ddull Cyfoeth Naturiol Cymru o gyflawni 30x30 drwy rwydweithiau ecolegol gwydn. Tynnodd y cyflwyniad sylw at rôl safleoedd gwarchodedig, rhwydweithiau ecolegol cadarn a'r safleoedd Naturfa gwirfoddol, sy'n cydnabod ardaloedd sydd eisoes yn darparu buddion bioamrywiaeth hirdymor heb greu dynodiad na rheoleiddio ychwanegol. Pwysleisiodd y drafodaeth raddfa colli bioamrywiaeth yng Nghymru a'r angen i symud y tu hwnt i ddynodiadau safleoedd gwarchodedig tuag at rwydwaith ecolegol mwy cysylltiedig a gwydn.

2. Cymeradwywyd cofnodion cyfarfod mis Gorffennaf yng nghyfarfod 21 Medi ac maent ar gael ar gais.

Cyfarfod 21 Medi

3. Cynhaliwyd cyfarfod Fforwm Rheoli Tir Cymru ddydd Llun 21 Medi ac roedd yn gyfarfod â'r thema coetir. Gwahoddwyd aelodau o'r Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol ar goedwigaeth, is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru i'r cyfarfod hwn gan mai thema coetir oedd iddo, a chynhaliwyd cyfarfod byr ychwanegol o'r Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol. Roedd y cyfarfod yn cynnwys y trafodaethau a'r cyflwyniadau canlynol:

- **Coed ar gyfer ffermydd ar gyfer afonydd**. Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru yr wybodaeth ddiweddaraf drwy sgwrs am sut y gallwn ddefnyddio coed i wella gwydnwch ar ffermydd, gydag enghreifftiau o brosiect Adfer Dalgylch Gwy Uchaf.

- **Iechyd coed.** Darparwyd yr wybodaeth ddiweddaraf gan Cyfoeth Naturiol Cymru am y problemau iechyd coed mwyaf diweddar yng Nghymru, gan gynnwys yr wybodaeth ddiweddaraf am glefyd coed ynn, *Phytophthora ramorum* ac *Ips typographus*.

- **Astudiaeth achos Coedwig Genedlaethol Cymru.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru, mewn partneriaeth â pherchennog fferm yn Sir Gaerfyrddin, gyflwyniad am reoli bloc o goetir fel rhan o ymrwymiad ehangach i adfywio, arallgyfeirio a rheoli'r tir.

- **Cynllun Grantiau Bach Creu Coetir.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru yr wybodaeth ddiweddaraf am newid cadarnhaol i Gynllun Grantiau Bach Creu Coetir Llywodraeth Cymru, gyda chyfle i ofyn cwestiynau.

- **Diweddariad Llywodraeth Cymru.** Rhoddodd cydweithwyr y llywodraeth yr wybodaeth ddiweddaraf am Y Cynllun Rheoli Coetiroedd newydd ac elfennau coedwigaeth y Papur Gwyn ar brawfesur polisïau o safbwynt anghenion cefn gwlad a chynaliadwyedd amgylcheddol, gan annog aelodau i gyflwyno ymateb i'r ymgynghoriad.

- **Adolygiad Cyfoeth Naturiol Cymru o fforymau rhanddeiliaid.** Rhoddodd Cyfoeth Naturiol Cymru yr wybodaeth ddiweddaraf i aelodau am yr adolygiad o fforymau rhanddeiliaid a gynhelir gan Wavehill Consulting ar ran Cyfoeth Naturiol Cymru. Dywedwyd wrth yr aelodau y bydd holiadur byr yn cael ei anfon at bob un i'w gwblhau os hoffent i'w barn gael ei hystyried.

- **Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol ar goedwigaeth.** Cyfarfu aelodau'r Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol ar goedwigaeth yn fyr iawn a diolchwyd iddynt am gwblhau eu tymor cyntaf o dair blynedd. Esboniodd Cyfoeth Naturiol Cymru fod y Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol ar goedwigaeth yn cael ei gynnwys yn adolygiad y fforymau rhanddeiliaid i weld a oes opsiynau i wella'r ffordd y mae'n gweithredu.

4. Unwaith y bydd cofnodion 21 Medi wedi'u cymeradwyo, darperir rhagor o fanylion yn y diweddariad nesaf gan y Bwrdd, a bydd copi ar gael ar gais.

5. Bydd cyfarfod nesaf Fforwm Rheoli Tir Cymru yn gyfarfod ar thema llygredd ac mae wedi'i drefnu ar gyfer Ionawr 2027.

Papur Bwrdd CNC

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Dulliau o fynd i'r afael â gwastraff anghyfreithlon yng Nghymru
Cyfeirnod y papur:	26-11-B11
Noddwyd y papur gan:	Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth
Paratowyd y papur gan:	Michelle Griffiths, Rheolwr Gweithrediadau Canol De Cymru
Cyflwynwyd y papur gan:	Nadia De Longhi, Pennaeth Rheoleiddio
Diben y papur	Trafodaeth / gwybodaeth
Crynodeb	Gofynnir i'r bwrdd nodi'r sefyllfa bresennol ar droseddau gwastraff a'n rolau wrth ymdrin â throseddoldeb ac achosion o dorri amodau trwyddedau. Mae nifer o ymyriadau'n cael eu cynllunio i gryfhau ein dull o ganfod, amharu a gorfodi. Gofynnir i'r bwrdd arwain ar y camau arfaethedig neu ystyried dewisiadau eraill.

Cefndir

1. Mae troseddau gwastraff yn weithgarwch anghyfreithlon sy'n cynnwys trafod, cludo, trin, storio neu waredu gwastraff. Gall achosi difrod i'r amgylchedd, niwed i iechyd pobl, ac effaith economaidd ac ariannol sylweddol.

2. Mae Asesiad Troseddau Strategol 2025 CNC yn nodi troseddau gwastraff fel y brif broblem o ran troseddau amgylcheddol ar draws ei guddwybodaeth, gydag ad-droseddu, masnacheiddio ac, mewn rhai achosion, gweithgarwch cyfundrefnol. Mae model ariannol gwastraff yn creu cyfleoedd ar gyfer elw troseddol, a gall symudiadau a rheoliadau gwastraff sy'n gynyddol gymhleth ei gwneud hi'n anodd canfod troseddu.

3. Mae CNC yn rheoleiddio'r diwydiant gwastraff cyfreithlon wrth ymateb hefyd i weithgarwch anghyfreithlon. Mae galw cynyddol am orfodi yn creu pwysau ar adnoddau gweithredol a chyfreithiol a gall dynnu pobl oddi wrth waith rheoleiddiol ac ataliol arferol. Ni ellir dileu troseddau gwastraff yn llwyr. Mae angen i'n dull ni gyfuno

atal a rheoleiddio cadarn â gwaith canfod, tarfu, ymyrryd, gorfodi a phartneriaeth sy'n cael ei arwain gan guddwybodaeth.

4. Mae'r papur hwn yn rhoi trosolwg i'r bwrdd o'r sefyllfa bresennol, yr heriau i CNC, a'r gwaith sy'n mynd rhagddo i gryfhau ein hymateb.

Beth yw troseddau gwastraff?

5. Mae troseddau gwastraff yn cynnwys safleoedd gwastraff anghyfreithlon, gwaredu gwastraff yn anghyfreithlon ar raddfa fawr, llosgi, camddisgrifio gwastraff, allforion anghyfreithlon, a thwyll sy'n gysylltiedig â gwastraff. Mae'r diwydiant gwastraff wedi datblygu i fod yn system ailgylchu a rheoli adnoddau gymhleth sy'n cynnwys nifer o sefydliadau a symudiadau gwastraff, ochr yn ochr â fframwaith deddfwriaethol cynyddol gymhleth.

6. Mae'r diwydiant gwastraff wedi symud o fodel gweithredu syml cyn y 2000au yn seiliedig ar waredu gwastraff mewn safleoedd tirlenwi i system ailgylchu a rheoli adnoddau gymhleth sy'n cynnwys llawer o symudiadau a gweithrediadau. Mae'r trawsnewidiad hwn yn cefnogi uchelgais i symud i economi gylchol sy'n anelu at fwy nag ailgylchu ond sydd hefyd wedi creu cyfle ar gyfer gweithgareddau troseddol.

7. Mae gwastraff yn cael ei drin a'i brosesu gan lawer mwy o actorion wrth iddo symud drwy'r system. Mae rhai troseddwyr yn gweithredu'n gyfan gwbl y tu allan i'r system reoleiddio. Mae eraill yn sefydlu busnesau sy'n ymddangos yn gyfreithlon neu'n cael awdurdodiadau a all ddarparu cuddfan ar gyfer troseddu bwriadol.

8. Mae'r model economaidd wrth ddelio â gwastraff yn creu cyfleoedd penodol ar gyfer troseddoldeb. Mae gweithredwyr yn cael eu talu i dderbyn gwastraff, gyda chostau wedyn yn codi i'w drin a'i waredu'n gyfreithlon. Felly gallant elwa drwy osgoi costau, disgrifio gwastraff yn anghywir, neu weithredu y tu allan i reolaethau rheoleiddiol. Mae cymhelliad ariannol cyfyngedig ar gyfer rheolaeth briodol. Gall troseddwyr fanteisio ar hyn drwy gymryd gwastraff yn rhad a'i waredu'n anghyfreithlon, neu drwy ddisgrifio gwastraff yn anghywir i osgoi costau fel y dreth dirlenwi.

9. Mae troseddau gwastraff yn cael eu gyrru'n bennaf gan elw ariannol ynghyd â model gweithredu elw uchel, risg isel a chanfod isel.

Troseddoldeb yn y diwydiant gwastraff

10. Dros y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi gweld newid sylweddol yn soffistigedigrwydd ymddygiad troseddol yn y sector gwastraff. Mae trefniant, graddfa a chyflymder gweithgarwch troseddol wedi newid yn sylweddol ac mae'n cyflwyno bygythiad parhaus yng Nghymru.

11. Mae tystiolaeth gref bod grwpiau troseddau trefnedig bellach yn gweithredu o fewn y diwydiant. Mae troseddau gwastraff gan grwpiau troseddau trefnedig yn cynnwys rhwydweithiau troseddol strwythuredig ar raddfa fawr sydd yn aml yn amlochrog ac sy'n

cynnal gweithrediadau anghyfreithlon ar raddfa fasnachol, gan ymwneud yn aml â throseddau eraill, gan gynnwys gwyngalchu arian, caethwasiaeth fodern, cyffuriau ac efadu trethi. Dylem fod yn ofalus wrth gyfeirio at droseddau gwastraff fel 'trosedd drefnedig' gan fod graddfa o droseddu ac nid yw pob trosedd gwastraff yn dod o dan ddiffiniad grŵp troseddau trefnedig.

12. Yn gyffredinol, mae troseddau gwastraff yn gweithredu trwy ddau ddull eang. Mae rhai troseddwyr yn gweithio'n gyfan gwbl y tu allan i'r system reoleiddio, gan gymryd gwastraff am gost isel a'i ddympio'n anghyfreithlon. Mae eraill yn manteisio ar ymddangos yn gyfreithlon drwy sefydlu busnesau cofrestredig, cael awdurdodiadau, a defnyddio cydymffurfedd rheoliadol fel cuddfan ar gyfer gweithgarwch troseddol. Gall hyn ei gwneud hi'n anodd canfod troseddu, gan y gellir trin pryderon fel materion cydymffurfio i ddechrau yn hytrach nag ymddygiad troseddol bwriadol. Efallai na fydd y niwed amgylcheddol, ariannol a chymdeithasol yn amlwg ar adeg y rheoleiddio a gallant ddod i'r amlwg mewn mannau eraill yng Nghymru, ledled y DU neu'n rhyngwladol drwy symud, trin neu waredu gwastraff. Nid yw'r dulliau hyn yn eithrio ei gilydd; mae troseddwyr trefnedig yn aml yn symud rhyngddynt, a gall ymdrechion i gau bylchau mewn un ardal symud gweithgarwch i'r llall.

13. Mae risg iechyd a diogelwch gynhenid i staff wrth ddelio ag unrhyw fath o weithgarwch troseddol. Mae'r sgiliau, y profiad a'r farn sydd eu hangen yn yr amgylchiadau hyn yn wahanol iawn i'r rhai sydd eu hangen i reoleiddio ac ymgysylltu â gweithredwyr cydymffurfiol.

Ein rôl ni wrth ymateb i droseddau gwastraff

14. Mae lleihau niwed gan droseddau amgylcheddol difrifol yn cyfrannu at gynllun corfforaethol CNC ac Amcan Llesiant 3: Mynd i'r afael â llygredd. Mae CNC yn rheoleiddio'r diwydiant gwastraff a ganiateir ac yn ymateb i weithgarwch anghyfreithlon, gan fabwysiadu dull sy'n seiliedig ar risg i sicrhau rheolaeth gynaliadwy o'n hadnoddau naturiol er llesiant dynol ac amgylcheddol. Rydym yn ymgymryd â'n gweithgareddau gorfodi yn unol â'n polisi gorfodi a sancsiynau. Mae llawer o'n gwaith cydymffurfio â rheoliadau gwastraff o ddydd i ddydd yn cael ei ariannu drwy gyfundrefnau codi tâl, ac mae ymateb i ddigwyddiadau a gwaith gorfodi yn cael eu cyllido gan gymorth grant.

15. Mae ein timau **rheoleiddio gwastraff** a'n timau **unwaith dros Gymru** yn chwarae rhan ddeuol o ran rheoleiddio'r diwydiant ac ymateb i ddigwyddiadau a throseddu. Rydym yn rheoleiddio mwy na 600 o safleoedd gwastraff trwyddedig, ochr yn ochr ag esemptiadau gwastraff, cynhyrchwyr gwastraff peryglus a chludwyr gwastraff. Yn 2025, roedd 347 o adroddiadau cuddwybodaeth ym maes gweithgareddau gwastraff, ac roedd 129 ohonynt yn ymwneud â safleoedd gwastraff anghyfreithlon.

16. Mae'r **Tîm Cymorth Gorfodi Canolog** yn darparu swyddogaeth cymorth cuddwybodaeth a gorfodi arbenigol ar gyfer gallu rheoleiddio a gorfodi CNC. Mae'n darparu canllawiau ar brosesau gorfodi ac yn rheoli data a chuddwybodaeth sensitif.

17. Mae gan ein swyddogion **trechu troseddau gwastraff**, sy'n cael eu hariannu gan Lywodraeth Cymru ac yn gweithio mewn timau rheoleiddio gwastraff, rôl allweddol mewn gorfodi, gan gynnwys treialu ymyriadau arloesol a dulliau tarfu.

18. Darperir cymorth polisi a dulliau rheoleiddio gan **Dîm Rheoleiddio'r Dyfodol**.

19. Rydym yn gweithio gyda nifer o sefydliadau partner i fynd i'r afael â'r broblem hon, gan gynnwys yr heddlu, yr Asiantaeth Safonau Gyrwyr a Cherbydau (DVSA), ac awdurdodau lleol. Mae gennym ni rai swyddogion heddlu ar secondiad, sy'n cynorthwyo ein gweithredoedd i fynd i'r afael â throseddau gwastraff, ond eu prif bwrpas yw mynd i'r afael â throseddau bywyd gwyllt.

20. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth ag Awdurdod Cyllid Cymru (ACC), sy'n gyfrifol am gasglu a rheoli'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yng Nghymru.

21. Rydym hefyd yn bartner gweithredol ac yn eistedd ar yr Uned ar y Cyd ar gyfer Troseddau Gwastraff (JUWC) – GOV.UK. Rhwydwaith cydweithredol o asiantaethau gorfodi cyfraith amgylcheddol yw hwn sy'n gweithio i dargedu troseddwyr sy'n ymwneud â throseddau gwastraff difrifol a threfnedig.

22. Mae'r gwaith hwn yn gofyn am lawer o adnoddau gan y gall ymchwiliadau fod yn gymhleth ac yn hirfaith, gyda gweithgarwch gorfodi yn tynnu sylw staff oddi wrth reoleiddio arferol. Mae'r diwydiant gwastraff yn aml yn mabwysiadu dull hynod wrthwynebol a chyfreithgar i ymchwilio a chamau gorfodi. Gall hyn ymestyn yr amser y gall ymchwiliadau ei gymryd a gall sicrhau canlyniadau cadarnhaol i'r cymunedau yr effeithir arnynt fod yn araf.

23. Mae gan CNC ac awdurdodau lleol gyfrifoldebau gwahanol mewn perthynas â gwaredu gwastraff yn anghyfreithlon. Defnyddir y term "tipio anghyfreithlon" yn aml i ddisgrifio unrhyw ddyddodion gwastraff anghyfreithlon, ond gall hyn fod yn gamarweiniol. Fel arfer, mae awdurdodau lleol yn delio ag achosion llai o dipio anghyfreithlon ar dir cyhoeddus, ac mae CNC yn rheoleiddio troseddau gwastraff mwy difrifol ac yn darparu cymorth arbenigol drwy Taclo Tipio Cymru. Er mwyn osgoi dryswch, dylid defnyddio'r term "troseddau gwastraff" wrth gyfeirio at droseddau sy'n dod o fewn cylch gwaith rheoleiddio CNC.

Asesiad cyfredol o droseddau gwastraff yng Nghymru

24. Rydym wedi nodi **mynd i'r afael â throseddau gwastraff fel blaenoriaeth allweddol yn ein cynllun corfforaethol newydd.** Un o'r targedau allweddol yn y cynllun newydd yw lleihau'r niwed a berir gan droseddau gwastraff, wedi'i fynegi fel a ganlyn: Erbyn 2030, bydd CNC yn lleihau'r niwed amgylcheddol ac economaidd a achosir gan droseddau gwastraff trefnedig drwy darfu ar weithgareddau gwastraff anawdurdodedig mewn o leiaf deg cyfleuster risg uchel bob blwyddyn.

25. Mae **Asesiad Troseddau Strategol 2025** CNC yn dod i'r casgliad bod gostyngiad ystyrlon mewn troseddau amgylcheddol yn gofyn am symud o reoli digwyddiadau unigol tuag at darfu ar y systemau sy'n galluogi troseddu parhaus.

26. **Effeithiau ar gweithrediadau lle:** Mae gweithrediadau lle a gwasanaethau cyfreithiol yn gweld cynnydd mewn gweithgarwch anghyfreithlon, sy'n creu pwysau ymhell y tu hwnt i reoleiddio amgylcheddol ac yn gosod gofynion cynyddol nid yn unig ar CNC ond ar awdurdodau lleol, cymunedau, gwasanaethau cyhoeddus a sefydliadau partner. Nid yw'r achosion sy'n peri hyn wedi'u deall yn llawn ond gallai fod o ganlyniad i ddadleoli o Loegr, lle mae mwy o gamau gweithredu yn cael eu cymryd, gyda chymorth buddsoddiad sylweddol gan Defra.

27. Mae'n bwysig cydnabod nad yw gwastraff yn parchu'r ffiniau lle a ddiffinnir gan CNC. Gall gwastraff a gynhyrchir mewn un ardal gael ei gludo, ei brosesu, ei drin neu ei waredu mewn man arall. Felly mae gweithredu effeithiol yn gofyn am rannu gwybodaeth ac ymyriadau cydlynol ar draws pob rhan o CNC a chyda asiantaethau partner.

28. Mae'r asesiad cyfredol o droseddau gwastraff yn nodi pum prif her a sut rydym yn ymateb iddynt:

- **Cyllid a chapasiti**: Ar hyn o bryd, nid oes gan Gymru'r un lefel o ffocws, cyllid, adnoddau a sgiliau arbenigol sydd ar gael mewn mannau eraill yn y DU. Mae risg y bydd gweithgarwch troseddol yn cael ei ddadleoli i Gymru. I fynd i'r afael â hyn, rydym yn cyflwyno cais i Lywodraeth Cymru am fwy o adnoddau ac yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr ar draws y ffin drwy'r Uned ar y Cyd ar gyfer Troseddau Gwastraff (JUWC) i weld ble gallwn gynorthwyo ein gilydd yn ôl yr angen.
- **Technoleg:** Nid yw dronau, camerâu a wisgir ar y corff, offer geo-ofodol a thechnegau gwyliadwriaeth sy'n seiliedig ar guddwybodaeth wedi'u sefydlu'n llawn fel offer gorfodi o fewn CNC eto. Rydym yn cael sgyrsiau gyda chydweithwyr o bob cwr o CNC i ddeall sut y gallwn gryfhau a datblygu hyn wrth i ni symud ymlaen.
- **Cuddwybodaeth a neilltuo tasgau:** Mae Adolygiad Neilltuo Tasgau Gorfodi 2023 ac Asesiad Troseddau Strategol 2025 yn nodi'r angen am broses ffurfiol ar gyfer neilltuo tasgau fel y gellir cyfeirio adnoddau tuag at y bygythiadau a risgiau mwyaf. Rydym yn cytuno â'r dull hwn a byddwn yn ystyried hyn ymhellach drwy ein grŵp llywio mewnol ar gyfer troseddau gwastraff.
- **Strwythur a gallu:** Mae'r galluoedd i ymgymryd â gwaith gorfodi yn amrywio ar draws y chwe lle gan fod adnoddau arbenigol wedi'u gwasgaru a bod gan swyddogion rheoleiddio rolau deuol o ran rheoleiddio a gorfodi. Felly rydym yn gweithio gyda'n gilydd i ddeall sut rydym yn goresgyn hyn, rhannu adnoddau yn briodol, ac uwchsgilio a dod ag adnoddau newydd i mewn lle bo'n briodol.
- **Gwahaniaeth rheoliadol:** Gallai diwygiadau rheoliadol greu pwysau dadleoli troseddau a gwahaniaethau mewn galluoedd gorfodi, a byddwn yn sicrhau ein bod yn parhau i ddylanwadu ar Lywodraeth Cymru a Defra a'u cynghori ar hyn.

29. Nid oes un ymyriad yn unig a fydd yn mynd i'r afael â throseddau gwastraff. Mae troseddau gwastraff yn fygythiad parhaus ac addasol a chyhyd â bod cyfleoedd i ennill arian, bydd unigolion a grwpiau trefnedig yn ceisio manteisio ar wendidau yn y system.

30. Er efallai na fydd troseddau gwastraff byth yn cael eu dileu'n llwyr, ein nod ddylai fod cynnal fframwaith rheoleiddio cadarn ar gyfer gweithredwyr trwyddedig ac ymateb cryf sy'n seiliedig ar guddwybodaeth sy'n tarfu'n barhaus ar weithgarwch troseddol, gan ei gwneud hi'n anoddach, yn llai proffidiol ac yn fwy peryglus i droseddwyr weithredu. Drwy gymryd camau gweithredu cynaliadwy ar y cyd, rhaid rheoli, lleihau a tharfu ar troseddau gwastraff yn barhaus.

Risgiau, y parodrwydd i dderbyn risg a chyfleoedd

SR07 – Methiant rheoliadol: Gallai methu â chynnal system reoliadol effeithiol leihau ein gallu i sicrhau cydymffurfedd, ymgymryd â gorfodi cymesur, a chyflawni'r canlyniadau rheoliadol a llesiant a fwriadwyd.

RBG25 – Methu â rheoli llifoedd gwastraff: Gallai gwendidau yn y sector gyfrannu at drin neu waredu anghyfreithlon, camddosbarthu, tanau gwastraff, cludo nwyddau anghyfreithlon a gadael safleoedd yn segur.

RBG44 – Cynnydd mewn gweithgarwch troseddau gwastraff trefnedig difrifol: Gallai cynnydd mewn gweithgarwch troseddau trefnedig difrifol arwain at droseddu mwy sylweddol a mwy o niwed i'r amgylchedd.

RBG48 – Gallu gorfodi: Gallai diffyg hyfforddiant arbenigol a gwydnwch effeithio ar ymchwiliadau, y gwaith o baratoi achosion, a'r defnydd o dechnegau gorfodi arbenigol.

Goblygiadau ehangach

(a) Amcanion llesiant: Mae mynd i'r afael â throseddau gwastraff yn cyfrannu at Gymru iachach, fwy gwydn a mwy cyfartal drwy leihau llygredd, amddiffyn cymunedau rhag niwed amgylcheddol, a sicrhau nad yw'r rhai sy'n cydymffurfio â rheoliadau amgylcheddol dan anfantais oherwydd gweithgarwch troseddol. Mae'r dull a amlinellir yn y papur hwn yn cefnogi rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy ac uchelgais ehangach Cymru lewyrchus drwy hyrwyddo economi gylchol gyfreithlon a chynaliadwy.

(b) **Cyllid:** Nid yw'r papur hwn yn ceisio cymeradwyaeth ar gyfer gwariant ychwanegol. Mae gweithgareddau sy'n bodoli eisoes yn cael eu hariannu drwy'r trefniadau presennol, er y gallai cynigion yn y dyfodol i gryfhau ymateb CNC i droseddau gwastraff olygu bod angen buddsoddiad ychwanegol a byddant yn destun prosesau cymeradwyo ariannol arferol. Rydym hefyd yn gweithio ar adolygiadau o'r cyllid a geir gan daliadau, gan gynnwys ystyried codi tâl am rai o'n gweithgareddau gorfodi.

(c) Goblygiadau o ran adnoddau: Mae ymchwiliadau i droseddau gwastraff yn defnyddio llawer o adnoddau ac yn rhoi galwadau cynyddol ar swyddogaethau rheoleiddio, cuddwybodaeth a

gorfodi. Bydd y camau gweithredu a amlinellir yn y papur hwn yn ceisio gwella cydlynu, blaenoriaethu ac effeithiolrwydd, gydag unrhyw newidiadau sylweddol i adnoddau neu strwythurau yn cael eu datblygu drwy brosesau llywodraethiant sefydledig**.**

(d) **Cydraddoldeb:** Nid yw'r papur hwn yn cynnig unrhyw newidiadau i bolisi na darpariaeth gwasanaethau ac felly nid oes asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb wedi'i gynnal. Bydd ystyriaethau cydraddoldeb yn cael eu hasesu wrth ddatblygu unrhyw gynigion yn y dyfodol sy'n deillio o'r gwaith hwn.

(e) Diogelu data: Nid yw'r papur hwn yn cyflwyno unrhyw brosesu newydd o ddata personol, ac nid oes angen asesiad o'r effaith ar ddiogelu data. Bydd gweithgareddau cuddwybodaeth a gorfodi presennol yn parhau i weithredu o fewn fframweithiau cyfreithiol a diogelu data sefydledig.

Y camau nesaf

- **Sefydlu grŵp llywio mewnol ar gyfer troseddau gwastraff** i gryfhau cydlynu, rhannu gwybodaeth a chysondeb ar draws CNC.
- **Cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer troseddau gwastraff:** Cyflwyno cais i Lywodraeth Cymru i gynyddu adnoddau ar gyfer mynd i'r afael â throseddau gwastraff yn CNC, fel rhan o'r broses flynyddol gyda'r gangen polisi gwastraff.
- **Adolygu adnewyddu ac ailraddnodi** dulliau, strwythurau, prosesau ac offer gweithredol ym maes gorfodi.
- **Ymgyrch i recriwtio staff arbenigol:** I'w lansio ym mis Tachwedd 2026, gan alluogi CNC i ddenu a recriwtio arbenigwyr sydd â'r wybodaeth, y sgiliau a'r profiad angenrheidiol i ymgymryd â rolau ymchwiliol a chuddwybodaeth.
- **Tystiolaeth a monitro troseddau gwastraff**: Cyflwyno a chynnal 'cofrestr safleoedd gwastraff anghyfreithlon' i ddarparu tystiolaeth, monitro tueddiadau, targedu adnoddau a mesur ymyriadau.
- **Diwygio rheoliadol:** Cynnal ein rôl gynghori a dylanwadu gyda Llywodraeth Cymru a Defra i helpu i lunio a gweithredu diwygiadau rheoleiddio.

Argymhelliad

Darperir y papur hwn at ddibenion gwybodaeth a thrafodaeth. Yr argymhelliad yw cymeradwyo'r camau nesaf a gynigir a darparu unrhyw cyfarwyddyd ychwanegol.

Y broses gymeradwyo / ymgynghori

Y broses gymeradwyo / ymgynghori **Cyfrifoldeb: Pwy sydd wedi datblygu'r papur / proses, a**	Pennaeth Busnes dros Reoleiddio – Nadia De Longhi Pennaeth Gwasanaeth dros Reoleiddio – Martin Cox

phwy sydd wedi rhoi mewnbwn?	
Yn atebol: Pwy sy'n atebol am y gymeradwyaeth derfynol? Pwy fydd yn cymeradwyo, neu pwy y gofynnir iddo gymeradwyo?	Pennaeth Busnes dros Reoleiddio – Nadia De Longhi
Ymgynghori: Â phwy yr ymgynghorwyd hyd yma? Pan fydd angen cymeradwyaeth, a ydyw hon ar waith? A fydd angen ymgynghori pellach?	Rheolwr Dulliau Rheoleiddio a Pholisi – Helen Jenkins Ymgynghorydd Arbenigol Trechu Troseddau Gwastraff – Karl Wright Wrth i ddulliau manwl ddatblygu, byddant yn defnyddio trefniadau llywodraethiant presennol gyda'r Is-grŵp Gorfodi a'r Is-grŵp Gwastraff
Hysbysu: Pwy sydd wedi cael gwybod, neu pwy sydd angen gwybodaeth bellach am y gwaith?	Aelodau'r Is-grŵp Gwastraff a Gorfodi

Papur Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Dyddiad y cyfarfod:	18 Tachwedd 2026
Teitl y papur:	Adroddiad Perfformiad Cyllid
Cyfeirnod y papur:	26-11-B12
Noddwyd y papur gan:	Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol
Paratowyd y papur gan:	Catherine Allan, Pennaeth Cyllid; Mark Collins, Rheolwr Cyllid Busnes
Cyflwynwyd y papur gan:	Catherine Allan, Pennaeth Cyllid
Diben y papur:	Cymeradwyaeth (newid yn y rhagolygon ariannol) / trafodaeth (perfformiad ariannol)
Crynodeb	Cymeradwyo: Newid yn y rhagolwg diweddaraf o £322.6 miliwn i £323.1 miliwn. Craffu ar y canlynol: Perfformiad ariannol hyd at ddiwedd mis Medi 2026.

Cefndir

1. Mae Atodiad 1 yn crynhoi perfformiad ariannol hyd at ddiwedd mis Medi 2026 a'r rhagolwg diwedd blwyddyn diweddaraf.

2. Mae perfformiad incwm wedi dirywio ers mis Gorffennaf, ac mae £4.8 miliwn yn is na'r cynllun blwyddyn hyd yma. Mae hyn yn bennaf oherwydd incwm is na'r disgwyl o ran pren. Mae'r rhagolwg diweddaraf yn rhagdybio incwm o £30.0 miliwn, £5.6 miliwn yn is na'r gyllideb, o ran pren. Mae camau rheoli i leihau'r effaith wedi eu nodi yn yr adroddiad.

3. Mae gwariant yn parhau i fod dan reolaeth dda. Roedd y gwariant hyd at fis Medi yn £120.7 miliwn, £3.1 miliwn (2%) islaw'r gyllideb, gydag arbedion yn cael eu cyflawni ar draws pob prif faes gwariant.

4. Mae darpariaeth ganolog o £7.5 miliwn yn parhau i fod ar gael i reoli costau dyfarniadau cyflog a phwysau eraill sy'n datblygu. Cedwir £3.6 miliwn pellach i reoli gor-ymrwymiadau rhaglenni.

5. Mae gor-ymrwymiadau'r rhaglen gyfredol yn gyfanswm o £3.1 miliwn ar draws Argyfyngau Natur a Hinsawdd (NaCE) (£2.1 miliwn) a Llifogydd (£1.0 miliwn). Bydd y rhain yn cael eu rheoli'n weithredol i aros o fewn terfynau ariannu cymeradwy. Mae £4.2 miliwn pellach i'w ddyrannu eto i brosiectau penodol ar draws NaCE, Digidol, Data a Thechnoleg (DDaT), Fflyd a Chyfleusterau.

6. Er bod gwariant yn parhau i fod yn is na'r gyllideb, a bod darpariaethau wrth gefn ar gael, bydd angen rheolaeth weithredol i gynnal sefyllfa gytbwys ar ddiwedd y flwyddyn.

Risgiau a chyfleoedd

7. Caiff perfformiad ariannol ei fonitro drwy gofrestr risg Gwasanaethau Cyllid a Chorfforaethol, ac mae'n cyfrannu at y risg strategol o gyflawni sefydlogrwydd ariannol dros yr hirdymor.

   Cyfleoedd

   - Mae gwariant yn parhau i fod islaw'r gyllideb, gan wrthbwyso rhywfaint ar incwm is.
   - Mae darpariaethau wrth gefn canolog yn parhau i fod ar gael i reoli pwysau sy'n datblygu.
   - Gellir parhau i flaenoriaethu gwariant y rhaglen, a'i ailgyflenwi pan fo angen.

   Risgiau

   - Gall incwm o bren leihau ymhellach os bydd amodau'r farchnad yn dirywio.
   - Gall oedi wrth gyflwyno rhaglenni effeithio ar gyflawniad y canlyniadau a gynlluniwyd.
   - Gallai pwysau chwyddiant a phwysau cost eraill leihau'r hyblygrwydd sydd ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Mae'r goblygiadau ehangach fel a ganlyn:

(a) **Cyllid:** Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â pherfformiad ariannol CNC. Mae gennym risg wedi ei rhestru yng nghofrestr risg y Gyfarwyddiaeth Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol.

(b) **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:** Mae pob elfen o'r gyllideb yn cyfrannu at un neu lawer o'n hamcanion llesiant.

Y camau nesaf

8. Bydd y Tîm Gweithredol yn parhau i fonitro incwm, gwariant, a chyflawniad rhaglenni, gyda ffocws penodol ar incwm pren a pherfformiad rhaglenni cyfalaf.

Bydd rhagolygon wedi eu diweddaru yn parhau i gael eu hadrodd i'r Bwrdd drwy gydol y flwyddyn.

Argymhelliad

9. Gofynnir i'r Bwrdd wneud y canlynol:

- Cymeradwyo'r gwariant rhagolwg diwygiedig o **£323.1 miliwn** (rhagolwg blaenorol: **£322.6 miliwn**).
- Nodi perfformiad ariannol hyd at ddiwedd mis Medi 2026 a chraffu arno.

Rhestr o atodiadau

Atodiad 1 – Adroddiad Perfformiad Ariannol

Paper ref: Annex 1 – 26-11-B12-A1

Cyfoeth Naturiol Cymru
Natural Resources Wales

NRW Board, November 2026

Financial Performance Report to September 26

Content and Key Messages

Update will cover:	Messages:
Update on the latest forecast changes as at September 2026 compared to the previous reporting period, an increase from £322.6m to £323.1m.	Overall, the full-year budget has increased by £0.5m, largely reflecting £0.6m of additional commercial surrenderable wind energy income and the associated increase in payments to the Welsh Government.
Financial performance as at September 2026.	Income performance has weakened since July, with a year-to-date shortfall of £4.8m against plan. This is largely attributable to timber income, where the latest forecast suggests an outturn of £30.0m, £5.6m below the opening position. Potential mitigating measures are set out on the next slide. Expenditure remains below budget, with spend of £120.7m to September, £3.1m (2%) lower than planned. Savings are being realised across all major expenditure categories, providing some offset to the income shortfall.
Update on contingencies and under/over programming.	Central contingencies of £7.5m are available to manage staff-related costs and other emerging financial pressures. In addition, a central over-programming provision of £3.6m is held. Programme over-programming currently totals £3.1m across NaCE (£2.1m) and Flood (£1.0m) and will be actively managed through the year to remain within approved funding limits. A further £4.2m within the NaCE, DDaT, Fleet and Facilities programmes is yet to be allocated to specific projects and profiled into delivery plans.
The main risks and opportunities to our budget this year	The principal risk to the 2026/27 financial position is the forecast shortfall in commercial timber income and the capital programme delivery. While expenditure remains below budget and central contingencies are available, active management of programme spend, over-programming and other mitigating measures will be required to offset the potential reduction in income and maintain a balanced year-end position.
	The individual pages within the report provide further detail on the points raised above.

Financial Pressures & Mitigating Measures

Revenue pressures	£m	Details
Central over-programming	-3.6	Current over-programming position.
Timber income shortfall	-5.6	Land Stewardship & Commercial Business Group approved a revised forecast of £30m against an opening budget of £35.6m.
Total pressure	**-9.2**	
Mitigating measures		
North accommodation delay	3.8	Delayed until 2027-28.
Known underspend	1.5	Mid-year forecast (non-staff).
Central contingency (£0.75m September)	0.4	Estimate surplus.
Land Stewardship forecast reduction	1.0	Exploring up to £1m with business leads; aim, minimise impact.
Salary forecast	TBC	Recruiting to 93% of the structure, with the timing of recruitment creating a forecast surplus of up to £1.4m. While recruitment controls have helped manage the impact of funding reductions, work is underway to identify sustainable longer-term workforce solutions.
Additional WG funding	TBC	Seek additional Welsh Government funding linked to the timber income guarantee - suggest triggering this if timber income drops below £30m.
TOTAL	**-2.55**	**Remaining central over-programming**

Timber Income Position

Current Position

- Year-end timber income is now forecast at **around £30m**, with a likely range of **£29m-£32m**.
- This is approximately **£5.6m below the original budget of £35.6m** (around **14% lower**).
- Performance to date is being driven by **lower demand from timber processors**, reduced production across most sectors, and slower than expected timber dispatches.

Key Risks

🔴 **Income target will not be achieved this year** - dispatches are currently around **19% below budget**, making recovery to the original target highly unlikely.

🔴 **Weak market conditions** - construction activity remains subdued; processors are operating at minimum production levels and timber prices have weakened.

🔴 **Customer and operational pressures** - a customer insolvency has reduced expected income, while haulage and contractor constraints limit how quickly timber can be brought to market.

🔴 **Income timing risk -** income is expected to be delayed into **2027/28** rather than lost altogether.

Opportunities

🟢 **Income recovery through additional sales** - extra timber sales have been undertaken to recover part of the income lost through customer insolvency.

🟢 **Strong future sales pipeline** - most of this year's timber volume has already been sold and remains contracted, providing confidence that deferred income should be realised in future periods.

🟢 **Potential market improvement** - reduced imports and lower timber stocks in Europe could create greater demand for domestic timber when market conditions strengthen.

Overall Message

The issue is primarily one of timing rather than loss of timber sales. While the 2026/27 income target will not be achieved, most of the shortfall is expected to be deferred into 2027/28. The focus remains on maintaining market share, supporting customers and maximising income recovery as conditions improve.

Annex

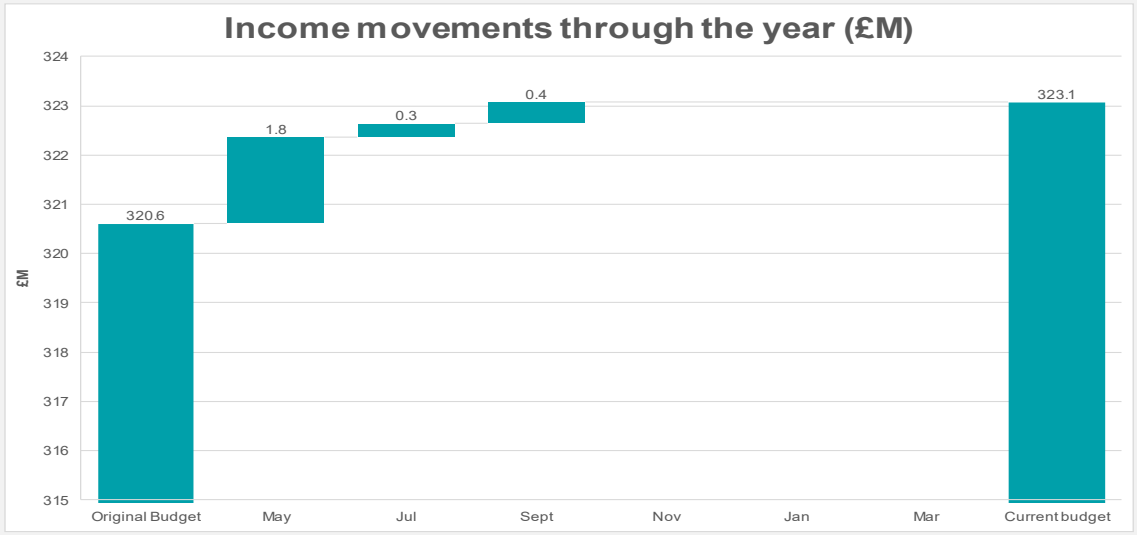

Financial Performance – Income Forecast

Income movements

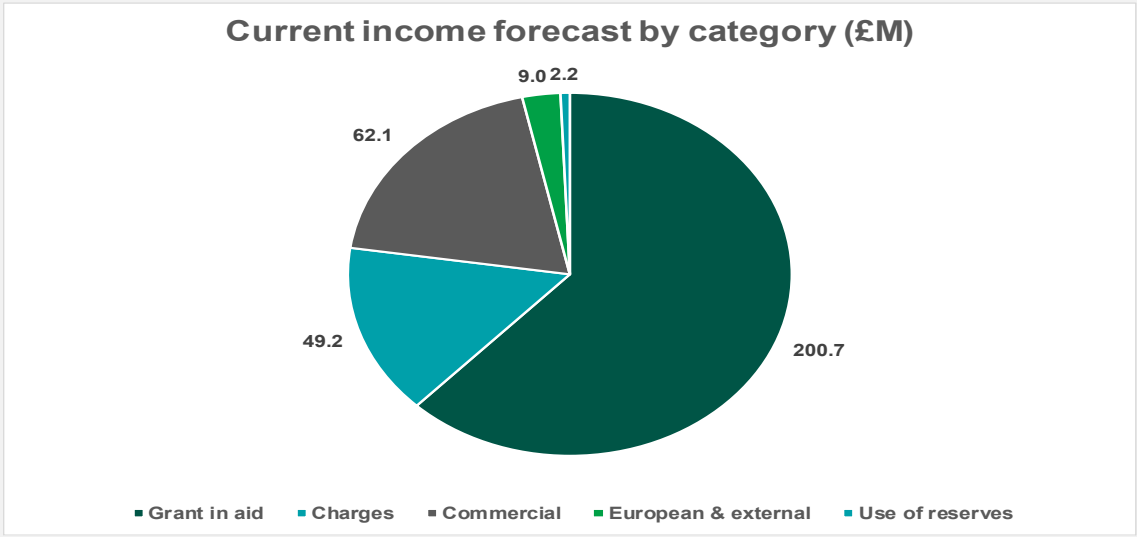
Charges: £0.4m increase driven by higher regulatory income, reducing the draw on charge balances.

Commercial: £0.6m increase from additional surrenderable wind energy income, offset by a corresponding increase in the payment to Welsh Government.

European & Other External: £0.4m reduction due to revised LIFE programme profiling.

Welsh Government Grants: £0.1m increase following the award of Beaver Management Strategy funding.

Use of Balances: £0.3m reduction reflecting higher regulatory income.

Risk and opportunities

1. Timber (Commercial) Income
Current forecast of £29m-£32m compared with a budget of £35.6m. This remains the most significant financial risk and the mitigation plan assumes an outturn of £30m.

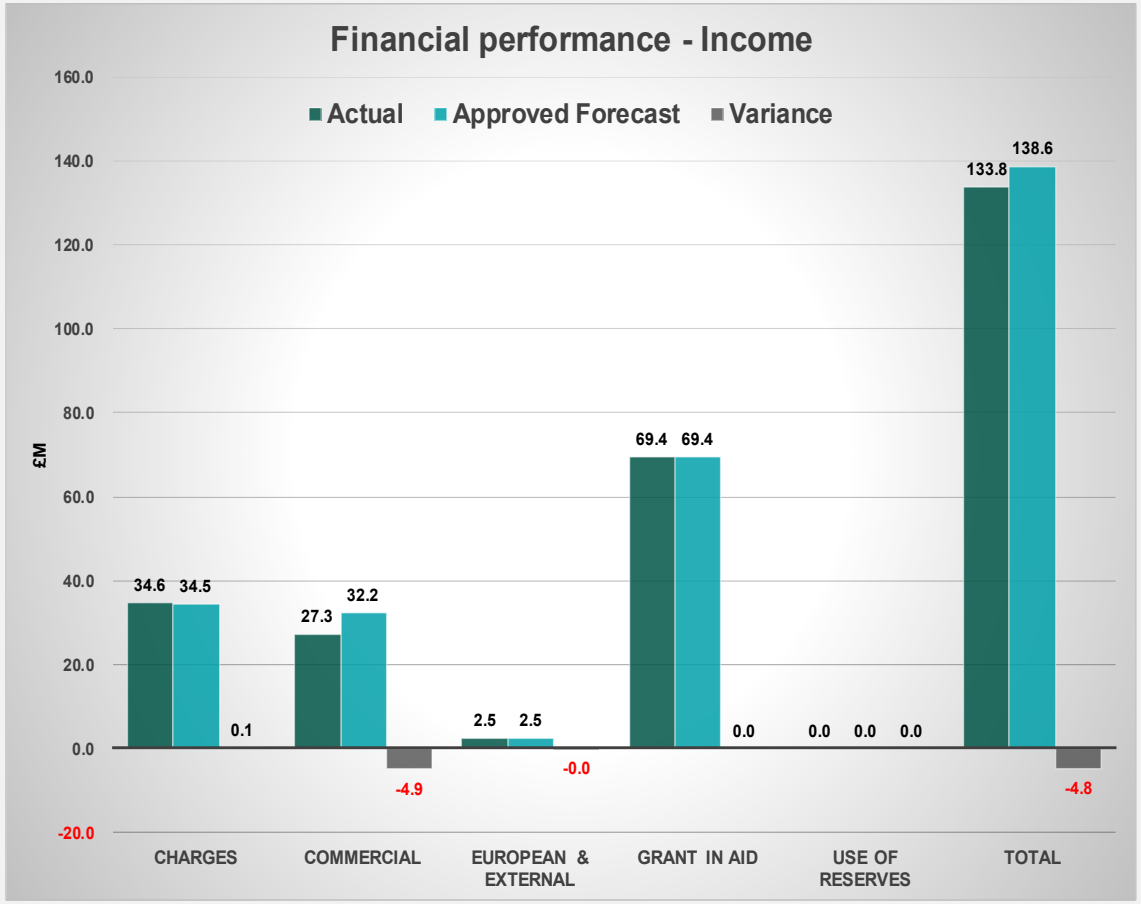
2. Wind Energy
Higher income and lower land acquisition costs are expected to increase repayments to Welsh Government by £1.4m.

3. WG Funding (GiA & grants)
Risk of under-utilisation of the Waste grant allocation. Alternative spending options are being explored, but some funding may need to be returned to Welsh Government. Early notification has been provided.

A forecast capital underspend of £0.6m has recently been flagged for the Coal Tip Safety grant due to a planning issue on Pen yr Englyn. Welsh Government have been informed. This has not yet been reflected in the ledger.

Finally, a forecast underspend of £0.4m-£1m has recently been flagged for the National Forest element of NaCE. The range reflects known efficiencies in delivering one piece of work and the unknown outcome of a planning issue. This has been flagged with Welsh Government and not yet reflected in the ledger.

Financial Performance - Income

Charges

Approved Forecast (£M) 49.2 **Original Budget (£M) 49.1**

The September review has resulted in a net improvement of £0.6m to the income forecast. Growth in Water Resources/Abstraction, Advisory Services, EPR Waste and Water Quality is more than offsetting minor reductions in UK ETS and Fish Other income. The overall position remains positive, with no significant risks identified ahead of the November review.

Commercial

Approved Forecast (£M) 62.1 **Original Budget (£M) 60.8**

Car Parking - £0.4m ahead of profile, driven mainly by Newborough. Forecast update due in October.

Energy Delivery - Overall, surrenderable energy income has increased by £0.6m, with current income received in line to profile. The quarterly forecast review is underway; any changes will also be reflected in October.

Timber - Income is £5.2m below profile, with the latest forecast indicating an outturn of approximately £30.0m, compared with a budget of £35.6m. The shortfall reflects a combination of weaker market conditions, reduced demand and prices, customer-specific issues, and increased operating costs. This remains the most significant risk to the financial position.

European & Other External

Approved Forecast (£M) 9.0 **Original Budget (£M) 8.6**

In line with profile.

Grant in Aid

Approved Forecast (£M) 200.7 **Original Budget (£M) 200.0**

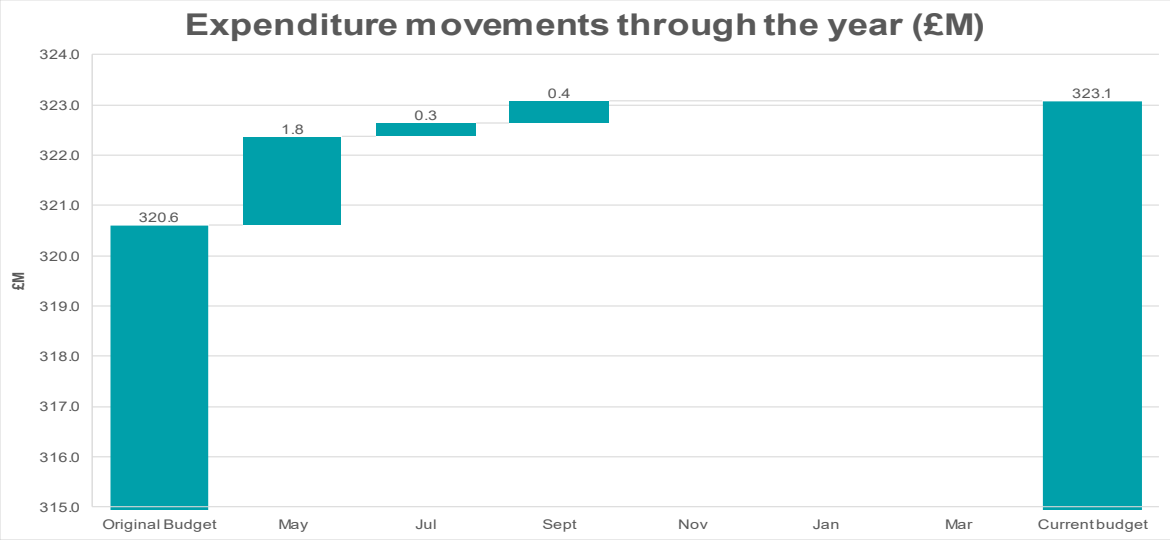
In line with profile.

Use of Balances

Approved Forecast (£M) 2.2 **Original Budget (£M) 2.1**

In line with profile.

Financial Performance – Expenditure Forecast

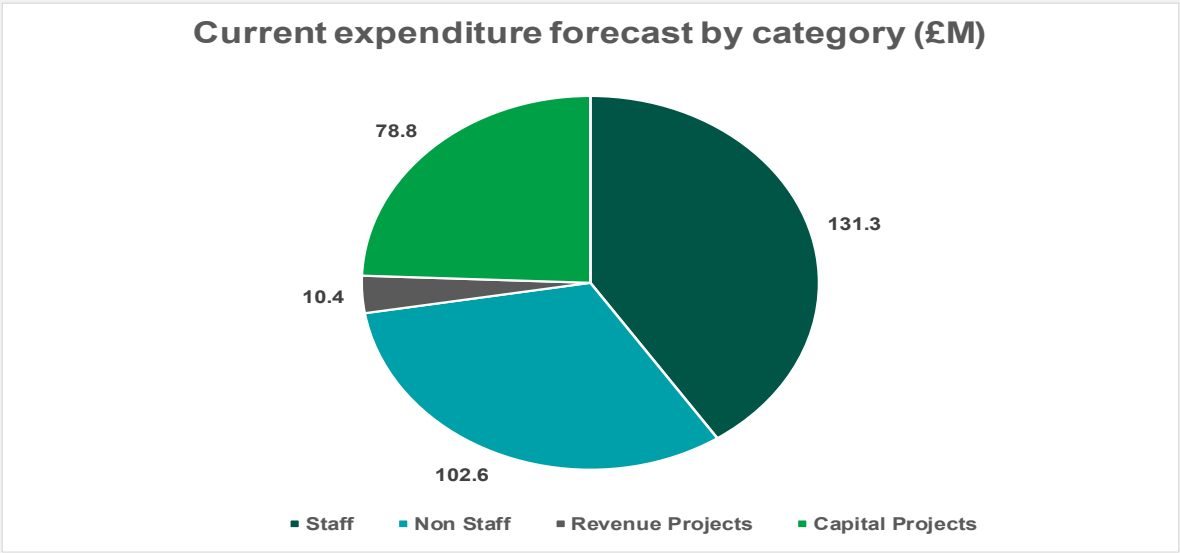
Expenditure movements

Staff
Budget increased by £0.8m, reflecting the People Restructure and additional Water Quality funding.

Non staff
Net increase of £0.7m, driven by a £1.4m increase in payments to Welsh Government from higher wind energy income and lower land acquisition costs, partly offset by transfers to staff budgets.

Revenue Projects
Revenue Projects have reduced by £0.2m, linked to the Life project programme.

Capital Projects
Capital projects have reduced by £0.8m linked to the reduction of the wind energy funded land acquisition.

Risk and opportunities

1. Capital programmes
The capital programme is expected to reduce by at least £5m, primarily due to the deferral of the North Accommodation move and a slower pace of investment in technology and systems pending prioritisation of the Multi-Year Plan. A full reforecast of the capital programme will be completed later this month.

The funding released from the reduced programme could be used to partially offset the forecast shortfall in timber income and support the delivery of central over-programming targets.

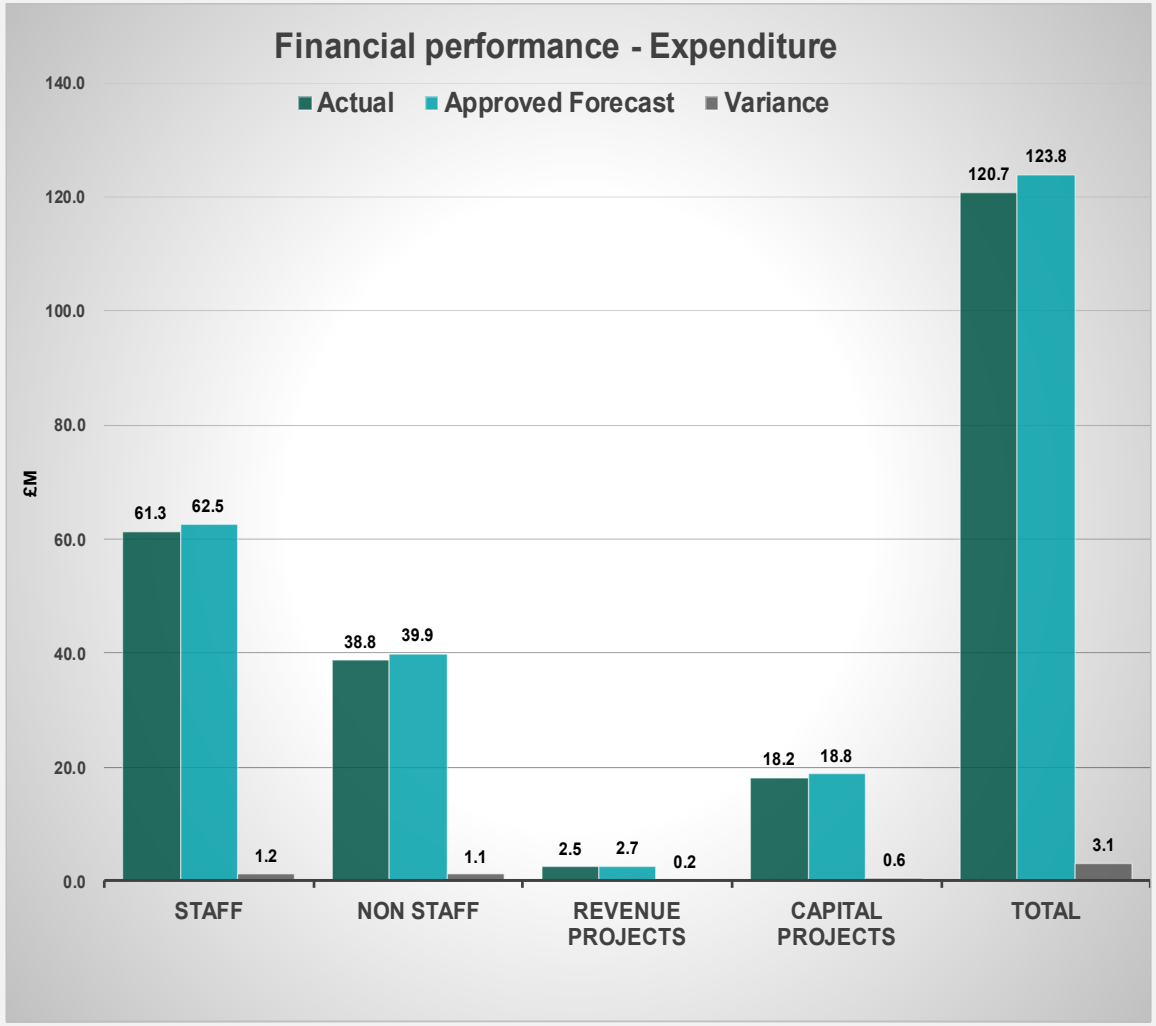
2. Land purchase opportunity
Two land acquisition opportunities, Newborough and Cefn Ddu, are currently progressing. Both have received Ministerial approval and funding confirmation from Welsh Government and will be included within the third supplementary funding letter.

4. Staff budgets
Although vacancy levels continue to reduce, a year-end underspend of approximately £1.2m is still forecast.

At this stage, Directorates should continue to prioritise the reinvestment of available budgets where appropriate. However, any known underspends should be returned at the earliest opportunity to support wider organisational budget management. Budgets should not be retained solely as a contingency against unidentified future pressures.

5. New investment areas
Work continues distributing the £3m budget into water quality, biodiversity and other. £0.35m of the water quality allocation has been returned.

Financial Performance - Expenditure

Staff

Approved Forecast (£M) 131.3 **Original Budget (£M) 127.9**

Staff costs are £1.2m below budget at the end of September, £0.6m higher than reported in July. Vacancy savings account for £0.4m of the increase, although staffing levels continue to improve and are forecast to reach 99% by year end. The remaining £0.2m reflects the re-profiling of non-pay staff costs. While recruitment activity remains strong, a year-end underspend on staff budgets is still anticipated.

Non Staff

Approved Forecast (£M) 108.6 **Original Budget (£M) 113.2**

Non-staff expenditure is £1.1m below plan at the end of September, with variances spread across several Directorates, including CCC (£0.2m), National Operations (£0.4m), Operations (£0.4m) and SPE (£0.2m). The underspend is broadly distributed across teams, with no significant areas of concern other than the Welsh Government-funded Waste Grant, which is currently £0.3m behind profile. Discussions are ongoing with Welsh Government regarding the use of the forecast underspend.

Land stewardship expenditure remains broadly on track, with 62% of the annual budget still to be spent. Delivery is progressing ahead of the position seen at the same point in each of the previous two years, when 66% and 70% of annual budgets respectively remained unspent.

Central over-programming remains at £3.6m.

Revenue Projects

Approved Forecast (£M) 9.7 **Original Budget (£M) 10.5**

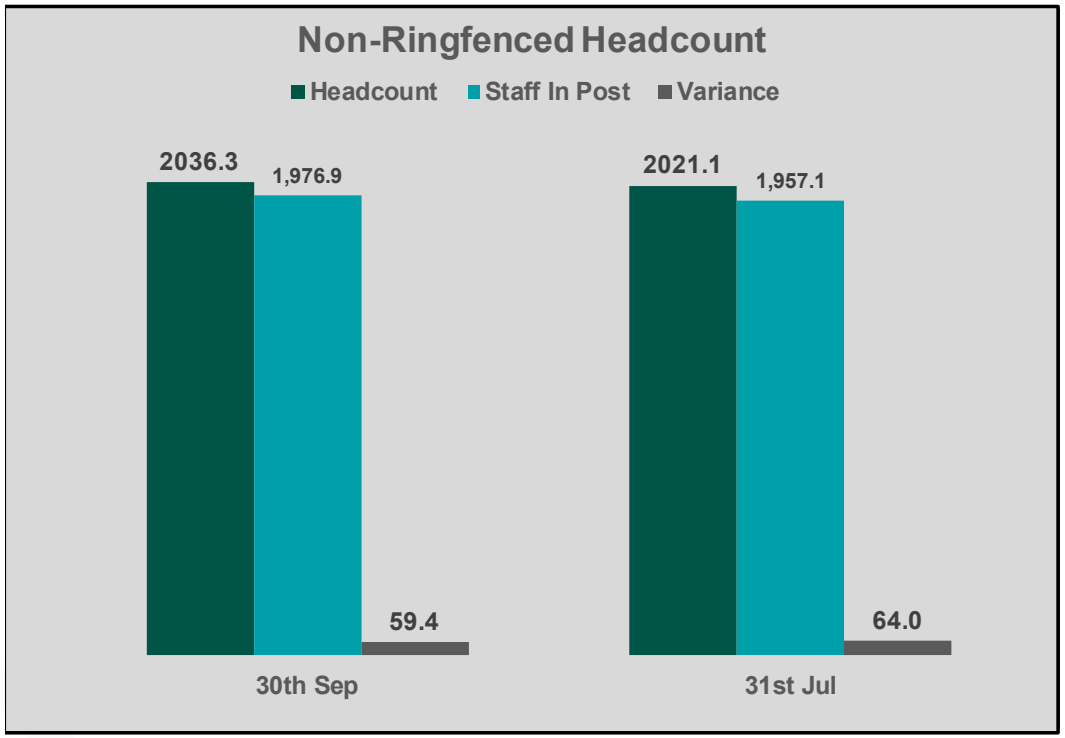
The revenue project programme is performing broadly to plan with current costs in line to budgets.

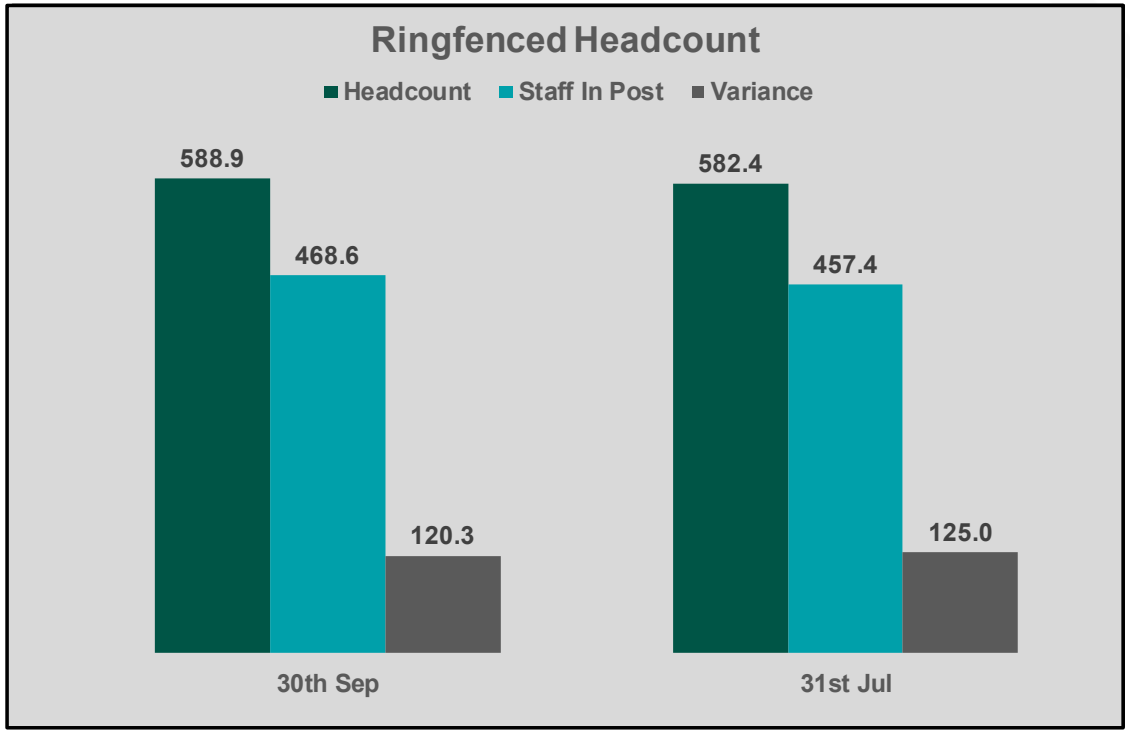
Capital Projects

Approved Forecast (£M) 73.5 **Original Budget (£M) 69.0**

Capital programme: Broadly on track, with only minor variances across Flood and NaCE.
Over-programming: £2.1m in NaCE and £1.0m in Flood. Further over-programming within Flood may be possible.
Accommodation Programme: Forecast underspend of c.£3.8m following project delays. Funding expected to be released in October. This will create additional pressure on future capital budgets.

Financial Performance – Headcount Ceiling

Commentary

1. Non-ring-fenced staff numbers have increased since July but due to an increase in the headcount ceiling (new posts with funding starting in September) staffing levels have remained at 97%. Ring-fenced staffing levels have increased from 79% to 80% as a result of new appointments.

2. The number of staff now stands at 2,445.5fte, an increase of 31.0fte.

3. The number of agency staff now employed is 36, a decrease of 8.

4. There are approximately 64(fte) active recruitments (as per Kallidus) from advertising to interview stage. 53 non ring-fenced and 11 ring-fenced.

5. An additional 65 posts are currently at the requisition stage of the recruitment process awaiting approval.

6. CCC and now PFA are slightly over their ceiling. National Operations and SPE could also be in the position of exceeding their ceiling depending on the outcome of current recruitment.

7. Staffing levels have remained consistent but staff numbers are increasing, if they continue to increase at the current rate, staffing levels will reach 99% for non ring fenced posts and 81% for ring fenced posts by the end of the calendar year.

Contingencies

Rag status

Balances (contingencies and programme under/overs)	Jul-26 £m	Sep-26 £m	Movement £m	Confidence Level (RAG Status)	Comments
Contingencies and provisions					
Pay Award Provisions	3.9	3.9	0.0		Budget held centrally at 3%.
Other staff contingency	0.7	0.6	-0.1		Contingency held for flexible resource pool and any corrections required to opening budget.
Central Contingencies	0.9	1.1	0.2		Central contingencies have been set aside to cover unexpected costs, particularly those associated with the review of personal vehicle use but the outcome looks positive.
Staff Budget Undistributed (Directorates)	1.7	1.4	-0.3		Budgets linked to new funding will be transferred to posts once established.
Capital Contingency	2.8	1.9	-0.9		The capital contingency has been partly allocated to fund customer transformation £0.3m and £0.6m to complete the fish movement registration service replacement (Starfish).
Over-programming					
Central over programming (revenue)	-3.6	-3.6	0.0		No change.
Overprogramming (Directorates)	-0.4	-0.4	0.0		Primarily linked to Land Stewardship.
Flood Risk Capital (Directorates)	-1.4	-1.0	0.4		Overprogramming has reduced to £1.0m, ideally we would like this to be higher.
NaCE (Directorates)	-3.2	-2.1	1.1		Overprogramming has reduced by £1.1m, this will continued to be managed down as we move through the year to be in line with the overall allocation.
Under-programming					
Water Resources Capital (Directorates)	-0.1	0.2	0.3		Further projects have been removed from the programme changing the overall position to an under programming.
Awaiting distribution					
DDaT Programme	0.2	0.2	0.0		Mostly awaiting projects being assured and approved allowing codes to be set up.
NaCE Programme	0.3	0.3	0.0		
Fleet & Facilities Capital Programme	3.7	3.7	0.0		Due to the delay in the implementation of the accommodation strategy, a high proportion of the funding is unlikely to be utilised this financial year.

Note

All contingencies/over programming are held centrally unless indicated otherwise.

Trajectory Forecast

Staff Trajectory Forecasted year end position	Approved Budget £m	Gross Savings NRF Posts £m	Charge Related Savings/Deficit £m	Net Savings/Deficit NRF Posts £m	Commentary
Communications, Customer & Commercial	7.6	-0.3	0.0	-0.3	An overspend of (£0.3m) on staff costs is forecasted at year end. The Directorate has exceeded its headcount ceiling throughout the financial year and are currently 7.0fte over on non ring fenced posts.
Finance & Corporate Services	13.9	0.1	-0.0	0.1	An underspend of £0.1m on staff costs is forecasted, FCS are expected to be 2.8fte under their headcount ceiling on non ring fenced posts following the latest set of recruitment.
People, Facilities & Fleet	7.2	0.0	0.0	0.0	A neutral position is expected at year end. The Directorate have recently gone over their headcount ceiling however any financial impact is forecasted to be offset by underspend earlier in the year.
Strategy, Policy & Evidence	22.8	1.2	0.3	0.9	As a result of a number of vacancies since the start of the financial year, an underspend of £0.9m is forecasted at year end. However, the number of people in post has increased consistently and the Directorate are expected to be only 5.4fte under their headcount ceiling following the current batch of recruitment.
National Operations	19.5	0.0	0.1	-0.1	Overspend of (£0.2m) forecasted at year end on staff costs. The Directorate has seen a number of changes following phase 2 of the ET restructure and following the latest batch of recruitment, are expected to be at their headcount ceiling.
Place & Service	51.9	0.9	0.2	0.7	Vacancies have remained consistent since April which has resulted in a forecasted underspend of £0.7m at year end. The Directorate is undertaking a significant amount of recruitment, after which it is expected they will be 23.5fte under their headcount.
Chief Executive	1.7	0.0	0.0	0.0	The Directorate is at its headcount ceiling and as a result a neutral position is forecasted at year end.
TOTAL: NRW	**124.6**	**2.0**	**0.6**	**1.4**	

Financial Performance – Revenue Projects

Revenue Projects by Programme	Actual YTD £m	Approved Forecast YTD £m	Variance YTD £m	Approved Forecast FY £m	Remaining Budget FY %	Original Budget FY £m	Commentary
External Funded	0.5	0.6	0.0	2.4	78%	3.1	All projects spending align with profiles; however 78% of the full year budget remains to be utilised. The project leads are confident that they will spend later in the year.
Waste Regulation	0.3	0.4	0.1	0.7	62%	0.7	Minor variances, no concerns.
NaCE	0.4	0.4	0.0	1.4	73%	1.4	In line with profile. Overprogramming will be managed down as we move closer to financial year end.
Land Stewardship	0.2	0.3	0.1	0.9	80%	1.0	In line with profile and no known risks.
Tech Transformation (DDaT)	0.2	0.2	0.0	0.9	77%	1.1	Three projects in total; disaster recovery being the largest budget. No concerns.
Reservoir Programme	0.1	0.0	0.0	0.3	74%	0.3	Slightly ahead of profile, however no concerns.
Other WG Funded	0.7	0.7	0.0	2.7	74%	2.7	In line with profile.
Other (inc Fleet & Facilities)	0.1	0.1	0.0	0.2	51%	0.0	In line with profile and no known risks.
TOTAL: NRW	**2.5**	**2.7**	**0.2**	**9.7**	**74%**	**10.5**	

Financial Performance – Capital Projects

Capital Projects by Programme	Actual YTD £m	Approved Forecast YTD £m	Variance YTD £m	Approved Forecast FY £m	Remaining Budget FY %	Original Budget FY £m	Commentary
External Funded	1.9	1.9	0.0	4.8	61%	3.8	All projects within the programme are on track to spend the allocated budgets. No known risks.
Flood Risk	5.4	5.5	0.1	17.9	70%	17.9	The programme's principal risks resides within three areas; Stephenson Street, Presteigne and fleet purchases, which make up almost a third of the overall allocation. Stephenson Street has compensation payments that were not originally factored into the opening budget and Presteigne includes building a property estimated at £0.9m. Almost £2.5m of the fleet purchases budget remains, however the fleet manager is confident that this will be delivered by the end of the financial year Over programming currently stands at just under £1m.
NaCE	5.4	5.3	-0.1	23.7	77%	23.7	The NaCE capital programme is slightly overspent by £0.1m. This almost solely relates to over programming, which will be managed down as we move through the year. Overprogramming has decreased from £3.3m in July to £2.1m.
DDaT Inc Customer Service Transformation	1.9	2.2	0.3	5.4	65%	4.2	Whilst the current costs are in line to profile, there still remains £1.5m awaiting project assurance for project set up.
Land Stewardship	0.5	0.6	0.0	1.6	67%	0.6	The majority of the funding relates to infrastructure improvements funded by Welsh Government. These are due to start later in the year.
Coal Tip Safety	0.5	0.4	0.0	2.7	82%	2.7	Main risk resides with Pen yr Englyn who have experienced major delays. The project accounts for £1.8m out of the £2.7m Programme and will be monitored over the coming months to quantify the underspend risk.
Waste	0.1	0.3	0.2	1.3	96%	1.0	The electronic waste project will not spend the full allocation. Discussions are in place to repurpose the funds to the service transformation projects.
Reservoirs	1.1	1.1	0.0	2.3	54%	2.3	All projects are on track to spend according to plan, no known risks.
Water Resources	0.6	0.6	0.0	2.0	68%	2.0	The overall funding has remained the same at £2m. The programme is currently showing an under programme of £0.2m and have £0.3m on a holding code for projects awaiting distribution. It is highly likely that the programme will be in a position to hand money back, we will agree a figure ahead of the next reporting period.
Other WG Funded	0.2	0.2	0.0	1.6	89%	1.4	The funding consists of nine projects with Wales Coastal Path the largest at £1.5m. No known risks.
Other (inc Fleet & Facilities)	0.7	0.7	0.0	10.2	93%	9.4	Made up of three main streams; fleet and facilities (£6.6m), IFRS 16 Leases (£1.3m) and central capital contingencies (£1.9m). The accommodation transformation will be delayed, resulting in a substantial underspend. This will be confirmed and handed back in October. The delay is likely to put further pressure on next years capital budgets.
TOTAL: NRW	**18.2**	**18.8**	**0.6**	**73.5**	**75%**	**69.0**	

New Funding Update

WG Grant or Externally Funded	Full Year Budget £000	Spend YTD £000	Full Year Forecast £000	Forecast Var to Budget £000	Risk to spend
Wales Infrastructure Fund	5,000	2,361	5,000	-	Relevant schemes are being considered to mitigate a forecast underspend of £0.5m.
Water Enforcement Funding	3,520	1,024	3,328	192	Current projected underspend of up to £0.2m driven by a combination of recruitment delays and change in proposed team structure (more part time staff). This is a reduction from July due to successfully bringing in additional work (e.g. 6 new enforcement apprentices). Mitigation actions are underway including review of relevant rechargeable spend.
Reservoir Safety	3,065	1,339	3,065	-	No risk to spend highlighted at this stage.
Sustainable Farming Scheme	1,628	728	1,628	-	Potential risk of underspend being managed by review of relevant rechargeable spend.
Waste	5,237	1,469	4,737	500	Likely underspend of £0.3m-£0.5m which we are actively discussing with Welsh Government. Hand back of £0.2m of revenue funding formally declared to Welsh Government on 5th August. The underspend is driven by recruitment delays across 13 posts, and factors in mitigation efforts including recharge of relevant spend.

Progress redistributing the Wellbeing Objective investment budgets (£3m) & other budget 'pots'

Investment Area	Full Year Budget £000	Budget Allocated £000	Balance yet to be allocated £000		What is the plan for redistributing the remaining budget?
* WQ (GiA into WBO)	1,200	705	145		£0.35m of budget with no confirmed spending plan was handed back to central balances at September.
* Biodiversity (GiA into WBO)	1,200	766	434		The unallocated £0.4m relates to the DDAT 'Safle/AMX' scheme. Progress across all allocated budgets is being reviewed during October.
* Other (GiA into WBO)	600	475	125		Plans are in place to achieve full spend.
DDaT staff (GiA)	963	771	192		Three of the 21 planned posts have yet to be created in Kallidus. A detailed implementation plan is in place, including post status, grades and cost centres. Budgets are transferred from the relevant work order once posts are established.
Land Stewardship (timber income >£33m)	2,669	2,295	374		Of the £2.7m additional budget, £0.8m was allocated to DDAT. In June, for the remaining £1.9m, £0.2m has been allocated to the Customer Platform (CCC) and £1.3m to Land & Asset Managers. Roll our of the remaining £0.4m has been paused and may be pulled back to offset the timber income reduction.

*** TO NOTE**: Prioritisation of the WBO investment budget was approved by the Exec Directors of Strategy, Policy & Evidence and Place Operations and included in the opening budget, as agreed by ET.

mares

